Scrisoarea 1

Povestea mea începe în faţa unei icoane. Mi-amintesc că eram la pământ, plângeam,îmi frângeam mâinile şi spuneam:
- Doamne, ajută-mă să plec în Italia! Să muncesc, Doamne, ce-o fi! Ajută-mă să spăl WC-uri, Doamne! Ajută-mă să scap cu viaţă! Vreau să muncesc. Ajută-mă să muncesc, Doamne!

Repetam până la epuizare. Nu mai gândeam! Simţeam o oboseală nesfârşită, o dorinţă de a nu mai fi! Să mă odihnesc de tot zbuciumul şi de toate necazurile. Mă trezeam dimineaţă cu ideea că în acea zi se vor îndepărta toate relele, voi rezolva tot, imi voi găsi un loc de muncă. Dar nu era aşa. Mă straduiam toată ziua să spăl două farfurii.
Mă gândeam şi mă gândeam că trebuie să fac ceva.
Atât.
Am crescut copii singură,mamă şi tată la un loc; am văruit, am crăpat lemne, am tencuit, am gătit mii de oale de mâncare, am făcut teme, am ascultat Vivaldi, am încercat să trăiesc normal.
Greu.
Am vrut să ajut pe toţi şi să le fac pe toate. Eram mândră că pot, că nu mă dau în lături de la nimic. Aveam un serviciu bun şi copiii mari. N-am vrut să sufere ca mine; mă străduiam o lună să cumpăr o solniţă. Am făcut credite, am împrumutat bani aşa cum fac mulţi în România.Am măritat o fată şi îmi făceam socoteala că eu cu cealaltă fată, care era la liceu, putem trăi liniştite.
Apoi am cedat.
Serviciu pierdut. Datorii bancare rămase în urmă câteva luni. Telefoane ameninţătoare. Un moment de slăbiciune şi devii pradă.Victimă. Depresie şi părerea că eşti într-un labirint fără ieşire. Te zbaţi de toţi pereţii şi cauţi şi strigi..
Ai rugat vreodată şi viii şi morţii să te ajute?
Ai primit răspuns?

Scrisoarea 2

Un singur sprijin: o prietenă, F., care-mi bătea la uşă îmi aducea puţină cafea şi-mi spunea poveşti despre Italia. Ea muncea deja de 2 ani acolo. Imi spunea: <Vino, e greu, dar e bine. Nu poţi rămâne în halul ăsta în ţară. Cum rezolvi tot? Vrei să mori?> Eu răspundeam: <mai bine mor decât să mă despart de copiii mei.> Cea mare aştepta un copil. Eu nu mă simţeam pregătită să fiu bunică; mă pregăteam să nu mai fiu.
Cumpăram somnifere. Imi doream o moarte liniştită şi nedureroasă. Nitroglicerina provoacă durere? Dar Diazepam? Citeam prospectele şi mă gândeam. Şi amânam. Şi iar o luam de la cap. A venit o seară în care eram mai liniştită ca oricând. Am scos pastilele, am numărat 5 nitroglicerine. Ca printr-un miracol, prin forţa sângelui, a intrat puiul meu cel mare, prinţesa mamei. Când

am născut-o am numit-o prinţesă, cum cred că multe mame fac. Dar era prinţesa mea. Mi – a luat pastilele din mână şi mi-a zis:
< Am nevoie de mamă! Dacă mori nu rezolvi nimic. Du-te în Italia, munceşte şi pot să am bază în tine aşa cum am avut mereu, Eu nu-s fericită, dar aştept un copil, vine iarna, nu avem bani. Doar dacă trăieşti tu, am şi eu o speranţă. Lasă, va fi bine. Important e să trăieşti şi să poţi munci!> Mi –a făcut bagajul, o pijama, două bluziţe, câteva lucruşoare cu ideea că mă voi îmbogăţi şi-mi cumpăr lucruri noi. Mi-am şters lacrimile şi-am ştiut că voi trăi.
Atât.
Ştii cât e de impalpabilă cenuşa păsării Phoenix?

Scrisoarea 3

A doua zi a fost ultima zi.
Spuneam printre lacrimi fetei mele: „Mamă, trebuie să-i salut pe toţi! Nu pot pleca acum!" Şi ea răspundea: „Nu trebuie să-ţi pese! Nimănui nu i-a păsat de tine! Pleacă! Nu te uita în urma!" Era mică, 19 ani, îmi salva viaţa. O scurtă plimbare prin oraş cu copiii, ca şi cum totul ar fi normal; o ultimă prăjitură. Ma temeam de copiii mei, de judecata lor din urmă. Cum să admiţi că nu mai ştii încotro s-o iei când eşti totul pentru ei? În general, între mamă şi copii sunt de multe ori tensiuni, vorbe grele aruncate de-o parte şi de alta...Nu mai puteam ţine piept unor reproşuri şi mă temeam. Am descoperit cu surprindere că eu eram apărată acum de ele. Şi încurajată. Cea mică, blonduţă şi bosumflată, cea care-mi părea mereu nemulţumită şi dacă intram cu ea într-un magazin reuşea să-şi dorească exact ce nu se găsea, acum îmi zâmbea şi spunea: „du-te, mamă! Lasă că noi ne descurcăm! Suntem mari! Ai grijă doar de tine!" Se maturizase într-o clipă. În faţa pericolului s-a făcut mare!
Nu simţeam nimic.
Eram un tunel, priveam, gândeam că e pentru ultima oară, şi ei intrau în mine prin tunelul ochilor.
Alături de noi era şi prietenul fetei mai mici. Acum îl numesc micul prinţ, e blond şi bun. Atunci îi încredinţam din priviri fata mea alintată. Mă rugase înainte să-mi caut de muncă în ţară. Mi-a spus că nu crede că ea va rezista dorului de mamă. Am încercat să-l ascult, am luat România liberă. Se cer masterate şi se caută docenţi. Un om simplu...ăştia nu se caută, vin ei singuri. Aşa că la plecare îl priveam în ochii albaştri şi-i şopteam: ai grijă!
Îi captam pe toţi cu privirea. Să-i păstrez pentru mai târziu.
În acel moment am murit în interior.
Viaţa emigrantului e o moarte lentă în interior. Trupul tău poate fi oriunde, în Italia, în ceţurile Angliei, pe câmpiile Spaniei, mâinile culeg sau şterg, spatele se încovoaie, dar, odată ce-ai lăsat sufletul acasă, înăuntru e moartea.
Ai simţit vreodată cum se năruie lumea?

Scrisoarea 4

O ultimă privire, zâmbete şi încurajări, promisiuni că vor avea grijă una de alta. Nu auzeam nimic. Doar un tunel gol care ar fi primit şi absorbit tot dacă s-ar fi putut.

Nu ştiu cum am ieşit din ţară.

Ştiu că priveam pe fereastra maşinii şi gândeam: „Încă pot coborî! Nu plec! Nu trec graniţa!" Controale de paşaport la graniţă, emoţii necunoscute, teamă instinctivă pentru uniforme. Nu întreabă nimeni: „Chiar vrei să pleci din ţara ta?" Eram alături de o fată de 20 ani, mamă a două fetiţe, plecată la loc „bun", să „întreţină clienţi". Ştia perfect ce muncă va face. Ştia tot satul ei. Şi soţul." Dar nu-i nimic. Muncesc un pic şi iau de îmbrăcat la copii şi poate mai facem o cameră". Mai rău decât prostituţia este vânzarea în cunoştiinţă de cauză că o faci pentru copii. Te întrebi: de ce?

Oraşul meu e sărac şi mic.

Fără industrie, cu o armată de navetişti de ora 6. Mai sunt şi navetişti de 5 şi 20. Am auzit mame care-şi bat copiii pentru că au mâncat un crenvurşti în plus, deşi ele luaseră pentru 2 zile. Totul e raţionat. Copil de 8 ani bătut pentru că a mâncat zahăr şi mama nu mai are cum îndulci ceaiul celui mic. Am cunoscut mamă cu patru copii, operată şi căreia i s-a indicat regim alimentar. Am întrebat-o: cum faci? A zâmbit: copiii mănâncă seara ceai cu pâine, iar eu mănânc resturile, oricum se termină şi pâinea. Am văzut fată de 14 ani plângând în faţa blocului de lipsa pâinii. Mama o certa şi-o punea să facă mămăligă. Ea plângea.

Călătorie sprâncenată! Ţări minunate. Cui pasă? Eu nu-mi dezlipeam ochii de la telefon, citeam mesaje vechi, urări de bine...

Nu mai eram nimic. Eram un zero care se plimba prin lume.

Când nu ai bani nici să te întorci, nu ai unde să te întorci, nu ai de ce, te simţi gonit, atunci eşti nevoit să rabzi tot şi să mori picătură cu picătură.

Roma! Cetatea eternă! Simţeam doar foame şi parcă nu eram eu. Nici acum nu sunt. Parcă pluteam pe deasupra lucrurilor, ca atunci când are loc moartea aparentă. Şi cel mai mult m-a şocat că nu simţeam nimic. Ochii mei vedeau frumuseţea vegetaţiei, copaci ciudaţi, flori necunoscute, ruine şi clădiri antice. Vedeam belşugul din magazine şi mulţime de obiecte noi, dar nu simţeam nimic. Eram uimită. Nu mai aveam lacrimi, nici gânduri. Nu mai eram eu! Nu mai eram eu! Nu mai eram eu?

Scrisoarea 5

Starea de nestare. Întrebarea permanentă:"Ce caut aici?" Răspuns: „Nu ştiu, dar nu mă pot întoarce!" Am întâlnit o femeie care spunea: „Am plecat din ţară pe poarta din spate a grădinii". Era oare vina ei? Ori a faptului că, în lumea de

azi, e ruşinos să nu ai. Nu contează ce, pentru unii e ruşine să n-ai covoare, pentru alţii ruşine să n-ai mâncare. E ruşine să fii sărac. Poate ai fost bolnav, poate ai pierdut locul de muncă, poate ai părinţi pe care trebuie să-i îngrijeşti...Nu contează motivul pentru care nu ai, dar a nu avea e o ruşine, un stigmat. Devii un paria, un nepricopsit. Un izolat. Oamenii nu se adună în jurul unui alt om aflat la necaz, ci se îndepărtează şi râd de la distanţa.
Ai ieşit vreodată pe poarta din spate a grădinii?

Scrisoarea 6
Am găsit în schimb grădina unui moşuleţ italian. Mic, agil şi uscat. Mâini înnegrite de soarele celor 80 ani, ochi vicleni.
80 de ani!
Primul loc de muncă. Locul unde am ajuns în prima seară. Loc de muncă dorit, râvnit, căutat. Asigurări de bine. Pretenţiile erau mici, puţin menaj, puţină bucătărie. Nu simţeam nimic, nu pricepeam nimic. Să fii înconjurat de oameni care vorbesc o limbă necunoscută...Oboseală şi lipsa oricărui sentiment. Aveam sufletul gol, ca o cochilie. Şi apoi mâna noduroasă care mi arată patul. Pretenţiile nu erau mici. Moşuleţul voia „nevastă”! Totul inclus. F . a trebuit să-i explice că sunt obosită după drum şi n-aş putea face faţă „armăsarului „ din el. Dezamăgire, dar discuţia a continuat spre liniştirea lui că va avea nevasta dorită. În orice moment putea chema carabinierii în cazul unui refuz categoric şi a unei comportări dure din partea noastră. „Te trimite-n ţară moşul! Taci! Vedem ce facem! Sunăm la Roma, sunt români acolo, nu te speria nu rămâi aici!” Nu mă speria decât mirosul de vechi, de bâtrân. Nu puteam face nici o legătură cu altceva decât cu o temniţă râncedă. Trei zile de emoţii. Nu se poate spune că nu era gentil. Ne studiam. Citeam afară cu pretextul că învăţ limba pentru a putea conversa. Imi arunca priviri clar nemulţumite. Nu era interesat de conversaţie. Am aflat apoi că avusese o româncă în casă, de asta voia tot româncă. Am cunoscut-o apoi. Era o fată de 24 ani, micuţă, blondă, gălăgioasă. Îi ţinea hatârul. Scotea moşul din toate cele. Printre râsete şi vorbe goale mi-a spus că are doi copii acasă, la ţară, un soţ care o bătea. O singură dată a oftat şi-a zis: „Numai eu ştiu cum am câştigat bani şi ce-am îndurat.”Povestea că, la început, moşul i-a confiscat paşaportul, apoi i l-a dat doar când ea se obişnuise cu păcătoşenia. Era sigur că nu putea pleca fără acte de la el, pentru că ar fi înhăţat-o carabinierii.
Acum râdea. Avea o mască aşa cum am descoperit apoi că trebuie să ai ca să rezişti. E ca şi cum ai fi un balerin, sau un actor. Probleme în viaţă apar mereu, dar n-ai voie să fii trist când munceşti. A face companie e o muncă. Mi s-a mai spus, am fost învăţată:”Chiar de nu pricepi ceva sau nu-ţi place, zâmbeşte! Fă-le complimente!”. Eu nu puteam, Nu mai ştiam să râd. În România nu mai râdeam de multă vreme. Pentru mine era destul că trăiam.

Scrisoarea 7

Cum să spui copiilor că ţi-e greu? Am văzut oameni în marile canale din Roma, în nişte ţevi uriaşe...Dorm înşiraţi unul după altul, trimit bani în ţară pentru că ziua muncesc ca zidari, dar nimeni nu spune acasă cum trăieşte. Pe mine copiii mă întrebau: „Ce faci, mamă? Munceşti?" Eu răspundeam că sunt bine şi că e frumos!

Dar continuam să fiu un zero. Cred că asta-i marea spaimă a celui plecat. Trăieşti într-o lume închegată, cu vecini, cunoscuţi, profesori ai copiilor tăi, vânzătoarele care te cunosc şi care-ţi ştiu gusturile, eşti un univers printre altele. Deodată, eşti un nimeni. Ca un copil de un an pierdut de părinţi. Nu mai ai repere, nu ştii ce se poate întâmpla cu tine dacă ţi-e rău...Acasă eşti un sărac printre alţii...Aici nu exişti. Muncind la negru, aşa cum fac majoritatea, nu exişti.

Am stat în Roma 3 săptămâni.

Nu îmi păsa că sunt în cetatea eternă. Voiam doar să muncesc. Locuiam cu o algeriancă, într-un apartament mai mic decât se poate închipui. Asta pentru că român cu român a pus vorbă şi i s-a făcut milă de mine. Toţi spuneau cu detaşare: „Ai avut noroc! Toţi, când vin aici, dorm în copac etc. Şi eu am dormit o saptămână într-o pânză de sac întinsă între copaci!"

Mă temeam.

Plecam în fiecare dimineaţă pe străzi, cu încredere că voi găsi de muncă. Citeam toate afişele de pe stâlpuri, toate anunţurile...Deduceam cam ce se spune, pentru că nu ştiam decât „Lavoro". Pe la 15 ameţeam. Deja din ţară nu mai mâncam decât o singură dată la două zile. Refuzam să mănânc. Voiam să mă topesc pe picioare. Uitam cum se mestecă hrana. Acum, în Roma, socoteam dacă pot cumpăra câteva felii pâine cu 50 cenţi sau dacă să-mi iau o pungă de paste de 30 cenţi. Şi încercam să par detaşată, aşa cum mă învăţa Leila. Încercam să mă contopesc în marea mulţime de emigranţi, albanezi, marochini, români, chinezi...Eram o parte din Marele Babilon...

Ai simţit vreodată că eşti un zero care se plimbă prin lume?

Scrisoarea 8

Am să-ţi povestesc despre Leila. Îmi spunea :"Priveşte în ochii oamenilor, nu avea încredere în nimeni!" Eu sunt de natură încrezătoare, poate chiar naivă. Am o imensă milă de toţi, doar de mine nu. În ţară, până să înceapă necazurile, nu mi-am pus niciodată problema încrederii în oameni. Eram un om bun, nimeni nu-mi voia răul. Până într-o zi. Când toată viaţa mea s-a dat peste cap şi m-am trezit că Leila îmi spune să nu am bază decât în mine. Eu vorbeam

engleză şi ea-mi răspundea în italiană. Ne înţelegeam. Leila venea din inima războiului, în Algeria explodau bombe pe neaşteptate, mureau copii în drum spre şcoală. Toţi cei 7 fraţi ai ei erau răspândiţi în lume. Leila! Ştii ce m-a uimit cu timpul? Toţi emigranţii, indiferent din ce ţară vin, dacă sunt musulmani sau creştini, au trecutul comun.

Tu, în călătoriile tale, ai descoperit cumva diferenţe de suflet între oameni? Indiferent la cine se închină?!

Scrisoarea 9

Intrerup cronologia faptelor ca să-ţi spun că aseară am cunoscut o ucraineancă. Are în jur de 50 de ani. Am început să vorbim în staţia de autobuz şi m-a întrebat de cât timp sunt aici. Spun că de 1 an şi jumătate,

- **Puţin! Eu am 9 ani de Italia! Am obosit!**
- **Cum, 9 ani? Cel puţin ai familia cu tine?**
- **Da, am un băiat aici şi cu nora. Dar am şi-acasă un băiat, o noră şi doi nepoţi. Nu mai pot. N-ajung banii niciodată. Avem copii, ei au la rândul lor copii şi banii nu ajung niciodată.**

Eu am ajuns în Italia în preajma sărbătorilor de Craciun. La un moment dat, un român mă întreabă de ce sunt supărată.

- **Vin sărbătorile, aş fi vrut să trimit un pachet la copii, dar nu muncesc deocamdată.**
- **Stai liniştită, o sa ai parte de alte sărbători în Italia şi-o să trimiţi pachete acasă!**

M-am speriat. Venisem cu gând să stau 3 luni, cel mult 6. Înainte nu puteam sta două zile la rând fără să văd copiii, acum 6 luni părea o eternitate. Nu puteam concepe că se poate îmbătrâni aici. Tot sufletul tău luptă cu amintirile, la un moment dat uiţi să zâmbeşti, chiar dacă ai putea fi fericit refuzi această fericire pe care nu poţi s-o împărtăşeşti celor dragi. Şi la un moment dat nici nu mai vrei să te întorci. Credeam că timpul se opreşte pentru toţi. Dar viaţa merge, curge, cei de acasă petrec sau se ceartă în ritmurile normale şi obişnuite. Tu nu mai eşti decât o voce la telefon. E mai aproape vecina cu care se poate sfătui copilul tău decât tu, mama, care cine ştie când poţi suna. La un moment dat nu mai aparţii nici unei lumi. Aici e clar că nu e lumea ta. Dar nici în ţară, pentru că între timp ai pierdut...Eşti exclus din viaţa familiei tale...Am dat odată telefon unei rude, voiam să felicit de Sf Ion şi spun:

- Nu mă uitaţi!

- Cum să te uităm?! Uite, noi suntem acum toţi la masă, liniştiţi, fata face mămăligă, cum să te uităm?!

Fără cuvinte! Nu se poate reproşa celor de acasă că-şi continuă viaţa în timp ce a ta s-a oprit.

Eu aşa simt, că viaţa mea s-a oprit. Şi mai cred că cel care a muncit în străini nu mai e niciodată el însuşi. Nu mai ştie nimeni ce gândeşte cu adevărat

pentru că a folosit o mască prea mult timp, pentru a rezista. Masca s-a lipit de suflet.
Nu va mai fi el însuşi niciodată?

Scrisoarea 10
Leila era de zece ani în Italia. Mi-a spus:

- **E periculos să stai mult. Trebuie să munceşti, să strângi un ban şi să te întorci cât poţi de repede.**

Avea un băiat în Algeria. Era mamă la telefon. Trimitea pachete şi bani. Îmi spunea că, deşi sunt multe care ar vrea să se căsătorească cu un italian, acesta şi familiile lor nu le vor trata niciodată ca de la egal la egal. Un emigrant e, orice ar face, un supus. Am auzit de curând un bărbat care vorbea cu indignare despre femei care vin, muncesc, îşi fac rezidenţă, documente şi apoi pleacă acasă, în ţara lor! Era extrem de iritat, căuta o persoană care să aibă grijă de mama lui. Dar o voia ... pe viaţă! Ca şi cum dacă –ţi faci documentele necesare unei şederi în limita legii, trebuie să-ţi cumperi şi locul de veci. Ca si cum ai fi cumpărat. Iartă-mă, divaghez, dar reiau firul. Sunt multe de spus, câteodată o simplă vorbă dezvăluie mentalităţi. Leila a încercat în cele 3 săptămâni cât am stat împreună să mă pregătească pentru ce mă aştepta. Am aflat despre traficul de droguri; mi-a spus să am grijă pentru că italienii caută să stoarcă la maxim toată energia. Eşti simultan baby-sitter, bucătar, om de serviciu şi asiguri şi asistenţă batrâni. Au şi un clopoţel cu care te cheamă noaptea dacă visează urât. Ea lucrase la o crescătorie de cai în nord, se ocupa mai întâi de copii, apoi, dacă au văzut că e capabilă, i-au dat sarcini din ce în ce mai multe. Într-o zi, in zori, a plecat. Leila era musulmană. Mi-a explicat că era imposibil să se mai întoarcă în ţara ei decât în vizită, pentru că uitase tradiţia ei sau oricum nu se mai putea adapta. A, şi un alt lucru important, poate cel mai important. Mi-a spus:

- **Ai grijă, italienii sunt oameni zgârciţi şi economi. Mama mea gătea o oală de mâncare, jumătate se mânca, jumătate se dădea la vecini. Aici totul e socotit. Se măsoară maxim 100 grame paste pentru o porţie.**

Ei nu sunt însă zgârciţi cu ei înşişi. Doar cu noi. Suntem ca un animal sâcâietor; trebuie să-i dai mâncare de trei ori pe zi. Voi reveni asupra subiectului. Leila... Voia să se întoarcă în Algeria, să deschidă un centru estetic. Se temea pentru că nu mai ştia să trăiască printre ai săi, ruptura era prea adâncă. Eu am observat că rezişti dorului şi gândurilor doar dacă negi propriile emoţii. Trebuie să-ţi impui o anumită lipsă a sentimentelor. Târziu, când ai vrea să revii în ţară şi să-ţi reiei viaţa de dinainte, te temi de sentimentele ţinute în frâu atâta timp. Ca şi cum ţi s-ar umple inima odată. E periculos. Nu poţi să-i ceri unui om să renunţe la tot, să nu plângă de dor, să moară picătură cu picătură şi apoi să-i spui să reînvie. Nu ştiu dacă mă înţelegi. Nu mi-am văzut copii de un an şi jumătate. Mi-am impus să rezist, oricum nu mă pot întoarce deocamdată. Când mi-am văzut prima oară fata cea mică la internet, am tremurat jumătate de oră şi nu spuneam decât <

Mamă, ce frumoasă eşti! Mânca-o-ar mama de frumoasă!> Vreau să povestesc despre Leila şi incep cu altceva. De ce? Pentru că stările sufleteşti sunt cele care primează, nu faptele. Nu munca este deosebit de grea, ci depărtarea şi singurătatea. La un moment dat am spus: < Mamă, aici e puşcărie pe bani!>

Scrisoarea 11

N-aş vrea să-ţi povestesc doar lucruri triste. Mulţi vin aici cu elan, cu dorinţa de a schimba ceva în bine. Au o familie care-i susţine mult, au un vis de realizat. Majoritatea însă sunt cei care vin pentru că nu mai au încotro. În ţara lor. Ca şi cum ai părăsi o căsnicie care a dat greş. Eu am luptat mult pentru a-mi creşte copiii. La un moment dat, N (fata mea ce mare), deşi lua în fiecare an premiul întâi, deşi era un copil ascultător şi ordonat, la sfârşitul clasei a IV s-a ridicat în picioare în faţa învăţătoarei şi a spus că nu vrea să facă fotografia de sfârşit de an. Era acea fotografie tablou, care ne aduce tuturor aminte de primii ani de şcoală. < Mama nu are bani s-o plătească!> Nici nu a vrut să intre în cadru. Învăţătoarea mi-a spus totul, iar eu m-am ruşinat. I-am explicat copilului că pentru anumite lucruri nu sunt bani, pentru altele rezolvăm. Dar mi-am dat seama că o luaseră grijile casei de timpuriu. Copiii României cresc cu grija că nu vor avea ce mânca seara, că nu au bloc de desen, că dacă se rup tenişii nu au cu ce ieşi în drum. Copiii noştri au învăţat să folosească pasta de lipit obiectele. Îşi lipesc pantofii, desenează doi cu o singură pensulă, învaţă în grup pe o singură carte. Ţi se pare normal? Majoritatea femeilor care vin în Italia îşi lasă sufletul acasă, dar trimit creioane şi jucării, cozonaci şi adidaşi. Am întrebat o fetiţă de 6 ani, de aici, cum şi-ar dori: să fie alături de mama, chiar dacă ar fi sărace, sau ca mama să fie departe şi să-i asigure ce-i trebuie. Mi-a răspuns:
- Vreau să fie mama lângă mine şi să-mi ia ce-mi doresc.
Da, ar fi ideal. Dar pentru noi cum e mai bine? Te rog, răspunde!

Scrisoarea 12

Clădirea în care am stat în Roma era locuită doar de români, albanezi şi marochini. Era o singură familie de italieni, < şefi de scară!> Nu mint şi nu mă ruşinez: erau majoritatea hoţi. Unii dormeau sus, pe bloc, printre antene parabolice. Alţii în uscător. Seara numai ce-i auzeai:
- Hai, mă, la muncă!
Nu povesteau nimic a doua zi, aşa cum nici oţelarul nu spune acasă ce-au făcut braţele lui peste zi. Când unul era < la belea> săreau în schimb toţi. Când unul făcea mâncare, mâncau toţi. Era şi o < găsculiţă> de vreo 20 ani, frumuşică foc. Trăia cu un albanez care o bătea aproape în fiecare seară

pentru că ea mai pleca la <muncă>. Se prostitua < de bună voie şi nesilită de nimeni> pentru parfumuri şi haine scumpe. Asta este o altă parte a Italiei. Sunt mulţi care cred că pot face orice < şi-aşa nu mă cunoaşte nimeni aici>. Oricât ar fi fost de viciată, când am cunoscut-o a zis că sunt ca şi mama ei şi m-a întrebat cum se face ciorba de fasole. Era plecată de ani buni din ţară, cred că-i lipsea mama şi copilăria dar între timp folosea acea mască de indiferenţă despre care am vorbit mai devreme. I-am făcut eu mâncare, i-am văruit camera în care stătea...Toate aceste personaje trăiau de azi pe mâine. Cred că nu mai cunoscuseră de mult un om normal, şi nu mai erau obişnuiţi să aibă cineva grijă de ei. În scurt timp, Paola (italianca) ieşea dimineaţa în faţa blocului, mă striga şi anunţa în gura mare: < Azi ne face piftele!> Imediat se adunau câţiva, apoi unul cumpăra carne, altul aducea pâine, fiecare ce putea. Eu găteam şi mă gândeam la copiii mei. Un om adult, neîngrijit, prigonit de propria lui viaţă, un om care nu a mai auzit o vorbă bună de mult timp, este ca un copil în faţa micilor bucurii ale vieţii. Fireşte că eu nu aveam nici un cent şi ţi-am mai povestit că-n fiecare zi căutam de lucru fără noroc. La un moment dat, toţi hoţii şi toţi aceştia care în faţa legii ar fi nepricopsiţi au făcut chetă şi au strâns un pumn de bănuţi. Mi l-au dat şi mi-au spus: du-te să-ţi iei mâncare. De la ei nu era ruşine să primesc ajutor. Ofereau tot ce puteau. Stăteau cu grijă când mă întorceam mai târziu. Îţi aminteşti că, în ţară, cu doar o săptămână în urmă, nu aveam pe nimeni alături?

Scrisoarea 13

- **Hai la depozit!**

„Depozitul" e un loc anume al emigranţilor. Sunt peste tot, la o margine de drum, în centrul oraşului, pe un trotuar lângă o staţie de autobuz. În toate oraşele Italiei. Cred că Roma are zeci de „depozite". Aici se întâlnesc dimineaţa cei care caută de muncă, toţi cu câte o sacoşă cu schimburi de muncă şi cu siguranţa că-n acea zi un italian va avea nevoie de ei. Majoritatea bărbaţi. La 6 dimineaţa deja sunt acolo, câte 10 – 20 de oameni, flămânzi sau cu doar 2 eur în buzunar. Dorm cine ştie pe unde şi dimineaţa răsar. Şi stau, şi stau... Opreşte o maşină şi în mare grabă cineva dinăuntru strigă:

- **Am o grădină de săpat!**

Necăjiţii îşi respectă rândul. Pleacă la muncă cine a venit primul. Restul aşteaptă. Pe la 9 deja se pierd speranţele.

- **Hai la Conad! E un supermagazin care nu aruncă la gunoi marfa expirată; emigranţii o găsesc în saci, pâinea la pâine, produsele din carne separat etc Sunt ambalate în vid şi încă bune. Dacă nu se găseşte de muncă, de mâncare se găseşte!**

La depozit am cunoscut un român, înalt, frumos şi blond ca Nichita Stănescu. Era din Bacău, de 4 ani în Italia. Total blazat. Omul ăsta nu mai avea speranţă, dar râdea. Adică era nonşalant. Se considera norocos pentru că locuia într-o rulotă pe care o găsise, stricată, pe o străduţă din Roma. Fără uşă, fără geamuri, pusese celofan să mai oprească frigul. Când nu muncea, mergea la Conad, îşi gătea la o butelie de voiaj şi aştepta a doua zi. Un bărbat, chiar dacă munceşte doar o săptămână din toate zilele lunii, reuşeşte să se întreţină, aşa că fiecare zi este ca o tragere la sorţi. Îţi trebuie multă răbdare şi nervi de fier ca tu, om la 40 de ani, cu familie în România, să poţi căuta zâmbind prin gunoaiele supermagazinelor şi să speri că mâine şi iar mâine...vei munci. De ce nu se întorc acasă? Pentru că le e ruşine! Cum să vină fără maşină, fără euro? Trebuie să reziste, pentru că într-o zi, cineva va avea nevoie de ei! Am cunoscut oameni care-şi perfecţionaseră arta de a locui în pustiu. Au găsit prin gunoaie scânduri, au ridicat o baracă, au început să adune obiecte, şi-au făcut apoi copertină să le ţină umbră...Au găsit un frigider stricat şi cum prin zonă trecea un fir de apă, l-au direcţionat printr-un tub să treacă prin frigiderul lor. Astfel, aparatul se răcea, iar ei puteau să-şi cumpere câte ceva de mâncare liniştiţi. Aceşti oameni au tot comfortul acasă la ei, în ţară, dar nu se pot întoarce fără bani. Probabil că e cazul căutătorilor de aur. Este la fel de adevărat că poate n-ai bani nici de drum. Oameni buni din ţara mea, întrebaţi-vă ce face cel plecat de lângă voi! Dacă zice doar că-i frumos în Italia chemaţi-l acasă! Nechemat nu vine, pentru că se simte gonit şi părăsit.
Este o ruşine să n-ai de lucru în Italia, atâta vreme cât România e plină de şomeri?

Scrisoarea 14

Un şomer emigrant e totuşi mai fericit decât un şomer din România! Are speranţă! „ Poate mâine vine ăla care voia să-şi tencuiască faţada la casă, sau poate-l căutăm pe ăla cu florile!" În faţa sărăciei ai două alternative: o accepţi sau lupţi.
Emigrantul luptă să schimbe ceva, se îmbracă cu haine de la biserică, mănâncă ce poate, dar speră. Bărbaţii de acasă se apucă de băut şi atât.

Scrisoarea 15
Stiam de mult că granita dintre bine şi rău este foarte subţire. Niciodată să nu judeci pe nimeni care a greşit pentru că nu ştii cum ai fi făcut tu în aceleaşi condiţii. Căutam de lucru.Zilnic. De dimineaţa până seara. La un moment dat, când mă trezeam dimineaţa nu mai aveam speranţă. Dimpotrivă, eram obosită şi nu mai aveam nici o idee. Nu intelegeam de ce Leila renuntase la munca la crescătoria de cai. Mi-a spus că a vrut să fie liberă, dar nu o înţelegeam. Fuma haşiş. Spunea că în ţara ei era ceva obişnuit şi răspândit. Eu o priveam uimită cum îşi fabrică ţigările cu dexteritate.Am vrut să văd cum e, ce simţi. Am fumat

puţin şi am început să râd imediat. Altceva nimic, decât o imensă poftă de râs.Leila mi-a explicat că era cea mai uşoară formă, dar când nu-şi mai face efectul, se trece la cocaină, apoi la heroină şi la heroină injectabilă. Ultima etapă a acestui joc şi doza cea mai puternică este moartea. Am ascultat cu atenţie şi mi-am dat din nou seama că graniţa dintre bine şi rău e foarte subţire.

Scrisoarea 16

La un moment dat, fetiţa mea alintată şi blonduţă (R) mi-a trimis un mesaj. Spunea că m-a visat, că în vis ne jucam pe o câmpie şi că-i e tare dor de mine. Nu pot suporta nici acum aşa ceva. Cum să-ţi explic: faci un efort interior uriaş să ţi controlezi emoţiile, blochezi toate manifestările de afecţiune. O vecină din ţară care munceşte aproape de Torino mi-a spus odată :" Ai grijă, aici e periculos să începi să plângi, că nu te mai opreşti!" Aşa stând lucrurile, se dărâmă toată tăria ta când citeşti că puiului tău îi este dor. Mă simţeam vinovată pentru suferinţa ei; şi acum mă întreb dacă sunt mamă bună sau nu. In trecut nici nu mă gândeam la aşa ceva, dar acum incă nu stiu următorul lucru: ce e mai bine, să –ţi îmbrăţişezi copilul sau să-i cumperi de încălţat?
Probabil că am să te mai întreb acest lucru, pentru că de aici pleacă tot. Din sărăcia României suferă lumea asta uitată de Dumnezeu. Nu poţi să-ţi imaginezi câţi români sunt aici; primul meu loc de muncă (voi povesti imediat) era în vârf de munte. 7 case la care lucrau 5 românce. În Roma şi pretutindeni, auzi vorbindu-se româneşte pe străzi. Şi mă gândesc că sunt mulţi care încă ar vrea să mai vină dar nu ştiu unde şi cum să facă. De asta, te rog să povesteşti câte ceva din ce-ţi scriu. Să se ştie, nu e glumă, se doarme pe lângă un gard, pe o pânză întinsă între pomi, se suferă de foame şi mai ales de dor. Nu e nici un sac de bani în mijlocul drumului. Speri că cineva va avea nevoie de tine şi ai putea munci fără plată, numai să-ţi confirmi ideea că n-ai venit degeaba. Cum apără România interesele celor care dorm în canal şi trimit bani în ţară?Din banii ăştia se ridică magazine, case, se fac ateliere, se cumpără materiale, se investeşte...Dacă timp de 6 luni n-ar mai intra în ţară bani din Italia sau din Spania, s-ar reduce cred la jumătate tranzacţiile din ţară.
Tu, cel care te topeşti pe picioare de dor, sau poate de foame, sau eşti bolnav, cui te adresezi?
Şi oare de ce a trebuit să ajungem aici ca să ne creştem copiii?

Scrisoarea 17

Leila mi-a mai spus:

- **Italienii sunt un popor de oameni autosuficienţi!**
- **Cum adică?**
    - **Adică pe ei nu-i interesează nimic. În Algeria învăţam mult la şcoală despre toate ţările lumii, despre cultura lor, ni se insufla dorinţa de a cunoaşte lumea. Italienii cred că sunt centrul universului. Pentru că aici a**

fost Imperiul roman, ei au cucerit şi stăpânit lumea, iar acum sunt nişte ignoranţi. Nu numai că nu ştiu unde-i Algeria, dar nici nu vor să afle. Am descoperit mai târziu că avea dreptate. Pentru italieni, lumea se împarte în două: ei şi restul. Nu sunt plurivalenţi. Nu sunt interesaţi decât de pătrăţica lor (în care de altfel excelează).Sunt specializaţi într-o meserie şi le lipseşte cultura generală. Dar nu au nici un sentiment de culpă. Profesor de ştiinţe exacte de 40 ani care nu a auzit de Hemingway. Se scuza:

- **Noi studiem mult pe Dante!**

Asta-i adevărat, ani la rând îşi reiau clasicii la un nivel din ce în ce mai profund. Dar de ce când am vrut să-i spun despre Eminescu a zis:

- **Ei, lasă, nu e de mărimea lui Dante!**

Atunci i-am spus:

-Dacă n-ai auzit tu de el, nu înseamnă că nu-i important. Ştii, mă mândresc că sunt românca, eu am studiat Dante, dar tu l-ai pierdut pe Eminescu!"

Foarte mulţi italieni de vârsta cuprinsă între 50 – 60 ani sunt analfabeţi. Cu tot Imperiul lor roman, nu ştiu să citească. Şi sunt persoane cărora le povesteam eu de Pompei şi de Caligula, habar n-aveau. Italia a trecut printr-o perioadă grea în timpul celui de-al doilea război mondial şi după. Sărăcie şi lipsă de cultură. Sărăcia a dispărut. Lipsa de cultură nu.

La noi, însă, şi cel mai umil cioban ştie cine a fost Decebal şi ce este Sarmizegetusa. Eu ştiam tragedia de la Pompei de când eram mică. Concetta nu avea habar. După ce a auzit tot de la mine, s-a apucat să povestească vecinelor care numai că nu spuneau : < Zău, ţaţă?!>

Scrisoarea 18

Draga mea!

Aici nu ne apărăm decât noi între noi. Mă topeam pe picioare în Roma, de teama zilei de mâine, de dor...Toate uşile erau închise. În schimb, filiera românilor de pretutindeni lucra. Dacă m-aş fi dus la ambasadă probabil că găseam o uşă închisă. În schimb toate româncele cunoscute de mine şi necunoscute îmi căutau de lucru. Vorbeam la telefon cu Aurelia, cu Tincuţa, femei pe care nu le cunoşteam, dar care mă sunau pentru că aflaseră că-s la necaz şi voiau să mă ajute. Mai târziu, mă împrietenisem chiar la telefon cu o fată din Oneşti. Ne încărcam telefoanele reciproc, ne sprijineam, dar nu ştiam cum arată. Într-o zi am aflat de un preot din P care ar fi putut să-mi găsească de muncă. L-am sunat, neştiind să vorbesc m-am ruşinat şi am închis. E un mare handicap să vii aici fără să ştii limba. Majoritatea spun că vor învăţa aici. Da, dar nimeni nu te primeşte la muncă între timp. Nici ca salahor, pentru că trebuie să înţelegi că un anumit sac trebuie să-l pui în dreapta, sau că atunci când descarci un camion să ai grijă de roşii. Cum să ai grijă de un bolnav dacă nu vorbeşti limba? Îţi cere omul apă şi tu îi dai vreo pastilă.

Oricum, filiera românilor la telefon lucra zi şi noapte să-mi găsească un rost. Şi l-au găsit. În vârf de munte, la 5 ore distanţă de Roma, în sud, spre Sicilia.

Scrisoarea 19

Mă gândeam azi că folosirea muncii ieftine vine din antichitate. Adu-ţi aminte, unde plecau românii la muncă imediat după Revoluţie? În Turcia (fost Imperiu) şi în Germania (idem). Apoi în Grecia, Italia şi Spania. Toate mari puteri, foste imperii, obişnuite să folosească sclavi. Când aceştia nu au mai fost, a rămas probabil orgoliul de a avea putere asupra altora şi au căutat grupuri de oameni instabili economic. Emigranţii. De curând am aflat că fetiţele italiene se laudă la şcoală:

- **Îngrijitoarea mea e româncă şi ştie să facă şi crochete de orez!**
- **Ei, mare lucru! A mea e din Peru şi e mai bine că nu pleacă acasă la ea aşa uşor!**

Bătrânele îngrijite de emigrante au subiect serios de discuţie:

- **A mea nu mănâncă mult, în schimb consumă multă apă!**
- **Aşa-s astea, dragă, sunt obişnuite bine.Au venit la noi şi-au găsit masa pusă!**

Nu ar putea fi îngrijite altfel, casele de bătrâni sunt mici hoteluri luxoase şi scumpe. Media de viaţă este 85 ani, foarte ridicată. Folosirea emigranţilor e cel mai ieftin lucru, mai ales că statul oferă pensie de acompaniament. Dar aşa suntem noi, venim cu tupeu să muncim pe degeaba!

Scrisoarea 20

M-am despărţit greu de prietenii mei din Roma. Cu Leila am stat mult de vorbă, despre Coran, despre sărăcie, despre visele noastre de a trăi mai liniştit. Nu mai bine! Mi-a spus că am fost singura pe care a primit-o în casa ei, pentru că nu are încredere în nimeni şi nu ar trebui să am nici eu. M-a condus la autocar, ne-am îmbrăţişat şi m-am trezit singură din nou. Plecam spre visatul loc de muncă, dar inima era cât un purice. Între timp înţelegeam cuvinte de bază italiene şi vorbeam puţin. Nu ştiam ce va trebui să fac, dar urma să am un acoperiş deasupra capului, ceea ce nu-i puţin lucru. Multe femei ar putea munci < la liber>, într-o pizzerie, sau oriunde, ca în ţara lor. Dar dacă din salariul de 800 eur plăteşti chirie 300, cumperi mâncare, plăteşti bilete autobuz etc nu mai rămâi cu mare lucru. Aşa că majoritatea preferă ceea ce se numşte <la fix>; te trezeşti, munceşti, speli, găteşti, îngrijeşti un bolnav în casa lui, dormi tot acolo şi o zi pe săptămână ai liber să te plimbi. În felul ăsta îţi rămân toţi bănuţii.

Priveam pe geamul autocarului, alternam, mă simţeam puternică sau din nou zero. Te gândeşti că eşti doar o biată femeie şi uite! Traversezi o ţară străină – te simţi puternică. Apoi te gândeşti – dar de ce Doamne iartă-mă

trebuie să o traversez, şi ce trebuie să fac? Şi te simţi slab. La capătul drumului era...capătul lumii. Munţi cât vezi cu ochii, câteva căsuţe...Mă aştepta o italiancă, se ocupa de traficul de persoane. Ştii, se câştigă din aşa ceva? De exemplu, cineva are nevoie de o femeie în casă, se adresează acestui mic şef de personal care ştie şi toaca-n cer. Ea zice OK, te ajut, dar costă 100 eur. Apoi caută printre emigranţi. Aproape toţi au pe cineva în ţară pe care vor să-l aducă, sau vreo prietenă pe care o vor mai aproape. Astfel, <şeful de personal> află numele şi numărul de telefon al viitoarei beneficiare de post şi în scurt timp aceasta va munci. Contra sumei de 100 eur. Alta decât prima oferită de patronul casei. Rentabil, nu?

Scrisoarea 21

Înainte de a trece la primul meu loc de muncă vreau să-ţi spun că azi am trimis un pachet acasă şi maşina care l-a luat era plină vârf de alte pachete. Pentru diferite oraşe, scria pe ele „Sibiu", „Piatra Neamţ" etc. Nu ştiu de ce mă doare inima când văd...Muncesc săracii români...E ciudat de sărbători, mergi pe stradă şi auzi cum vorbesc la telefon:

- **Ţi-a plăcut, mă?**
- **Dar puloverul i-a venit lui ăla mic?**
- **Bine, mă bucur, spune că-i trimit şi o bicicletă când pot. Aveţi grijă de voi!**

Ar fi mai uşor să trimiţi doar bani, oricum în ultimul timp preţurile sunt cam aceleaşi. Dar n-ai mai împacheta tu. N-ar mai fi amprenta personală. Când am făcut primul pachet, nu te mint, am intrat într-un supermagazin şi, mergând printre rafturi, m-am răsucit ca şi cum aş fi vrut să întreb:

- **Ce zici, mamă, vrei cornuri?**

Am început să plâng în magazin pentru că nu era nimeni lângă mine. Pachetele astea sunt o punte între noi şi cei de acasă. Mai bună decât banii. Vorba aia, e de la mama! Singura părere de rău e că nu vezi bucuria pe feţele lor. Nu vezi mâinile febrile care desfac cutia şi felul cum încep să guste din bunătăţi. Şi când suni să vezi dacă le-a plăcut promiţi mereu:

- **Lasa că vă mai trimite mama. Peste 2 luni.**

Aşa trece timpul, între un pachet şi altul, la un moment dat rostul tău e să ştii ce le lipseşte şi ce-ai mai putea trimite să le fie viaţa mai uşoară. Să-ţi pui amprenta. Vei ştii astfel că-şi prinde părul cu bentiţa pe care ai trimis-o tu, că în fiecare dimineaţă bea ciocolată trimisă de tine, că de câte ori foloseşte crema de mâini se gândeşte la tine...Pachetele nu sunt pentru ei, ci pentru noi, să ne facem simţită prezenţa în spaţiul de acasă. Ca şi cum, uite, mama e puţin plecată, dar te înconjoară prin toate obiectele pe care le trimite cu dragoste.

Scrisoarea 22

Se numea Concetta prima mea < şefă> în Italia. O femeie micuţă, grăsuţă, mândră şi cu faţa roşie. Casa, o vilă cu 2 nivele, totul îngrijit şi curat. Pe drum, traficanta de emigranţi îmi spunea că totul va fi bine, că uite <

aproape> este şi poştă, sunt şi magazine...Eu nu vedeam decât munţi, şi urcam mereu în inima pădurii. Acolo distanţele se măsurau altfel; la un moment dat se zăreau nişte case şi femeia exclamă:

- **Uite, aici, aproape, mai lucrează o româncă!**

Mi-ar fi trebuit o zi să ajung la ea. Telefonul îşi pierduse semnalul. Casa Concettei era plină de persoane venite de departe să vadă noua emigrantă, < straniera> care urma să aibă grijă de soţul ei. Eu nu mă gândeam decât că nu mai am telefon, iar fata mea N.urma să nască. Toţi zâmbeau, în mijlocul camerei trona pe un scaun cu rotile Salvatore. Moţăia cu capul în mâini, condamnat de vajnica soţie să < fie activ>, chiar dacă era sedat de atâtea pastile. Am fost poftită la masă, servită cu prăjitură, mi s-a arătat camera. Deodată, am început să plâng. Se mirau toţi, eu spuneam că sunt îngrijorată pentru că nu mai am legătură cu copiii, fiind fără telefon. Adevărul e că eram foarte speriată. Nu mai aveam legătură cu nimeni din afara casei. Nu putea să-mi dea zi liberă (deşi era o anomalie), eram un animăluţ de casă închis între pereţi şi între munţi. Nu mai aveam familie, prieteni, nici români în preajmă. Începeam să învăţ tehnica supravieţuirii. Nu-mi revenisem din şocul şi depresia din România, nu-mi revenisem din teama pe care o avusesem în Roma că pot ajunge în stradă oricând (soţul Leilei urma să vină în orice moment şi, dacă nu aş fi găsit de lucru n-aş fi avut unde dormi), iar acum mă aflam absolut printre străini. După un timp, m-am refugiat în bucătărie şi am început să spăl vasele, să fac curat.Asta era treaba mea şi pentru asta venisem.

Scrisoarea 23

Într-o anumită perioadă a vieţii mele pregăteam copii la limba engleză şi stabileam împreună cu fetele ce urma să cumpărăm pentru casă cu acei bani. Adunam strictul necesar. Le-am învăţat că pot economisi şi ele, să-şi fixeze un scop şi să-l realizeze. Au dorit rachete de badminton. Nu după mult timp şi le-au cumpărat. Au fost foarte mulţumite că au rezistat tentaţiilor de a cheltui banii la magazinul din colţ. Le-am felicitat şi le-am spus să – şi fixeze un alt scop, un alt lucru pe care şi l-ar dori. În acel moment eram în drum spre piaţă. Mi-au răspuns repede că deja s-au gândit: urmau să facă economii şi să cumpere ... ... un kg de mere!! Asta pentru că ori de câte ori voiam să cumpăr vedeam că preţul este mai ridicat decât al portocalelor venite de peste mări şi ţări. Mă supăram din cauza speculei şi renunţam. A da fructe unui copil în România este un lux. Aşa că spălam vasele şi eram hotărâtă să trec peste orice, să nu simt umilinţa. Copiii mei aveau nevoie de mine. Şi de mere.

Scrisoarea 24

Cum să te simţi în casa altuia ca şi în casa ta?

Orice vizita, chiar la prieteni, are un final şi te întorci acasa, în cuibul tău, în patul tău, printre obiectele tale. Nu-ţi place casa ta (sau poate da), dar eşti în lumea ta. În bârlogul tău unde nimeni nu poate să-ţi comande să faci ce nu vrei.

Aş fi vrut să fug, dar nu aveam unde şi faptul că în sfârşit aveam de muncă mă făcea să mă ruşinez de slăbiciunea mea. În prima zi am învăţat regulile casei: cu ce detergent se spală căminul unde se făcea focul, unde stă uleiul şi de unde pot lua făraşul. Am învăţat că Salvatore ia 15 pastile pe zi, unele pentru a-l ajuta să urineze şi într-o anumită perioadă a zilei trebuia condus la baie. Am învăţat să-i controlez tensiunea şi s-o notez într-un carnet. Îi era greu să – mi spună numele şi mă chema: „Ana"! Îmi plăcea şi consideram că nu mai sunt eu, ceea ce era în acord cu noua mea viaţă. Seara, Concetta m-a întrebat dacă vreau un ceai. Am acceptat cu plăcere. Mă străduiam să fiu amabilă cu ea, dar nu ne potriveam. Eu eram prea speriată, iar ea prea autoritară. A doua seară mi-am făcut ceai singură. Îmi spusese să mă simt ca în familia mea, ca în casa mea. În timp ce beam ceaiul îmi spuse:

- **Voi, românii, trăiţi bine!**
- **De ce?**
- **Păi, beţi ceai! Eu nu cred că acasă la tine obişnuiai să bei!**
- **Ba da, de ce nu?**
- **Păi, e o cheltuială! Zahăr...**

I-am spus că la noi nu e o cheltuială mare, dar m-am întors să nu vadă ochii în lacrimi. Apoi a continuat:

- Uite, voi veniţi aici, nu plătiţi lumină, nu plătiţi mâncare, consumaţi liniştite tot ce e nevoie, noi plătim şi vă mai dăm şi salariu. Trebuie să fiţi recunoscătoare! Nu eram în măsură să răspund mai dur. Eram în ţara ei, în casa ei, beam ceai din cana ei. Eu nu aveam nimic. Decât o inimă amară.

Scrisoarea 25

Primul lucru de care mi-a fost dor după scurt timp a fost o biserică ortodoxă. Nici acum n-am găsit-o! Cred că într-un singur oraş sunt mii de români, mai mulţi decât are o parohie mică în ţară. Ar putea oare cineva să se gândească la asta? Ar putea fi ridicate câteva biserici? Ce preot ne împărtăşeşte pe noi? Cred că Patriarhia Română ar putea trimite câţiva misionari. Banii s-ar aduna aici imediat. Nu am fost nici înainte o „sfântă", nu mergeam la slujbe decât rar, mi-aduceam aminte de Dumnezeu când mi-era greu. Un copil, când se joacă şi-i e bine, nu zice nimic. De cade şi se răneşte, strigă imediat „Mama!Tata!"Mi-era dor de mirosul de lumânări, de tămâie, de vorba tărăgănată a preoţilor noştri. Bisericile lor catolice sunt reci, ameninţătoare. E un Dumnezeu al pedepsei aici. Bisericile noastre micuţe sunt calde şi pline de dragoste. Am fost la slujbe aici, dar n-am găsit Dumnezeul meu bunuţ. Cel cu barba albă. Te rog, aprinde o lumânare pentru sufletul meu. Aprinde-o la „VII"!!!!

Scrisoarea 26

Rareori mă înşel acum când întâlnesc români. Stăm alături în staţii de autobuz, sau oriunde în locuri publice. Nimeni nu vorbeşte şi ştiu că am în faţa mea o româncă. Are o tristeţe anume în ochi, priveşte pământul cu gândurile aiurea. Încerc să te fac să înţelegi, acea femeie priveşte de fapt înlăuntrul ei. Nu o interesează nimic din afară (probabil şi-a captat fiii cu privirea cum am făcut eu la plecare şi acum îi admiră). Corpul ei e aici, o ustură palmele de muncă, dar gândul e liber. Apropo de stat alături în locuri publice. Într-o zi foarte ploioasă am întâlnit o româncă de vreo 30 ani; în urma unor ghinioane era pe drumuri şi voia să meargă să doarmă în gară. Nu avea loc de muncă, nu avea unde dormi. Am mers mult cu ea peste tot, m-a plouat, eram udă şi simţeam răceala, dar la finalul zilei a început munca la o bătrânică. Mi-a mulţumit. Stând apoi singură în staţia de autobuz, se apropie de mine o fată de vreo 20 ani şi se oferă să împărţim umbrela. Cred că era studentă. Vorbim de vreme şi îi spun că uite, azi am făcut o faptă bună şi Dumnezeu mi-a scos-o în cale cu umbrela ei.
- Nu credeam că o italiancă poate ţine umbrela unei românce!
A zâmbit şi, înainte să se urce în autobuzul ei, mi-a strigat:
- Sunt albaneză!

Scrisoarea 27

Cu mult timp în urmă Italia era împărţită în state şi stătuleţe autonome. Fiecare avea un conducător separat, legi diverse; reţetele de brânzeturi sunt şi azi diverse, pâinea e diferită de la regiune la regiune, fiecare e mândru de ceea ce ştie să facă şi nu împărtăşeşte nimic din secretele meseriei sale.

Oricât ar părea de ciudat, Italia, care pare a permite emigranţilor să-şi facă un rost, e de fapt rasistă. Un milanez nu are ce căuta alături de un napolitan. Sunt orgolioşi de originile lor. Cum crezi că sunt văzuţi emigranţii?

Să nu crezi că sunt primiţi de drag sau cu drag. Reprezintă doar forţa de muncă ieftină. In timp ce mâncam Concetta îmi spunea deseori:

- **Vezi, eu îţi dau mâncare! Noi ne purtăm bine cu voi „stranierii”! Şi voi faceţi atâtea crime!**
- **Păi de ce ne primiţi la muncă?**
- **Ei, lasă, uite e aici un atelier de paste, muncesc femeile toată ziua pentru 600 eur.**
- **Da, dar femeia aia seara se duce la copiii ei, la familia ei. Noi suntem a nimănui!**

Când putea, Salvatore îmi şoptea : „Las-o, aşa e ea! Du-te şi ia o caramea din dulap şi dă-mi şi mie una!”

Primul conflict cu ea l-am avut din cauza mâncării! Niciodată n-am putut mânca şorici de porc şi gheare de pui. Ea era cea care gătea, nu pentru că reţetele erau deosebite, ci pentru că se temea să nu se consume o felie de

ceapă în plus. Ea făcea porţiile şi punea hrana în farfurii. Ea tăia pâinea şi punea câte o felie în faţa fiecăruia. Într-o zi mă trezesc cu o bucată mare de şorici fiert în farfurie. Am tăiat, am încercat să mănânc, mă străduiam dar nu reuşeam să fiu încântată.

- **Nu-ţi place?mă întrebă**
- **Nu, nici acasă nu mâncam!**

Voiam să fiu politicoasă, să spun că nu era vina ei.

- **Păi aşa sunteţi voi, aveţi pretenţii! Sunteţi mari doamne! Veniţi aici la muncă şi vreţi carne macră!**
- **Dar nu vreau altceva, sau poate doar o roşie!**

A început să ridice tonul, nu concepea să se mănânce altceva.
De fapt, nu accepta nimic altceva decât ce dispunea ea. Ea era stăpâna! Eu eram flămânda!

Scrisoarea 28

Am să-ţi povestesc despre proverbiala caracteristică a italiencelor: LENEA. În România, o femeie singură, separată de soţ, creşte copii, munceşte în fabrică, face curăţenie în casa ei, găteşte, ajută părinţii, merge la şedinţe cu părinţii...dar e ceva ce nu poate face o româncă?

Italiencele muncesc în procent foarte mic, iar cele care o fac doar în instituţii, în locuri bune. Cumpără hrana semi-preparată sau cumpără pizza, soţul trebuie să le conducă cu maşina peste tot şi plătesc femei care vin să le calce, să le spele vasele şi ferestrele. Orice li se pare greu. Ocupaţia fundamentală este de a merge la cumpărături. Nu exagerez, este o matriarhie. Bărbaţii italieni se căsătoresc pe la 40 de ani doar dacă este mama de acord. Pe la acea vârstă însă încep să aibă dubii asupra alesei. Nu mai e tinereţea şi iubirea cea care-şi spune cuvântul, ci judecata. Femeile caută bărbaţi care se le acompanieze, iar bărbaţii caută femei care să placă mamei.

Pentru italience, familia nu este un cuib, iar sarcina lor nu este de a înfrumuţesa acest cuib, ci de a-l orna.

Noi suntem emigrante. Desconsiderate, dar viaţa dură ne-a format şi câteodată îţi vine să râzi de importanţa nemeritată pe care şi-o acordă. Eu am învăţat să tac sau să fac complimente. Nu poţi spune unui nepăsător :

- **Îmi sângerează inima de dor!**

Scrisoarea 29

Mă tem de un singur lucru: de sărbători.
Am început munca în munţi în preajma sărbătorilor de iarnă. Nu credeam să rezist.

În ţară am făcut mereu pom copiilor. Cel mai necăjit pomuţ a fost unul împodobit cu hârtie creponată (şi doar 2 culori pentru că nu aveam mai multă) şi dropsuri în celofan.

Apoi, an dupa an, pomul de Crăciun a fost bucuria mea de a dărui. Nu ştiu dacă e anormal, eu sunt fericită când fac bucurii. Când văd uimirea! Mă prefăceam că mă duc la poartă să văd dacă vine moşul odată! Nu vine! De ce oare? S-a îmbolnăvit! Sau mă prefăceam că vorbesc la telefon cu o prietenă:

- **Salut! L-ai văzut cumva pe Moş Crăciun? Pe la tine a trecut?**

Apoi era uimirea şi bucuria! Mie îmi plăcea prima parte, cea a jocului şi a suspansului.

Unde era acum inima mea?
Cine făcea pom copiilor mei?
Cui mai scriau felicitări?
Ce căutam eu departe de Moşu?
Cum era căsuţa mea fără luminiţe?
Atâtea amintiri, atâtea colinde, atâta durere...
„ Steaua sus răsare
Ca o taină mare...”

Steaua noastră unde e!
Doamne, iartă-ne şi ajută-ne să găsim drumul spre casă!!!

Scrisoarea 30

Eram fericită când duceam gunoiul. Trebuia să ies din perimetrul curţii, să trec pe lângă nişte copaci, să zăresc pârâul, să merg puţin pe o şosea pe care mai treceau şi maşini. Doamne, ce lux! A vedea o maşină era semn de civilizaţie. Lumea se rotea, ceva se mişca. Eu nu! Păcat că această mică aventură avea loc o dată la trei zile.

Eram fericită când spălam geamurile. Trebuia să ies din casă şi să le spăl şi pe dinafară. La un moment dat mă aflam în spatele casei, unde nu mă putea atinge privirea scrutătoare a Concettei. Dacă mă roteam cu spatele la casă aveam în faţa mea pădurea, o pajişte. Dacă –mi înălţam privirea vedeam norii...Şi mă gândeam deseori că acelaşi soare străluceşte şi peste ţara mea. Peste oraşul meu. Soarele, stelele erau aceleaşi. Şi acum am un semnal cu copiii. Le-am spus să privească steaua Alcor în fiecare seară. Pentru că e o stea mică, nebăgată în seamă, ascunsă şi timidă. Ştii câtă dragoste poate fi ascunsă într-un om obişnuit, nebăgat în seamă şi timid?

Singura legătură a mea cu „lumea cealaltă” erau soarele, luna şi stelele. Mi-aduceam aminte:

- **Mamă, unde-i Lira?**
- **Dar Carul Mare!**
- **Vezi, mama e deşteaptă! Ştie stelele!**

Le spuneam:

- **Lasă, că vi le arăt pe toate şi o să le ştiţi şi voi. Sunt ca nişte prieteni buni. Mereu acolo!**

Nu am mai avut timp!

Scrisoarea 31

Am să-ţi povestesc despre expresia „ poco – poco”!

E un balet! Un ritual al ofertei, refuzului politicos şi acceptării jenate. Bunul (lor) simţ obliga să întrebe:

- **Vrei ciocolată?**
- **Nu!**
- **Hai, serveşte!**
- **Nu, mulţumesc!**
- **Măcar un pic!**
- **„Grazie, poco – poco” (Mulţumesc, puţin – puţin)**

Nimeni nu era convins. Cel care oferea nu o făcea cu tragere de inimă, cel care primea o făcea cu jenă. Un deget de vin, o singură bomboană pentru care se mulţumea de multe ori, o cafea, totul era „poco – poco”. Copiii de 40 ani primeau de la Concetta câte ceva, dar „poco – poco”.

Nu e acea inimă largă a românului.

Nu e plăcerea de a te bucura de o gustare, de un ceai băut împreună. Parc-ar fi o tortură. Acei oameni nu sunt bucuroşi de a împărţi nimic cu nimeni. E în natura lucrurilor. Nu se adună nici de sărbători cu veselie în jurul bucatelor tradiţionale. Cântăresc totul şi apreciază cât anume trebuie să consume fiecare invitat. Eu n-am reuşit niciodată să înţeleg care e măsura acestui „poco – poco”. Încetul cu încetul preferam doar să gust la masă. Aveam grijă în timpul zilei să mi fac provizii. Îmi puneam într-un şerveţel puţină pâine, un măr, ce puteam şi le mâncam noaptea,pe întuneric, în camera mea.

Înaintea mea lucrase acolo tot o româncă, de prin Suceava.

Concetta povestea cu indignare cum îşi făcea fata aia ciorbă!

- **Ce lucru scârbos! Toată apa aia! Ce rost avea? Şi mai punea nişte buruieni deasupra şi cică era bun! Nu ştiţi voi ce e bucătăria! Ce mâncaţi voi e ceva scârbos!**

Îţi dai seama că n-am încercat niciodată să – mi fac ceva românesc de mâncare. O dată chiar a început să plângă de nervi pentru că am vrut să – mi pun nişte pătrunjel în fasole. Plângea de nervi. Cum adică să am aşa mofturi?

Poate ţi se par lucruri mărunte tot ce-ţi povestesc. Vrei poate acum să mănânci un măr. N-ai voie! Cum te simţi? „ Ca in casa ta, noi suntem familia ta”

E fals, familia mea e acasă, în ţară, şi de-abia aştept să mănânc o ciorbă!

Scrisoarea 32

Azi e seara Învierii. Mîine e prima zi de Paşte. În seara asta, România răsună de clopote. Toate bisericile sunt pline, toate cimitirele au lumină, în seara asta se cântă :" Hristos a înviat din morţi / Cu moartea pre moarte călcând!" Noaptea asta e noaptea rugăciunii. A minunii!
Mâine se adună familiile, prietenii, ciocnesc ouă roşii, se umple aerul de mireasma grătarelor...În numele lui Isus se adună familiile! N-am găsit încă acea biserică ortodoxă unde m-aş fi închinat cu toată inima. Italienii sunt catolici. Am văzut şi trăit (în umbra lor) Crăciunul şi Paştele. Totul e comercial. Ciudat, aici e scaunul credinţei, la Vatican, şi totuşi bisericile sunt mari şi goale. Ouăle sunt cele de ciocolată, cozonacii sunt doar cumpăraţi...N-am descoperit aici umilinţa noastră în faţa lui Dumnezeu, nici iubirea de aproape. Poate că sunt mândri! Cum să-ţi explic? Sărbătorile noastre sunt calde, un amestec de rugăciuni şi voie bună, miros de sarmale şi cântece, lumânări aprinse dar şi veselie. În oraşul meu mic şi sărac toti oamenii din bloc ieşeau afară, făceau grătar, se invitau unul pe altul să guste, copiii erau ca şi cum ar fi fost ai tuturor, pentru că toţi aveam grijă de ei şi le dădeam câte un ou colorat în mânuţă. Aici, nu văd nimic. Paştele e aproape transformat într-o distracţie pentru copii, pentru că unica preocupare este cum să cumperi ouă de ciocolată cu jucării ascunse înăuntru. Sunt încă o dată mândră că sunt româncă. Dumnezeu e la masă alături de noi. Şi ştii ce e foarte ciudat? Abia când n-am mai avut biserică, mi-a fost dor de ea. Pentru mine, asta e învierea!

Scrisoarea 33

Poţi fi în două locuri diferite în acelaşi timp?
Da! Eu sunt aici cu trupul meu, cu puterea mea de muncă. Faţa mea e impenetrabilă, nu poţi citi supărare sau tristeţe (ar fi neplăcut pentru ei să aibă permanent alături un om mohorât). Reuşesc să zâmbesc câteodată. Am o mască perfectă. Vorbesc italiană, văd filme şi jurnalul de ştiri în italiană, mă amuz la emisiunile lor de varietăţi, comentăm împreună falsitatea politicienilor, citesc cărţi în italiană, răsfoiesc revistele şi ziarele lor, dau mâncare la pisicile lor şi le vorbesc în italiană, dar visez româneşte.
Nu este secundă în care să nu mă gândesc la copiii mei, la cei de acasă, la cum aş putea să mă readaptez în viitor. De multe ori cred că locul meu nu mai e în ţară. Dar nici aici. E ca şi cum ai trăi în Purgatoriu. La un moment dat, acum câteva luni, am depăşit o mare cumpănă. Aveam senzaţia că – mi pierd minţile, nu mai voiam ca trupul meu să fie aici, dar n-aveam încotro. Atunci am început să scriu lui Isus. Nu reuşeam să mă concentrez altfel.
< Dragă Isus,

Te rog mult de tot să mă ierţi şi să mă întăreşti! Am nevoie de puterea Ta! Vino, Doamne în inima mea şi ajută-mă să fiu echilibrată, să rezist; dă-mi Doamne, putere de muncă şi sănătate şi arată copiilor mei calea cea bună. Ocroteşte-i de rele în locul meu! Îţi mulţumesc, doamne Isuse, că mi-ai salvat viaţa şi mi-ai îndeplinit ruga de a munci în Italia, dar am nevoie de tine în inima mea. Îţi mulţumesc! Iartă-mă, ştiu că ai multe probleme de rezolvat, dar ai grijă de mine. Îţi încredinţez viaţa mea!>

Imediat, din prima zi, când îmi veneau gândurile negre, auzeam şi rugăciunea inimii: < Doamne Isuse Hristoase / Miluieşte-mă pe mine, păcătoasa!> A fost un miracol! Absolut toată ziua această mică rugăciune mi-a ocupat mintea şi inima, astfel încât nu am mai avut posibilitatea să mă las doborâtă de tristeţe. Nu voiam eu să mă rog, dar rugăciunea era acolo fără ştirea mea.Mi-am dat seama că m-a ascultat bunuţul şi-i scriam în fiecare seară.

Aproape în acelaşi timp am întâlnit o doamnă deosebită, Giuseppina. Cred că e văduvă sau divorţată, o văd mereu singură dar mi-a spus că are doi fii. Îi povesteam câte ceva despre zbuciumul meu, e un om deosebit cu care se poate discuta, iar ochii ei mari şi luminoşi ofereau încredere. Mi-a spus că noi , oamenii, purtăm în spate saci mari de gunoi: jigniri din trecut, supărări, pierderi, vorbe rele pe care cineva ni le-a adresat vreodată; am iertat sau am depăşit tot, dar ele au rămas gunoaie pe care nu le-am aruncat. De aceea, pe măsură ce înaintăm în vârstă, sacul de gunoi e tot mai mare şi ceea ce ni se întâmplă e tot mai greu de suportat. M-a învăţat să am răbdare când apar gândurile negre. Dacă mă supăr, ele câştigă şi-mi îngreunează viaţa. Dacă îmi ocup mintea cu altceva şi nu dau gândurilor rele timp să apară, victoria e a mea.

Astfel m-am apucat de scris, de citit, de cusut...nici 5 minute nu-mi permit să stau fără să nu fac ceva. Mă ustură palmele câteodată de efort, dar nu contează! Nu mai vreau gunoaie în inima mea! Vreau să ajung să văd ştirile în limba română, să citesc cărţi româneşti (mi-e dor de Moromeţii) şi să mă rog într-o biserică românească, alături de puii mei.

Scrisoarea 34

Media de viaţă a bătrânilor italieni este ridicată, pe la 85 ani conduc maşina şi, aşa cum am povestit la început, caută sau cumpăra amante. Au foarte mare grijă de alimentaţie, se hrănesc cu multe verdeţuri, prăjeli nu prea am văzut, brânzeturi şi ...se plimbă mult. Vezi seara cate doi, căte trei, încolonaţi, pe drum, vorbind şi mergând în pas alert, doar pentru nevoia de a „camina". „Camina" înseamnă „a merge", şi ştiu că e important pentru sănătate. Au grijă de ei, au pensii mari şi ajutoare de la stat. Sunt multe cazuri când ei reprezintă o comoară a celor tineri, pentru că pensia de muncă, pensia de boală, pensia pentru acompaniament reprezintă împreună

mai mult decât poate câştiga o familie. Mă gândesc deseori la bătrânii din România, sunt cazuri când tinerii usucă la soare pampers-ul celui bolnav, pentru că totul e foarte scump şi nu reuşesc să-l îngrijească cum ar trebui. În alte părţi ale Moldovei sunt sate atât de sărace încât cel paralizat stă întins pe un pat cu o gaură în el, cu o găleată sub pat la nivelul şezutului; stă aşa toată ziua, fără apă, fără mâncare, până vin copiii de la muncă. Cum să achite o îngrijitoare pentru tata, cum să ia medicamente? E chin pentru sufletul tuturor. O româncă mi-a povestit că bunica ei era paralizată; au făcut toţi ce-au putut timp de 9 ani. Apoi au obosit! Au închis-o într-o bucătărie de vară şi fiul ei a lăsat-o să moară de foame şi de sete. Bătrâna gemea şi bolborosea, dar nimeni nu a deschis uşa. E vina fiului? Şi a mai cui?

Scrisoarea 35

- **Hai în garaj! mi-a spus într-o zi un bătrânel de vreo 70 ani venit la Concetta să vândă carne. Se gândea să şi cumpere poate.**
- **De ce?**
- **Hai, vino, şi-aşa nu te ştie nimeni! Nu te cunoaşte nimeni aici, poţi face ce vrei!**

La început m-am blocat! Cum adică? Acelaşi om venise cu soţia în vizită „oficială" la bietul bolnav. Nu-l interesa nici de unde vin, nici cum mă cheamă, nu voia decât să reuşească să mă împingă spre garaj. M-am refugiat în casă, l-am trezit pe Salvatore care moţăia şi n-a avut încotro. A trebuit să plece, dar mi-a lăsat gust amar.
Majoritatea moşilor italieni sunt libidinoşi. Nu este o jignire, este o constatare. Mai venea un vânzător ambulant pe acolo, vorbea mereu cu mâinile. Nu putea să nu te atingă, să nu încerce să te pipăie, să nu-ţi facă cu ochiul ca şi cum ai împărtăşi un secret cu el. La noi ar fi fost demult în groapă, aici se juca cu femeile.

Apoi m-am convins, 80% sunt aşa. Sunt vanitoşi, alintaţi , cred că sunt centrul universului şi dacă mai au şi bani în buzunar...cine poate să le stea în cale? Nu au bunul simţ de a vedea că la 38 ani nu poţi fi atrasă de un moş de 80. Nici nu-şi pun problema pentru că tu eşti doar o stranieră fără judecată, fără familie, fără documente şi fără bani...

Scrisoarea 36

La noi se spune că cine-i bun e prost!
Tu ce crezi?
Pe mine m-au salvat din mocirlă Dumnezeu, dorinţa de a-i ajuta pe oamenii bolnavi, setea de a cunoaşte şi recunoştiinţa celor din jur. Am să le iau pe rând. De bunuţul Dumnezeu ţi-am spus, pentru mine a fost o minune

că fără voia mea îmi răsuna acea mică rugăciune în mintea mea, fără voie şi fără ştire, doar pentru alungarea gândurilor negre.

Vreau să-ţi povestesc despre Salvatore cel bolnav!

Fusese un bărbat frumos, puternic, construise o casă mare pentru fiii săi, era mândru şi vesel când a trebuit să suporte o operaţie la inimă. În urma unui şoc a rămas paralizat de picioare, era îndopat de tranchilizante şi avea o stare veşnică de somnolenţă. Nevasta lui, Concetta, vajnică muiere...Nu concepea să-şi trăiască restul vieţii lângă un om care stătea în scaun cu rotile. Îi reproşa că nu luptă cu boala, că mănâncă prea mult, că ea se sacrifică degeaba pentru el, că plăteşte ea tot şi el nu-i recunoscător...Într-o zi, bietul Salvatore a împins încet castronul cu compot din care mânca în faţa ei şi a şoptit:

- **Ia, mănâncă tu!**

Nu putea vorbi mult, dar înţelegea tot şi mie îmi părea tare rău pentru umilinţa lui.

Într-o zi, mi-am spus şi i-am spus şi lui:

- **Nu trebuie să rabzi asta mereu! Ridică-te, hai să învăţăm să mergem!**
- **Crezi?**
- **Hai, eu sunt înaltă şi am putere, te ţin eu, ai şi bastonul!**

În ziua aceea am reuşit doar să-l ridic singură din pat şi să-l aşez pe scaunul cu rotile. Eram bucuroşi amândoi, pentru că mă ajutase şi se mişcase puţin singur de foarte multă vreme. Nu avea încredere în el, dar în mine da. Concettei, sincer îţi spun, nu i-a convenit noutatea, pentru că se lăuda în faţa lumii cu chinul pe care trebuie să-l suporte şi cât îi e de greu. Cum s-ar mai fi lamentat ea dacă Salvatore îşi revenea? Mi-a spus să nu mai încerc aşa ceva, dar n-am rezistat. Era o provocare şi pentru mine şi pentru el. Nici eu nu aveam multă putere sau mult curaj, dar mereu mi-au plăcut lucrurile grele de rezolvat. De exemplu, nu-mi place să aleg fasolea de gunoaie, prefer să văruiesc. Îmi plac strădaniile mari care oferă şi satisfacţii mari. Aveam amândoi nevoie de puţină mulţumire. Într-o zi l-am întrebat cum îl cheamă (mi se pare că voiam să-l ţin treaz). Mi-a zâmbit şi-a spus :

- **Pietro!**

Îşi schimbase, în glumă, numele.

- **Dar pe mine cum mă cheamă?**
- **Rocco!**
- **Atunci, Pietro, hai să mergem! Dă-l încolo pe Salvatore, dacă nu vrea, lasă-l să stea în pat! Tu vino cu mine!**

L-am ridicat în picioare! Se menţinea în echilibru! Încet, cu ajutorul unui baston special, a făcut primii paşi. Era greu, peste 80 kg, aproape inert, tremura inima în mine de teamă, dar pe faţă îi spuneam:

- Bravo, Pietro!

- Mulţumesc, Rocco!

A fost o zi frumoasă pentru mine. Am continuat, zi după zi, spre necazul Concettei, să facem gimnastică, să mergem pe coridor, să ne rotim în jurul

mesei. Când l-au văzut fiii, nu le venea să creadă. Ea strâmba din nas şi spunea cu glas tare, să-l demoralizeze:
- Nu merge bine, nu vedeţi că nu ridică piciorul cum trebuie!
El se intimida, dar eu îi şopteam:
- Hai, Pietro, continuă!
Devenise un obicei zilnic, îl forţam din ce în ce mai mult. Avea prieteni afară care munceau, venise primăvara şi-l păcăleam:
- Pietro, hai afară să-l vedem pe Pasquale cu oile!
- Bine, Rocco!
Mă urma! Cu nimeni altcineva nu putea să meargă, nu avea încredere decât în Rocco.
A ieşit în curte după mulţi ani. A vrut să vadă găinile, câinii, se aşeza pe o bancă şi – mi povestea că muncise de la zece ani. Fusese sărac şi necăjit.
Eu făceam un efort uriaş să-l ridic, să-l păcălesc să meargă. Îi spuneam:
- Hai la oglindă, să vezi ce păr verde ai în cap!
Se lăsa păcălit. Număram de câte ori făceam turul coridorului. De două ori, de trei ori...Apoi l-am învăţat să dea noroc cu bărbaţii care veneau în casă. Stătea demn, sprijinit în baston, făcea câţiva paşi şi dădea noroc. Toţi vorbeau despre minunea pe care a făcut-o romînca cea nouă cu Salvatore. Toţi mă lăudau. Nu şi Concetta, care număra în continuare caramelele şi în faţa căreia mă temeam în continuare să beau un ceai. Era veşnic nemulţumită, dar eu mă ridicasem cu o treaptă din mocirla în care stătusem. Dragostea de oameni şi ambiţia mea orientată în scop bun m-au ridicat. Eram mulţumită pentru prima dată. Să ştii ca de multe ori aici nu contează banii pe care-i câştigi, pentru că îi trimiţi în ţară oricum. Contează mulţumirea că munca ta este apreciată sau conştiinţa că ţi-ai făcut datoria. Te ridici de la stadiul de emigrant nenorocit la om.

Scrisoarea 37

Eram atât de izolată...Nu aveam telefon decât câteva zile pe lună, apoi terminam cartela şi nu puteam să iau alta, nu era nici un magazin în preajmă. Fata mea născuse greu, foarte greu, mă temusem la un moment dat pentru viaţa ei. Eram bunică. Nu aveam nimic pe lume decât soarele, luna şi stelele pe care le priveam cu gândul acasă.
Spuneam că unul dintre lucrurile care m-au ajutat să rezist a fost dorinţa mea de a cunoaşte lucruri noi. Tu mă cunoşti (cred), ştii că citeam din trei cărţi simultan, ştii că-mi place poezia şi Simfonia V de Beethoven, ştii că-mi place frumosul. Nu am pregătirea profesională să interpretez arta, dar am suflet şi vibrez. Au fost perioade grele în viaţa mea când m-am temut de această vibraţie. Îmi ascundeam inima sub o mască, sub o piatră şi nu mai citeam, nu mai ascultam muzică de teamă că s-ar putea rupe această mască şi ar ieşi la iveală toată durerea mea. Ţii minte când mi-ai dăruit un picup cu vreo sută de discuri, toate raritătţi? Concerte pentru chitară, Vivaldi, Lacul

lebedelor... Timp de 2 ani nu am putut asculta nimic, emoţia frumosului m-ar fi făcut să plâng şi nu aveam voie. Nu ştiu de ce, tristeţea era prea mare şi nu voiam să fie şi mai mare. Pentru mine, muzica şi lectura sunt reprezentări ale vârstei mele de aur, ale perioadei când nu aveam griji şi mă hrăneam cu arta. Reprezintă amintiri care nu sunt în acord cu starea de necaz.

Ei bine, starea mea de necaz era evidentă. În momentul când Pietro al meu a început să meargă am răsfoit prima carte. Era de fapt un almanah, se numea Barbanera, un fel de manual al omului simplu: când se cultivă roşiile, cum va fi vremea în mai, reţete culinare, anecdote, curiozităţi...Pentru mine era bine, pentru că erau texte mici, deduceam ceea ce nu ştiam. Concetta se mira:

- **Ce tot stai cu cartea aia în mână?**
- **Citesc.**
- **De ce? Crezi că te faci mai deşteaptă? Nu foloseşte.**
- **Mie îmi place să citesc!**
- **Păi da, am zis eu că voi sunteţi doamne!**

Asta nu putea să-mi ia. Seara, în loc să mă uit la televizor, răsfoiam almanahuri, învăţam limba şi parcă renăşteam. Apoi am găsit o carte despre Maica Tereza. Nu puteam să o întreb pe Concetta ce înseamnă anumite cuvinte, pentru că nu ştia. Vocabularul ei era foarte limitat, putea eventual silabisi de pe o carte, dar nu înţelegea mare lucru. Până termina o frază uita ce a citit la început. Mi-am dat astfel seama din nou că trebuie să fiu mândră că sunt româncă. Nu mai eram emigranta umilă de la început. Îl făcusem pe Salvatore să meargă doar în două luni (lucru pe care nimeni nici nu –l încercase mai devreme) şi citeam, puţin şi prost, în limba italiană. Nu mă mai temeam că dacă m-aş pierde n-aş putea să mă descurc punând întrebări. Mi-aduc aminte că în Roma, la un moment dat Paola m-a rugat să mă duc la supermagazin să iau pâine şi 2 < eti > de mortadella (un tip de salam). Am plecat, dar mă tot gândeam ce-o fi <eta>. Nici ce e mortadella nu eram sigură, după părerea mea putea fi şi un tip de brânză. M-am uitat pe toate rafturile să găsesc scris cuvântul < eta>, mă gândeam că înseamnă cutie sau borcan. Nu puteam să întreb, nu ştiam să vorbesc, dacă ştiam câte ceva mă blocam şi nu scoteam nici o vorbă. Am renunţat, am plecat la un magazin mai mic, unde trebuia să ceri vânzătorului ce doreşti:

- **Due eti mortadella! am spus cu convingere, privindu-l să văd dacă e în încurcătură. Na! Gândeam , acum să te văd!**

A tăiat dintr-un salam gros, cu diametrul de vreo 30 cm, a pus pe cântar şi am înteles că < due eti> înseamnă < 200 grame>.

Trecuse ceva vreme de atunci, acum citeam şi asta-mi dădea curaj. Nu eram doar eu în munţi. Era şi Barbanera!

Scrisoarea 38

Ştii de ce anume nu m-aş putea despărţi niciodată? De telefon!

Nu a fost seară să nu adorm cu telefonul în mână. Dacă nu e încărcat, nu pot rezista nici o zi. Să pot da măcar un bip. Este legătura cu familia şi cu românii. Am pe diverse cartele toată istoria întâmplărilor, a căderilor şi decăderilor mele în ultimii doi ani. Eram în munţi, a nimănui şi primesc mesaj de la fata mea R: „ Îi mulţumesc lui Dumnezeu că eşti mama mea. Ai încredere în tine, lucrurile bune vor veni!"

Scrisoarea 39

Grădina Concettei se pregătea de primăvară. Căpşunile trebuiau curăţate de uscături, crengile tăiate ale copacilor trebuiau adunate, lăzile pentru răsaduri trebuiau umplute cu pământ, salata verde trebuia deja plivită...Eram bucuroasă, ieşeam la aer şi mă simţeam liberă. Într-o zi a venit în vizită un ţăran din zonă, la care lucra tot o româncă. Mi-a spus că odată şi odată o va aduce să ne cunoaştem. Ei bine, la un moment dat apare, însoţit de o femeie de vreo 50 ani, credeam că-i soţia lui. Salut:

- **Buon giorno!**
- **Buon giorno! răspunde ea tare.**

Imediat mi-am dat seama după accent că s-ar putea să fie ea. O întreb:

- **Tu sei straniera?**
- **Si, sono rumena!urlă ea. Avea o voce spartă şi ţipa şi râdea în timp ce vorbea**
- **Şi eu sunt româncă! De ce nu vorbeşti româneşte?am întrebat-o**
- **Da cum să nu?! Io parlo rumeno!**

Amesteca trei cuvinte italiene cu două româneşti şi-şi frângea mâinile.
Am zgâlţâit-o:

- **Ei, ce-ai, vorbeşte normal că nu te pricep. Ai luat-o razna? De unde eşti?**

Atunci a oftat, s-a relaxat, mi-a spus că-i de prin Reşiţa dar că pleacă acasă, Apoi iar începea să ţipe că are copii şi că-i este dor şi că ea nu mai poate şi că are deja bagajele făcute...Era doar de două luni în Italia şi părerea mea e că nu mai avea mult şi înnebunea. Eu aveam trei luni de vechime şi mi se părea că stau bine faţă de ea. Săraca! Sunt femei necăjite în ţară, care au stat la sapă toată viaţa lor, au mers la oraş la piaţă o dată pe lună sau cine ştie când şi s-au trezit în Italia. Şocul e prea mare... Avea părul alb şi cred că nici s-o pici cu ceară nu s-ar mai întoarce. Puteai s-o duci la descântat...

Scrisoarea 40

As vrea să-ţi povestesc tot ce nu pot spune copiilor mei. De exemplu, cum am petrecut Revelion 2008.
Cei pentru care lucrez au plecat, invitaţi de nişte prieteni, iar eu am rămas singurii cu moşneguţii mei. Mai târziu voi povesti despre ei, acum îţi spun doar că sunt buni şi drăguţi şi bolnavi fizic şi mintal. Ei bine, moşul a început

să se agite pe la 18, întrebând ce trebuie să facă el dacă e Anul Nou. I-am spus că trebuie să doarmă, astfel începe 1 ianuarie odihnit. Totul a fost ca în orice altă seară, ceva verdeţuri ca cină, puţin lapte şi ...în pat cu ei. Am rămas în casa goală, mare şi pustie. Afară începea zarva. În inima mea cobora tristeţea. Pe la 22 am primit mesaje de la copii, îmi urau cele bune şi mă rugau să nu fiu tristă pentru că alte sărbători le vom petrece împreună. Am plâns ca demult. De obicei mă stăpânesc, cel mult îmi dau ochii în lacrimi, dar câteodată se umple prea mult inima. Atâtea amintiri şi atâtea regrete...Simţi nevoia fizică de a fi îmbrăţişată, de a strânge mâna celor dragi, de a ciocni un pahar, de a aprinde artificii...La 12 noaptea am ieşit pe terasă, singură, cu o ţigară, am privit artificiile altora şi am ascultat râsetele lumii, veselia şi ţipetele de bucurie. Cerul era înflorit în toate culorile. Bubuiturile nu conteneau, Ana (bătrânica) ar fi vrut să vadă şi ea.

- **Aşteaptă, că ţi povestesc artificiile !i-am zis**
- **Acum sunt verzi şi sub balcon au trecut un grup de băieţi!**
- **Acum au aprins spre Montegrillo, roşii- roşii! Da' nu plânge, Ana, că nu-ţi mai spun ce frumos e Revelionul altora!**

Scrisoarea 41

Când Concetta pleca de acasă era sărbătoare.
Imediat ce auzea motorul maşinii, Salvatore îmi cerea o bomboană (bineînţeles că trebuia să iau fără să cunoască). Eu îmi făceam o cană de ciocolată, ungeam o felie de pâine cu marmeladă şi savuram un mic dejun. Din pâine tăiam doar o felie subţirică; nimic nu trebuia să pară consumat pentru că începea să pună întrebări gen piticii din Alba ca Zăpada:

- **Cine a mâncat din farfuria mea?**
- **De ce sunt doar 5 biscuiţi în loc de 8?**
- **De ce ai fiert 4 cartofi? Ajungeau doar 3!**

Într-o zi, profitând de faptul că găinile s-au ouat în lipsa ei (ce curaj!) şi nu ştia câte ouă sunt, m-am dus în bucătăria de vară (pentru a evita mirosul) şi am prăjit un ou. Am spălat repede cratiţa, am aerisit cât am putut mai bine, am mâncat şi m-am trezit în faţa unei dileme: ce fac cu coaja de la ou? Dacă o aruncam la gunoi, o vedea. Poate că nu, dar era de ajuns ca să stau eu cu grija. Urma fărădelegii mele trebuia să dispară, aşa că m-am îndepărtat puţin de casă şi am aruncat-o într-o râpă a pădurii.

Să nu crezi că exagerez. Gândeşte-te că Salvatore folosea hârtia igienică la baie de două ori după ce urina. Hârtia folosită de el se păstra pentru mai târziu. Altfel ar fi fost risipă. Iar apa la WC nu se trăgea din economie de apă. Mă spălam ca o mâţă, repede şi cu frică, pentru că mă întreba de ce a curs apa mai mult. Seara aş fi vrut să mai citesc în camera mea înainte să adorm. Nu puteam, şi pentru 5 min îmi reproşa că am consumat lumină. De câte ori ne aşezam la masă începea să ofteze şi să se vaite că e balonată, că n-are poftă de mâncare, că ar fi bine să mâncăm şi noi mai slăbuţ ca să nu

păţim ca ea...Tertipuri ca să-ţi treacă cheful şi ţie. Începeam să mă gândesc că ar trebui să plec. În ultimul timp mă ascundeam prin magazii şi stăteam cu capul în mâini, mă simţeam atât de izolată şi de închisă...În 4 luni de zile am ieşit din casă doar de două ori. Mi-era milă de Salvatore, atât.

Scrisoarea 42

De curând, mergând pe străzi, am intrat pe o alee mai îngustă, un fel de cărare printre blocuri. Câţiva copăcei înfloriţi îmi atrăseseră atenţia. Mergeam alene şi deodată citesc :" Magazin alimentar". A început să-mi bată inima, nu puteam crede. M-am apropiat încet – încet. Era adevărat, scria în română pentru că era un magazin românesc.

Eu am de fiecare dată un mic şoc când aud vorbindu-se română pe străzi, când aud manele la câte-o maşină (sunt bune şi ele la ceva, dacă ar fi cântat Vivaldi nu-mi dădeam seama că-s români). Mi-s dragi românii. Să ştii că e ca în ceea ce-ţi povesteam despre biserică: abia când nu ai, apreciezi.

Unul dintre lucrurile care ne lipsesc aici sunt bucatele româneşti. Eu n-am mai mâncat nimic de-al nostru de 1 an şi jumătate. Singurul lucru pe care mi-l fac câteodată este orez cu lapte sau fidea cu lapte (ei nu mănâncă aşa ceva). Preparatele lor din carne sunt mai mult crude, conservate prin uscare la aer. La Concetta am făcut salamuri şi cârnaţi, îi ţinea atârnaţi, mucegăiau, trebuia să curăţ mucegaiul cu o cârpă înmuiată în oţet şi tot aşa vreo două luni. Brânzeturile sunt diferite, condimentele sunt altele. Ei folosesc mult origano, busuioc, rozmarin, salvie; în schimb, n-au mărar. Nu mănâncă ceapă sau usturoi, folosesc doar foarte puţin în mâncare. Nu fac mâncăruri cu sos, cum e tocăniţa la noi. Am mâncat câte ceva din bucătăria siciliană, ei se apropie mai mult de noi pentru că folosesc multe legume şi gătesc reţete cu sos. Dar sunt diferenţe mari, de exemplu, la reţeta noastră de zacuscă de vinete ei adaugă stafide, un anumit tip de brânză, capere, măsline...Sicilienii au fost mai săraci, mi s-a explicat că a fost un mic stat cucerit de toţi şi sărăcit de toţi. De aceea bucătăria se aseamănă, pentru că atunci când nu e carne, toţi săracii lumii fac tocană de legume.

Ei bine, m-am apropiat de magazin, am intrat, am spus clar „Bună ziua!" şi mi s-a răspuns. Eram atât de fericită încât aş fi vrut să ies, să intru şi să salut iar.

Am cumpărat un pliculeţ de mărar (aur!) , câteva eugenii, o cutie de pateu de ficat „Ardealul" şi o ciocolată „Poiana". Omul vindea de toate, şi varză murată, parizer, murături,carne, avea conserve de fasole cu costiţă...Într-un colţ, câţiva români zidari, murdari de var, beau dintr-o sticlă de rom. Da, era un magazin alimentar românesc. Iar eu am plătit, am spus „Mulţumesc" şi am plecat, începând să mănânc o eugenie.

Scrisoarea 43

Câteodată Concetta mă întreba cât am de gând să stau. Eu nici măcar acum nu ştiu dacă vreau cu adevărat să mă întorc, pe atunci răspundeam evaziv:

- **Mult timp!**

Îmi dădea exemple de fete care au plecat fără să anunţe, lăsând în sarcina „patronului „ toată responsabilitatea. Adevărul e că Salvatore nu era greu de îngrijit, ea era cea care făcea ca totul să pară mai dificil. Pe bolnavi trebuie să-i înţelegi şi să-i iubeşti. Ei nu au ritmul nostru alert de a face lucrurile, pentru ei timpul curge altfel, au lumea lor...Ţi-am zis că bătrânii pentru care lucrez acum sunt bolnavi fizic şi mintal. El are Alzheimer, e o boală cumplită, creierul se deteriorează atât de mult încât bolnavul uită în final...să respire. Ei bine, acest om stă câteodată cu mâna ridicată, ca şi cum ar bea apă dintr-o sticlă apoi zice:

- **Mai poţi să-mi dai puţină apă? Pe asta am terminat-o!**

E inutil să te superi. E altă lume. Concetta nu era în stare să-şi îngrijească soţul, pentru că nu avea răbdare cu el. De aceea mă avertiza mereu că nu ar trebui să plec fără să anunţ. Pe de altă parte, cum puteam să-i spun c-aş vrea să nu mai lucrez pentru ea când era atât de arţăgoasă! În faţa casei, aproape de benele de gunoi, era o plancartă ce anunţa orarul unui autobuz. Unul pe zi, dimineaţa la 7,30. Mult timp, cred că 2 săptămâni am încercat să văd acel autobuz, dar era Fata Morgana. Nu se putea pleca de acolo ca Leila, în zori de zi. Trebuia neapărat să o anunţ, să fac faţă unei furtuni, pentru că trebuia să mă conducă câţiva km.

Între timp murise o româncă de vreo 50 ani în zonă. Infarct. Mă gândeam ce durere pentru copiii sau nepoţii pe care probabil îi avea în ţară! Mă gândeam că nu trebuie să-mi mănânc sufletul cu Concetta. Rudele ei mai îndepărtate, româncele care o cunoşteau, toată lumea îmi spunea că nu înţelege cum pot rezista fără să ies din casă şi toţi mă sfătuiau să plec. Zgârcenia ei era proverbială în zonă!

Mi-aduceam aminte că, la un moment dat, în ţară, lucram într-un colectiv mai rece, mai închis... M-am văitat că aş fi vrut să fim mai apropiaţi etc. Colega cu care vorbeam a ridicat capul din hârtii şi mi-a spus:

. Tu ai venit aici să-ţi faci prieteni sau să câştigi bani?

Mă gândeam la vorbele astea şi-mi dădeam seama că toată viaţa am pierdut pentru că am fost prea prietenoasă. De data asta era clar, eram în Italia să câştig bani. Nu trebuia să-mi pese prea mult, pentru că nimănui nu-i păsa de mine.

Scrisoarea 44

Mi-aduc aminte ce a însemnat pentru mine intrarea în comunitatea europeană. Am răsuflat uşurată. Eram liberi.

În Roma am cunoscut teama de carabinieri. Prima dată în viaţa mea îmi fusese teamă de poliţie. Fără să am vină. La început mergeam normal pe stradă, fără să privesc în jur, fără să-mi pese de nimeni. Cum spuneam la un moment dat, eram un zero în Marele Babilon. Aproape de locuinţa Leilei erau două „depozite", locuri de unde plecau emigranţii la muncă dimineaţa. Mi s-a spus că trebuie să mă feresc să trec pe acelaşi trotuar din cauza raziilor.

- **Ce razie?**
- **Da' tu n-ai minte? Dacă te-au prins carabinierii te trimit în ţară imediat!**

Controlau documente pe stradă fără să aibă vreo pricină anume. Ştiu că la un moment dat vorbeam la telefon şi Leila m-a oprit cu gesturi „din scurt". Am închis şi mi-a explicat, arătându-mi o maşină de carabinieri, că e suficient să te vadă vorbind la telefon ca să-ţi controleze documentele. Orice gest în plus sau în minus atrăgea atenţia. În decembrie, cu puţin înainte de intrarea în Uniune, primăriile au vrut să „cureţe" locul de emigranţi şi era o adevărată prigoană. Una dintre tactici era folosirea autobuzului. Sincer spun că nu sunt mulţi italieni care se trezesc în zori să meargă la muncă. Tot săracii emigranţi. Aşa că dimineaţa, în staţiile periferice, oprea autobuzul care ar trebui să te ducă spre locul de muncă, oamenii se suiau şi înăuntru erau carabinieri: control documente cu uşile blocate. Mai mult de jumătate erau stranieri fără documente, dar numai pe români îi dădeau jos, toţi laolaltă, la capătul liniei. Aşa cum erau, fără să aibă timp să mai anunţe etc erau conduşi spre aeroport şi expediaţi fără prea multe formalităţi în ţară. Chiar se glumea că nu mai trebuie să-ţi iei bilet, pleci gratis pe socoteala carabinierilor. Trebuia să fii atent mereu, îţi îngheţa sângele când trece o maşină pe lângă tine şi nu aveai curaj nici să vorbeşti, de teamă ca te-ar putea auzi cine nu trebuie.

În munţi, Concetta sublinia mereu că nu e legal cum facem noi (dar munca era bună); era clar pentru ea că suntem nişte „gunoaie" dacă suntem expulzaţi din Italia. Era clar că suntem rasă de hoţi şi criminali. Mă gândeam să plec de la ea, dar mă temeam să nu fie controale la documente pe drum. La un moment dat, Valentina, o româncă din Oneşti care lucra dincolo de râul vecin m-a fluierat. Eram în grădină, m-a văzut; fluiera ca ciobanii, tare – tare, cu două degete în gură, ca băieţii. Îmi făcea semne să cobor spre râu să-mi spună ceva. Nu puteam. M-a sunat:

- **Intrăm în Uniune. Gata. Poţi să pleci de la Concetta. Poţi să pleci unde vrei. Putem merge pe mijlocul drumului.**

Eram mândră, ne ridicasem de la statutul de clandestini la cel de turişti. Neavând contracte de muncă, în cazul unui control trebuia să ne declarăm turişti. Tot era mai bine.

Scrisoarea 45
Azi am gândit.
Am căzut.

Nu am cusut, nu am citit, am căzut în apele tristeţii.
În curând voi pleca pentru câteva zile acasa. Unde? Care casă? Odată ce viaţa a continuat, înseamnă că prezenţa ta nu e indispensabilă aşa cum credeai odată. Cu tine sau fără tine, lucrurile merg înainte.

Am fost la agenţia de voiaj să mă interesez cam cât costă şi dacă sunt locuri la avion. Mi s-a spus că e un loc într-o zi, altul în altă zi şi că trebuie să mă hotărăsc repede. A doua zi m-am dus sperând că nu mai sunt locuri şi că voi avea un motiv bun să nu mă întorc. Ciudat! Îmi iubesc copiii dar simt că i-aş deranja! Mă tem de emoţii, mă tem să mă întorc într-un loc unde-am fost condamnată la surghiun. Am o mie de sentimente şi de reţineri. Oare aşa de greu o fi pentru toţi? Am luat bilet. Îmi străluceau ochii. „Totul e atât de simplu încât devine de neînţeles." Te rog să mă ajuţi să vin. Nu ştiu cum. Orice vorbă, orice mână întinsă e o punte! Pentru mine, Italia şi România au fost la distanţă de ani lumină. Nu mai vedeam ieşire, nu mai doream să vin... Mi se spune că trebuie să fiu puternică! Uite, eu asta nu prea mai înţeleg în ultimul timp. De ce o româncă trebuie să fie puternică şi o italiancă trebuie doar să se-nvârtă prin magazine? Cât de puternice trebuie să fim? În definitiv, suntem nişte femei. Ducem în spatele nostru familii, creştem copii, am fi în stare să ajungem la capătul lumii să le fie măcar un pic mai bine, suntem mame cu inima împietrită...

Ştiu, voi tace apoi voi spune că e frumos în Italia...

Ştiu, trebuie să cos, să scriu, să citesc...

Ştiu, va trebui să râd ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic...Oamenii se vor bucura (sau nu) să mă vadă, dar nu vom avea mare lucru să ne spunem pentru că vieţile s-au îndepărtat.

Scrisoarea 46

Şi aici, ca şi în ţară, triumfă golăneala şi şmecheria. Un om cu bun simţ, harnic şi la locul lui se va da mereu la o parte din calea răului. E corect, dar astfel răul proliferează, nu i se opune rezistenţă. Un ticălos, atunci când nu e pedepsit şi vede „că-i merge", devine şi mai ticălos, i se pare că i se şi cuvine.

Cine crezi că-i cea mai mare nenorocire pe capul unui emigrant român? Un alt emigrant român la care trebuie să stea în gazdă. Majoritatea celor şmecheri sunt ţiganii.Ăia gen „de Bucureşti"! Ăia de mahala care cred că omul bun e cea mai bună pradă, ăia care sunt gata „să prostească" şi pe mama lor. Vin, fură, sparg magazine, cu banii închiriază un apartament şi-l subînchiriază pe paturi la români. De exemplu, el trebuie să plătească pentru locuinţă 500 euro pe lună. Într-o singură cameră mai mare înghesuie 3 paturi, în hol mai pune un pat şi cere pe postul de dormit 200 euro. Astfel, obţine 800 euro pe lună, plăteşte 500 chiria, îi mai rămân şi lui 300 (din care se poate mânca toată luna)şi stă cu nevastă-sa în camera cealaltă liniştit şi fără să plătească nimic. Vinde şi cumpără telefoane şi aur, droguri şi fete. Se dă cocoş în faţa românilor obosiţi, veniţi de la muncă, ţipă şi ameninţă dacă

ceva nu-i la locul lui. Cei care acceptă sunt de regulă cei necăjiţi, nu au prieteni unde ar putea sta, nu au bani să închirieze ceva mai bun...O nenorocire nu vine niciodată singură...După ce că e necăjit, mai trebuie să suporte şi bădărăniile celui care vorbeşte limba română, dar nu e român. Pentru că românii sunt educaţi şi cu bun simţ, îşi văd de treaba lor şi sunt cu gândul la familiile lor lăsate în ţară. Ceilalţi, şmecherii sunt nişte trântori şi profitori fără naţionalitate.

Scrisoarea 47

Sar de la una la alta, aşa cum apar amintirile şi conform cu starea mea de spirit. Azi mi-am amintit din nou de primul meu Craciun în depărtare. Într-o dimineaţa Concetta a coborât din podul casei ornamentele de sărbătoare. Mi-a stat sufletul. Nu ştiu, poate pentru că n-am avut o copilărie fericită, poate pentru că n-am avut o viaţă fericită, poate pentru că singura mea şi cea mai mare bucurie a fost să fac bucurii copiilor, Craciunul este perioada magică a anului. Aparţine fericirii împărtăşite cu cei dragi. Spre norocul meu, Concetta nu avea decât un braduţ artificial de vreo 50 cm şi cateva stele mari de atârnat deasupra uşilor. Chiar şi aşa, ce greu e să mimezi încântarea în timp ce te gândeşti la colindele de acasă!
Fata mea a născut un băiat în Ajunul Craciunului.
Foarte greu. Durerile au ţinut mai bine de 20 de ore, iar eu atârnam de un telefon şi montam ornamente în munţii Italiei. Ştii ce e de nesuportat câteodată? Faptul că tu ai o viaţă personală, o familie, îi deranjează. Nu poţi fi trist sau gânditor. Acum am învăţat să spun că mă doare capul sau că am puţină febră şi ascund că, de fapt, sunt îngrijorată sau tristă. Emigranţii sunt cumpăraţi trup, suflet şi creier (după părerea lor). Munceşti, trebuie să o faci cu afecţiune şi gândurile tale să fie îndreptate tot spre ei. Ei bine, eu eram mai mult decât tulburată, de sărbători, de faptul că eram bunica de departe a unui minunat copil, dar nu trebuia să transmit nimic celor din jur, trebuia să spăl farfurii şi să curăţ căminul ca şi cum nu s-ar întâmpla nimic. La un moment dat, mai târziu, Concetta a început să bufnească, să se vaite şi, întoarsă cu spatele ca şi cum i-ar fi fost şi ei ruşine, mi-a spus:
- **La cât plătesc, vreau şi eu puţină afecţiune!**

Eu eram înmărmurită. A înţeles din tăcerea mea că ce voia ea nu se cumpără la kg.

Scrisoarea 48

Se discută mult zilele astea despre emigranţi şi despre nenorocirile pe care le-au adus. Dar se generalizează . Luăm de exemplu românii. Muncesc cu toată suferinţa, departe, îndură foame, frig, jigniri, reuşesc să se adapteze...În ţară ar fi câştigat 200 euro, aici câştigă 1000 (în cazuri fericite); plătesc chirie,

mâncare şi trimit în ţară în jur de 500 euro lunar. Dublu, ceea ce înseamnă că familiile lor nu doar supravieţuiesc, ci trăiesc decent. Până aici nimic rău. Emigranţii români nu sunt o problemă, sunt o sursă de muncă ieftină, fără taxe, fără acte, fără bătaie de cap. Problema este când intră în scenă hoţii şi toate scursurile societăţii. În România legile sunt aspre, pentru o tâlhărie se stă în puşcărie 3 – 5 ani. Aveam un vecin care creştea 4 copii. Într-o seară a furat un sac de cartofi de la fermă, a fost surprins de paznic, a fost chemată poliţia. El a fugit, a fost prins, a opus rezistenţă, a înjurat şi pentru toată tevatura a făcut 7 ani de puşcărie. Nevasta lui a fost evacuată din bloc pentru că nu mai plătea întreţinerea, ziua stătea cu toţi copiii pe o bancă în parc, iar noaptea dormea pe unde putea. În Italia, o spargere în casa unui om se pedepseşte până la 1 an. Dacă ai un avocat bun, nenorocitul scapă în câteva luni. Şi iese şi cu vreo mie de euro bani de buzunar. Un hoţ care „lucrează" în Italia nu riscă foarte mult. Trebuie să fie prins în flagrant pentru a fi arestat şi sunt atât de multe legi care apără drepturile omului încât mai că nu-şi cer scuze la urmă pentru faptul că l-au pedepsit. El iese şi atacă din nou. Şi din nou. Pe ei nimeni nu-i expulzează. Vin în ţară cu bani, trec graniţa de zeci de ori dintr-o parte în alta, nu sunt semnalaţi ca răufăcători...O mamă cu copii în ţară, nevoită să muncească pentru a-i creşte, nu trecea graniţa până nu se împlineau cele 3 luni (înainte de intrarea în Uniune). Pe hoţi nu-i oprea nimic. Problema delicvenţei nu este creată de emigranţi, ci de legile blânde pe care le au italienii.

Scrisoarea 49

Ţi-aduci aminte că odată ţi-am povestit că am încercat să vorbesc la telefon cu un preot din Perugia? Eram în Roma, nu ştiam să vorbesc, am sunat şi când a răspuns m-am intimidat şi am închis.

Ei bine, într-o seară am ieşit afară din casa Concettei şi l-am sunat din nou. În acea zi cărasem pietriş cu roaba şi fusesem fericită că o fac. Apoi mi-am zis că nu se poate, trebuie să fie şi o altă lume...

I-am spus la telefon că sunt româncă şi că sunt foarte izolată şi că aş vrea să mă ajute să muncesc în Perugia.

M-a întrebat câţi ani am, vârsta fiind un criteriu al seriozităţii. Apoi mi-a spus că nu-s probleme, să mă hotărăsc şi să-l anunţ când vin, pentru că mă va aştepta la gară. Simplu.

Leila îmi spusese că dacă aş reuşi să ajung să muncesc în Perugia ar fi bine, pentru că e o zonă cu oameni educaţi, au singura universitate din ţară unde străinii pot studia, că e de asemenea o zonă bogată şi liniştită. Pentru mine părea un paradis. După nesiguranţa din Roma, după zgârcenia şi nemulţumirile permanente ale Concettei, faptul că un preot din Perugia îmi spunea „Vino!" părea un vis. Trebuia doar să mă hotărăsc. Nu mai puteam permite ca starea de confuzie şi depresie să-mi conducă viaţa. Învăţam să

spun „Nu!" Mi-amintesc că demult am cunoscut un suedez...Venise la fabrică şi aştepta sosirea patroanei. Eu îmi vedeam de treaba mea şi eram mereu disponibilă să-mi ajut colegii. Unul căuta un document, altul voia un foarfece, altul mă ruga să-i dau un număr de telefon...După un timp, suedezul m-a întrebat :

- **Tu ştii să spui „Nu"?**

Nu înţelegeam pe atunci ce voia să spună.
Acum ştiam că dacă vreau să pun capăt necazurilor din viaţa mea, trebuie să încep să spun „Nu" grosolăniei, mitocăniei, nepăsării, minciunii şi tuturor relelor care mă afectau. Trebuia să iau decizii în funcţie de dorinţa mea, nu de a altora.

Scrisoarea 50

Azi am cunoscut o româncă din Brăila.
Are doi copii acasă, unul de un an şi jumătate şi altul de doi ani şi jumătate. Nu-i normal ca o mamă să stea departe de puii ei.
Mi-a spus că se gândeşte să stea doar două luni pentru că are nişte datorii de achitat. Am gândit, am tăcut şi i-am spus:

- **Să-ţi ajute Dumnezeu!**

Aşa am vrut să fac şi eu. Şi-i doresc din toată inima să reuşească să se rupă. Pentru mine cred că e prea târziu. Atât îmi doresc, să nu ajung ca acea ucraineancă, fără un ban în buzunar după 9 ani în Italia.

Scrisoarea 51

Crezi că puteam pleca din ţară fără să-mi iau câteva cărţi cu mine? A fost alegerea cea mai grea. Nu mi-a păsat niciodată de bluziţe şi accesorii, n-am avut niciodată o brăţară (de exemplu) şi nu ştiu la ce mi-ar folosi mai multe haine. Singură, în ultima seară, am răsfoit şi răscolit toate cărţile. Fiecare dintre ele erau amintiri şi dureri vii. Unele vorbeau despre dragul cu care mi-am crescut copiii (erau cărţi de gramatică, de poveşti, de întâmplări istorice), altele erau cărţi pe care odată le-am iubit dar n-am mai putut niciodată să le citesc; am vrut în schimb să le am, să fie ale mele, într-un gest de posesiune (Camus, Sartre, Hemingway...Nu le mai putusem citi pentru că le-am citit prea intens prima dată şi orice revenire părea o copie...)
A fost o alegere grea...Am luat cu mine Biblia, poezii de Nichita Stănescu

si Steinbeck.

Dacă te vei întreba de am citit din Biblie îţi voi răspunde: „Puţin! Dar e suficient să mă uit la ea, să o văd alături!"

Din Nichita Stănescu am citit mai puţin, dar e şi ea alături.
Restul, cuprinsul, e în inima mea.

Scrisoarea 52

Îţi povesteam mai devreme că eram hotărâtă să iau decizia de a pleca din munţi. Mi se părea un lucru imposibil. Am întrebat terapista care venea de două ori pe săptămână la Salvatore dacă este cu adevărat un autobuz care trece prin zonă. Nu era sigură. Am vrut să rog, să spun povestea mea unui vecin oarecare, dar nu aveam încredere în nimeni. Adevărul e că mă temeam să fiu pe drumuri, mă temeam să trec prin nesiguranţa pe care o experimentasem în Roma.

Într-o zi am ieşit cu toţii (minune) la onomastica unui cumnat de-al Concettei. Era a doua oară când ieşeam din casă după 3 luni. S-a servit masa pe la 13, am admirat pulpele de porc condimentate şi atârnate spre uscare într-o bucătărie de vară, am admirat munţii din jur...Seara ne-am întors pe la 20...Concetta a întrebat :

- **Nu-i aşa că nu mâncaţi nimic?**

Salvatore îşi puse capul în mâini şi şopti:

- **Puţin compot!**

A fost de ajuns să declanşeze furtuna:

- Păi da, nu te mai saturi odată! Dacă n-aş fi fost eu ai fi mort de multă vreme! Eu am grijă de tine şi tu nu ştii decât să mănânci! Nu-mi spui niciodată mulţumesc pentru farfuria pe care ţi-o dau!

Apoi mă întrebă:

- **Tu vrei ceva?**

Mai mult din spirit de colegialitate cu Salvatore am răspuns:

- **Pâine cu margarină!**

S-a înroşit, a bătut cu palma în masă, a spus că o ruinăm...

Ultima picătură a fost în ziua în care am îndrăznit să explorez grădina. Era o zi frumoasă, era cald, pomii erau înfloriţi şi o mulţime de ierburi necunoscute acopereau pământul. Am cercetat plantele şi m-am plimbat vreo zece minute, ajungând la limita dinspre pădure...Nu mi-a spus nimic, am simţit însă privirea şi nemulţumirea ei...Era un gest de independenţă, era clară dorinţa mea de a fi liberă...

Atunci l-am sunat pe preot, l-am anunţat că vin într-o săptămână, mi-a răspuns că mă va aştepta la gară, doar să-l anunţ la ce oră sosesc.

Scrisoarea 53

Mi-aduc aminte...Leila îmi spunea: „ Lumea e largă şi minunată!”

Plecase din Algeria din cauza războiului la vârsta de 18 ani. Ajunsese în Amsterdam, era o copilă ce nu mai văzuse lumea. Aeroportul era atât de mare încât ea stătea acolo liniştită, crezând că e deja în oraş.
Mi-a spus:

- **Să nu te temi niciodată! Dacă vei fi într-un oraş nou, într-o ţară nouă, du-te într-un bar, serveşte o cafea şi încearcă să intri în vorbă cu cineva. Într-un loc public, la o poştă, la un bar, vei găsi mereu pe cineva care te poate ajuta. Nu trebuie să ai încredere în nimeni, dar nu trebuie să încetezi să cauţi oamenii buni. Ei există.**

Scrisoarea 54

În aceeaşi seară am anunţat că mama mea este bolnavă (ceea ce era oricum adevărat) şi că trebuie să merg urgent în ţară (ceea ce nu era adevărat). Am spus că voi lipsi 4 zile, că voi pleca cu avionul pentru că am deja bilet cumpărat. Imediat a pus mâna pe telefon, a început să se vaite tuturor şi să se lamenteze. Am rugat-o să-mi ia bilet la autocarul pentru Roma. Urma să fiu liberă peste câteva zile. Nu ştiam ce va fi, nu ştiam ce se va întâmpla cu mine în continuare în Italia, dar într-o aşa puşcărie speram să nu mai stau niciodată. Era deja primăvară şi mă gândeam că dacă o fi să n-am noroc pot dormi şi-n drum. Făcea oricum parte din experienţa emigranţilor! Nu trebuia să fiu tocmai eu scutită de asta.

Scrisoarea 55

Odată fusesem cu Salvatore la doctorul neurolog. Însoţeam, ajutam...Era şi nora lui, o femeie minunată, care-mi povestea mereu că bolnavul şi-ar fi revenit dacă „ zgripţuroaica" ar fi ştiut să se poarte mai bine.

După o lungă aşteptare a urmat controlul medical. Eu îl dezbrăcam, eu ajutam, eu ştiam cum se comportă la anumite medicamente...La sfârşit i s-a schimbat reţeta, am plecat, am salutat. Doctorul a răspuns tuturor la salut. Mie nu! Dacă mi s-ar întâmpla asta acum m-aş întoarce şi l-aş pune la punct. Pe atunci doar sufeream şi înghiţeam. Dar şi gestul lui a fost una dintre picăturile care au umplut paharul. În mod normal sunt o persoană fidelă locului de muncă. Am 20 de ani de muncă şi am schimbat doar vreo 4 locuri. Mă adaptez greu colectivităţii, îmi fac greu prieteni sau deloc şi sper să contribui eu prima la binele societăţii şi apoi să am pretenţii. Nu aş pleca niciodată dintr-un loc unde sunt respectată şi unde munca mea este apreciată. Nu pun mare preţ pe bani, ci pe relaţia umană. Când însă eşti înjosit zilnic...Nu mai are rost!

Scrisoarea 56

Între timp căutam de lucru oriunde, chiar dacă vorbisem cu preotul. Nu mi-era clar cum funcţionează lucrurile cu el şi aş fi vrut să plec direct la un alt loc de muncă, să nu mai aştept ajutorul lui. Am sunat pretutindeni, româncele se ajută între ele, dar nu găseam nimic...Zilele treceau...Mi-am făcut bagajul, căutând să iau ce era mai bun şi mai folositor, să înghesui într-o geantă cât mai mult. Urma să rămână câte ceva în dulap, ca semn a dorinţei mele de a mă reîntoarce. Între timp eram supusă unor rechizitorii în toată regula. Veneau prietenele Concettei, mă cercetau pe toate părţile să afle dacă mă mai întorc sau nu...Ea continua să spună că n-are încredere şi că problema ei e gravă...Că ce face ea singură (deşi îşi organizase fiecare oră). Înainte să plec am rămas la un moment dat singură cu Salvatore. I-am spus:

- **Ai grijă de tine, Pietro! Te rog să mergi, nu te lăsa!**
- **Bine, promit!**
- **Crezi că rezişti fără mine? O să ţipe Concetta la tine iar!**
- **Nu te gândi la ea! Vezi-ţi de viaţa ta! Asta-i crucea mea!**

Mai târziu am aflat că nu a mai mers niciodată.
Şi că toţi m-au vorbit de bine!
Contează mult să te vorbească un sătuc italian de bine. N-am făcut umbră degeaba în timpul ăsta!

În zori am plecat cu sentimentul unei fărădelegi, cu senzaţia că evadez, cu frică pentru ziua de mâine. M-am trezit în autocarul spre Roma, cu acelaşi sentiment că sunt puternică. Trecusem un alt prag. Apoi mă simţeam iar slabă: de ce-s atât de multe praguri?

Scrisoarea 57

Ascult Enya.
Şi mă întreb din nou ce caut aici. Şi nu ştiu de ce îţi scriu. Probabil că nu se va întâmpla nimic, faptul că mă dezvălui fără mască în faţa ta nu va schimba lumea şi nici sufletul meu.
Am întâlnit o româncă micuţă, uscată, cu faţa ca o stafidă...Era rujată ţipător, avea în jur de 60 ani şi un aer înţepat de atotştiutoare. Voia să pară sigură pe sine, calmă, dar se simţea inima ei bătând ca cea a unei vrăbiuţe. Avea copii prin Olanda. Spunea că vine să ţină companie vreunei bătrâne ca să se asigure pentru iarnă.
Am întâlnit altă româncă, înaltă, voinică, genul bărbătesc al muntencelor, tot în jur de 60 de ani. O cheamă Eva şi are părul alb strâns la spate. Muncea pentru doi bătrâni, voia să-şi bage centrală. Socotise că trebuie să reziste câteva luni. Are copii, dar fiecare cu ale lor...
Spune-mi acum, oare doar eu simt durerea asta? De ce trebuie să plece mamele de lângă copii, de ce trebuie să se despartă familii, de ce ajung

bărbaţii români să se simtă neputincioşi şi inferiori soţiei care trimite bani din Italia? Doar şi ei trudesc din greu de dimineaţă până seara! De ce ajung bătrânele romînce pe aici, în loc să se odihnească şi să pregătească dulceaţă pentru nepoţi? Ştii ce scrie în „ Micul Prinţ”?

„ Doar timpul petrecut cu floarea ta face ca ea să fie importantă pentru tine!”

„ Doar timpul petrecut cu floarea ta face ca ea să fie importantă pentru tine!” Cum mai poţi fi important pentru familia ta când eşti doar o voce şi o sursa de bani.

Viaţa e făcută din gesturile mici de zi cu zi, din spălatul unei bluziţe, din pregătirea unui cozonac, din aprinderea unei lumânări, din atingeri şi îmbrăţişări; dintr-o cafea servită cu vecina de alături, din muzica pe care o asculţi alături de cei dragi, dintr-o plimbare la iarbă verde şi o pizza mâncată la o terasă pe timp de vară.

Ştii, spre final Micul Prinţ nu mai putea să se întoarcă la floarea lui. Era mult prea departe...

Ascult Enya şi –mi mângâi copiii în gând.

M-aş simţi tare singură fără tine. Ţi-am mai spus-o! Iartă-mă că adun amarul tuturor!

Scrisoarea 58

Ştii că între timp am venit în ţară o săptămână. Ştii că stăteai cu un trandafir la aeroport. Mi-a stat sufletul. Îţi mulţumesc frumos că ai fost acolo şi că eşti acolo. Câteodată eşti un abur, câteodată eşti o piatră...

Întâmplător sau poate nu, alături de mine, în avion era o familie, soţ şi soţie, în jur de 45 ani. El era tipul uscat şi aţos. Spunea că a muncit şi el în străinătate dar, cu cele trei facultăţi ale lui, fusese tot un nimeni. A înţeles la timp că în afara graniţei tale vei fi mereu înjosit sau poate doar aşa te vei simţi pentru că nu e nimic al tău. Poate ei n-au intenţia să te supere, unii încearcă să te şi ajute, dar pământul pe care calci te respinge.

Eram la aeroport. Respiram acelaşi aer deja cu copiii mei. Nu conta că sunt la 3 ore distanţă, eram în acelaşi cerc, între aceleaşi graniţe. Nu pot încă povesti emoţiile.

Am folosit cea mai tare mască din arsenalul meu. Nu trebuia să par o mamă disperată din cauza depărtării, trebuia să par sigură pe mine, imaginea mea să coincidă cu ideea pe care o au românii despre cei care muncesc în Italia. Cred că vin plictisiţi de trai bun şi sunt priviţi cu oarecare invidie. Trebuia să păşesc cu calm spre fetiţele mele şi să le îmbrăţişez cu afecţiune, ca şi cum nu ne-am fi văzut de doar o săptămână. Trebuia să salut cu respect şi oarecare indiferenţă vecinii şi cunoscuţii, ca şi cum viaţa mea ar fi luat între timp o binemeritată turnură.

Trebuia să par bogată şi echilibrată. Nu eram. Dar masca am purtat-o.

Scrisoarea 59

Mi-am adus foarte repede aminte din ce cauză am plecat. Sărăcie şi neobrăzare. Trenul spre casă era plin de ţigani şi de beţivi. Drumurile erau doar gropi, mă şi mir cum a învăţat nepoţelul meu să meargă „ pe teren accidentat". Preţurile la alimente sunt ca în Italia, dar salariile sunt pe sfert. Intervine nepăsarea pentru mulţi. Când vezi că munceşti şi n-ai ce mânca, mai bine laşi şi muncă, laşi tot, te apuci de băut şi uiţi tot. Ai observat că se bea mult doar în ţările europene sărace? Finlandezii nu stau cu sticla-n mână toată ziua! Ar fi şi păcat, au alte lucruri mai bune de făcut.

Scrisoarea 60

Azi nu îţi scriu mult. Mi-e rău. Ştii câte slalomuri trebuie să faci aici pentru a te menţine pe linia de plutire? În ţară, dacă ţi-e rău, anunţi că nu poţi merge la muncă. Aici cum faci? Pe cine anunţi? Pe bătrânul de lângă tine care aşteaptă să-i dai mâncare? Nu pot să-ţi spun câte medicamente nepotrivite am luat, cu gând că vor avea un efect şi asupra neplăcerilor mele. De exemplu, luam pastile pentru circulaţia bună a inimii cu gând (logic) că sângele meu având o viteză mai mare, voi scăpa de pneumonie (!!) Mă rog, aşa judecam în lipsă de alternative. Nu sunt doctori români aici, evident. Dacă nu ai documente, o vizită la doctor costă şi 200 euro. În afară de tratament. Aşa că te laşi păgubaş! La punctul de prim ajutor poţi ajunge oricând dar, după ce pacientul îşi revine, riscă să fie trimis în ţara lui dacă nu e cu actele în regulă. Şi atunci?

Atunci te târâi cum poţi!

Cu rugăminţi pe la cunoscuţi, cu medicamente trimise din ţară (dacă are cine să le trimită!). Mai ţii minte când am băut ţuică fiartă să ne treacă răceala? Cu doar o boabă de piper înăuntru? Ei bine, nici măcar ţuică nu e! Of, of!

Scrisoarea 61

Totul mi se părea liliputan în ţară. Aeroportul Fiumicino din Roma este imens. Otopeni cred că e pe jumătate sau chiar mai mic. Apoi din Bucureşti în oraşul meu natal, apoi din oraşul meu natal în orăşelul mic şi sărac, plin de navetişti...

Ce diferenţă între casele lor spaţioase şi apartamentele noastre mici! Între florile lor de pe stradă şi gunoaiele noastre...Şi totuşi, sărăcia asta m-a mişcat, m-a făcut să mă simt vinovată din nou: ştii vorba, toţi pentru unul şi unul pentru toţi! Ei bine, a părăsi ţara şi a pleca să munceşti în altă parte nu e o trădare?

Mă întreb câţi români destoinici or fi plecaţi! Pentru că leneşii nu rezistă aici, obosesc repede să lupte. La un moment dat, cu ani în urmă, făceam o socoteală, la 2 din 3 case de la ţară era cineva plecat, La oraş procentul era mai mic, cam 1 din 3 case, dar orăşenii mai puteau munci în fabrici. Pe măsură ce anumite fabrici s-au închis, procentul a crescut.

În blocul meu sunt 12 apartamente; 7 familii care au pe cineva plecat în Italia.

Pe vremuri eram toţi pentru guvern, dar guvernul n-a fost pentru toţi. Aşa că nu trebuia să mă simt vinovată de nimic. După câteva zile eram fericită la gândul că mă întorc la muncă şi că voi putea ajuta familia mea.

Scrisoarea 62

Revin la istoria evadării mele. Am ajuns în Roma pe la prânz. Acum vorbeam, puteam întreba câte ceva şi cere lămuriri, dar mă simţeam stingheră şi speriată în mijlocul omenirii pestriţe. Trebuia să iau trenul spre Perugia şi aveam un interval de câteva ore. Bagajul era modest, nu mă mai temeam de controale la documente, aşa că puteam să-mi împlinesc un vis: PIETA de Michelangelo.

Se află în Catedrala Sf Petru din Vatican.

Poate cineva descrie catedrala? Opere de artă care îţi taie respiraţia, sentimentul că esti doar o picătură dintr-o mare a credinţei, emoţii la vederea credincioşilor din toată lumea veniţi aici în pelerinaj.

Isus a arătat spre Petru şi a spus:
< Pe această piatră ridic biserica Mea!>
Mormântul Sf Petru este aici, este în inima catedralei.
La intrare – Pieta; este din marmură albă. Este perfectă. Michelangelo avea doar 28 de ani când a sculptat-o, dar cunoştea suferinţa şi înţelegea că nimic nu este întâmplător. Maria priveşte spre fiul Isus cu durere dar şi cu resemnarea că aşa trebuia să fie.

Durerea şi suferinţele noastre nu sunt întâmplătoare. Ne călesc şi ne pregătesc pentru ceva mai bun. Nu am fost fericită că am văzut Pieta. Am fost şi sunt tristă când mă gândesc la ea: prea multă durere şi prea multă resemnare.

Sunt însă mulţumită pentru tristeţea mea.

E un semn al faptului că sunt.

Scrisoarea 63

Cât am stat în ţară nu am fost la nici o slujbă religioasă. Am intrat într-o biserică, fugar. Era ca şi cum de-abia aş fi plecat, totul îmi părea la îndemână. Acum vin de la o procesiune italiană. Au scos afară moaştele unui sfânt (de fapt o statuie) şi, în sunet de fanfară, zeci de oameni cu lumânări aprinse în mâini au mărşăluit pe străzi. Fetiţa care m-a însoţit m-a strigat

„mama!”. I-am zis că nu-i bine şi mi-a spus că sunt ca o mamă pentru ea şi că mă roagă mult să nu mă-ntorc în România. Cand am venit din călătorie, ea, care are doar 6 ani şi se teme de cuţit pentru că s-a tăiat odată, mi-a tăiat o roşie pe o farfurie şi m-a invitat la cină.

E un pericol afecţiunea asta. Nu şi pentru mine, pentru că nu e clipă să nu mă gândesc la viaţa mea adevărată, cea fără mască, şi la copiii mei.

Scrisoarea 64

Cu inima plină de frumuseţea Vaticanului am luat calea Perugiei. Poate sunt lucruri mărunte ce-ţi povestesc, dar totul e diferit, chiar şi o biată călătorie cu trenul e o aventură. În primul rând, numai să mă orientez în furnicarul gării din Roma mi-a trebuit o oră. Are vreo 30 linii, tabele luminoase şi reclame peste tot, două linii de metro şi o zarvă nemaipomenită. Mie mi se părea si mai ciudat, după liniştea din munţi.

Nu ştiu la câte încercări am fost supusă. Toate m-au întărit dar m-au şi amărât. Gândeşte-te, eu, singură în Roma, spre un oraş necunoscut, să întâlnesc un preot necunoscut, cu care să ajung la un loc de muncă, într-o casă necunoscută. A trebuit de-a lungul timpului să-mi controlez bine emoţiile şi panica. De fapt, nu trebuie să gândeşti, ci să acţionezi. Dacă stai pe gânduri prea mult te ia spaima. Mai bine te sui în tren şi gata!

Scrisoarea 65

Ştii ce am pierdut cel mai mult? Pofta de a râde!

„O, eram un om frumos, şi subţire, foarte palid!”

Natura mea e de om vesel. Mi-a plăcut să mă joc, mă maimuţăream, mă alintam, jucam tenis, volei...Într-o anumită vară a vieţii mele eram singura mamă care ieşea cu copiii pe stadion. Toţi ceilalţi copii din bloc ne însoţeau, eram înconjurată de 10 – 12 copii. Alergam, jucam fotbal sau < Ţară, ţară, vrem ostaş!>

Am pierdut pofta de a râde.

Nici să plâng nu pot.

Nu mai îmi manifest sentimentele!

Natura mea acum e de om trist.

Ce crezi, veselia e ca mersul pe bicicletă? Ţi-aduci aminte cum se face? Şi oare ce-ar trebui să fac? Anumite cunoştiinţe îmi tot spun că ar trebui să-mi caut un italian, să-mi refac viaţa. Crezi că viaţa se reface cu dragostea unui italian? Mă îndoiesc.

Probabil că eu sunt făcută să fiu mamă, nu soţie!

Scrisoarea 66

Drumul spre Perugia e minunat. E o zonă muntoasă, asemănătoare Braşovului nostru. Înainte, aici era scaunul papal, nu la Vatican. La Assisi, localitate la doar 20 km de Perugia, a trăit şi predicat Sf Francisc, întemeietorul Ordinului Franciscanilor. Pretutindeni sunt ruine şi biserici şi urme ale unor oameni deosebiţi. În Perugia este singura Universitate pentru Străini din Europa. Vin aici chinezi, elveţieni, mexicani, africani, români etc, există nişte cursuri intensive de limbă italiană şi apoi încep cursurile, într-o atmosferă de totală fraternitate. Aici sunt cursuri de olărit, de ev mediu, de ikebana, de patiser, poţi asculta jazz în Piaţa Italiei, sunt cântăreţi ambulanţi însoţiţi de un căţel care poartă o pălărie pentru colectarea banilor; centrul oraşului este în vârful unui munte şi, pentru a micşora efortul oamenilor, sunt multe scări rulante în loc de trotuare. Aici este o lume civilizată şi politicoasă, iubitoare de muzică şi literatură.

Şi unde mai pui că doar aici este Padre L.

Are doar 1,50 m, este înconjurat mereu de femei necăjite şi nu te-ar lăsa niciodată în drum. M-am simţit în siguranţă de cum l-am văzut. A venit la gară, şi, înainte să ne cunoaştem, am văzut de departe deferenţa cu care era deseori salutat de toţi. Un omuleţ iubit şi respectat.

Îmi încredinţam viaţa în mâinile lui.

Scrisoarea 67

Poveştile mele nu au un curs al evenimentelor. Răsar în funcţie de cum mă simt şi de amintiri. Acum mă simt...în clepsidră. La un moment dat ţi-am scris că cea de aici nu sunt eu. Mă simt ca un fir de nisip, închis între pereţii reci ai unei clepsidre. Las timpul să treacă şi mă rostogolesc odată cu el. Zilele se rotesc, serile vin, dimineţile răsar, toate identice, nu vreau să ştiu că e iulie sau august sau mai. La început fiecare zi era o povară. Aş fi preferat să nu mă trezesc dimineaţa, ca să nu mai gândesc. Acum, ca să rezist, nu mai opun rezistenţă timpului. Curge odată cu mine...La un moment dat, asemenea lui Iona lui Sorescu : < Ieşim noi odată la lumină!>

Scrisoarea 68

De când m-am întors din ţară parcă mi-e mai greu. Am văzut că lumea merge înainte şi fără mine şi, posesivă cum sunt, sufăr.

Am fost în casa mea, în locul în care mă rugam în genunchi la Dumnezeu să mă ajute să muncesc. În locul în care, cu ceva vreme în urmă, citeam prospectele unor medicamente tari şi mă gândeam că nu mai pot lupta. Am

păşit ca într-un sanctuar. E un apartament micuţ, plin de dragoste odată. Fiecare lucruşor era munca mea şi în fiecare carte era inima mea. Am plâns pentru sufletul meu şi pentru toată durerea din lume. Am mângâiat lucrurile şi icoanele. Mi-am spus:

- **Taci, nu contează, trăieşti! O să fie bine!**

Am fost singură doar câteva minute. Fata mea N a sosit repede, m-a strigat şi m-a privit:

- **Ce faci, plângi?**
- **Nu, mamă, mă uitam şi eu la cărţi. Mi-a fost drag să fiu mama voastră!**
- **Taci, nu contează, trăieşti! mi-a spus ea**

Va fi bine! Trebuie doar să descurcăm un pic lucrurile!

Oare îmi auzise gândurile mai devreme? A folosit exact aceleaşi cuvinte ca şi mine!

Mi-am luat cu mine Micul Prinţ, Camus – teatru şi John Steinbeck – La răsărit de Eden.

Am plecat < privind înapoi cu mânie>. Am închis uşa cu zgomot şi am considerat capitol încheiat al vieţii mele.

Scrisoarea 69

Padre... Mă aflam în faţa gării. Priveam magazinele lor luxoase şi mulţimea de obiecte noi. Când am văzut vitrinele Italiei prima dată nu eram eu. Ţi-aminteşti? Nici acum nu eram, în schimb eram hotărâtă să par hotărâtă. Nu mai aveam pe nimeni să-mi poarte de grijă, Leila era departe, nimeni nu putea să mai îmi dea un pumn de mărunt să-mi iau mâncare. Eram singură, într-un oraş frumos dar străin şi trebuia să rezist. Să supravieţuiesc. Pericole sunt destule. Te poţi trezi în drum oricând. De câteva ori am întâlnit apoi drogaţi periculoşi. Îmi explicaseră prietenii mei din Roma că cei care consumă cocaină nu ştiu ce fac. Pleacă noaptea pe stradă, se poate întâmpla să omoare şi să nu ştie ce-au făcut. Pericole sunt...De aceea românii se aduc unii pe alţii. Singur poţi fi pradă!

Ei bine, viaţa mea, pe care altădată nu mai dădeam doi bani, era importantă acum. Şi atârna de-un fir care se chema Padre Leonello. Era grăbit, m-a întrebat doar câţi ani am şi dacă am copii, apoi mi-a arătat o maşină veche şi mi-a zis:

- **Hai să mergem acasă!**
- **Unde? De ce acasă?**

Ştiam că primeşte în ospeţie la biserica lui.
După experienţa moşului de 80 de ani nu mă mai şoca nimic.
A răspuns doar:
- Lasă, hai că şi-aşa e târziu!
Casa Concettei era în munţi, izolată. Următoarea casă era la vreun km şi tot aşa. Pădure şi cărări ce păreau că duc...niciunde. Acum vedeam Perugia din

maşină, magazine, farmacii, centre internet, biserici, mi se părea totul nemaipomenit. Mă întorsesem în lume.

După puţin timp nu mai eram nici singură; casa preotului era plină. Am intrat cu sfială, m-a poftit ca pe un musafir important, iar înăuntru era...o parte din România. Cel puţin 10 femei de toate vârstele, unele plecau acasă şi stăteau la el până la sosirea autocarului, altele abia venite ca şi mine, altele gonite de patroni, altele plecate de la familiile unde munceau. Fiecare cu povestea ei. Aşa se împletesc poveştile oamenilor.

Scrisoarea 70

Părintele a făcut repede „ inventarul" tuturor.

- **Lavori? (Munceşti?)**
- **Nu, padre, de asta am venit!**
- **Câţi ani ai?**
- **32**
- **Vorbeşti italiana?**
- **Puţin!**
- **Bine, treci dincolo!**

Dincolo era o cameră mare, cu vreo 3 paturi uriaşe, se putea dormi „ la curmeziş".

Apoi alta:

- **Lavori?**
- **Părinte, am muncit până azi!**
- **Şi de ce-ai plecat?**
- **Păi eram la un moş cu Alzheimer! Mă pleznea din senin!**
- **Păi de ce?**
- **E bolnav, părinte, nu ştie ce face, dar eu îi dau să mănânce şi el îmi dă o palmă. Mă şi sperii. Nu m-a bătut bărbatul şi mă bate el? Nu mai pot, am plecat!**
- **Bine, treci dincolo!**

Apoi alta:

- **Tu ce faci?**
- **Părinte, mulţumesc, cu mine n-ai treabă. Plec acasă, dar n-am unde sta două zile, c-a venit alta în locul meu.**
- **Te aşteaptă copiii?**
- **Oh, mai întrebi?**
- **Ai strâns şi tu ceva sau ai trimis tot?**
- **Am trimis mereu, e sărăcie la noi, asta e. Da nu mai pot, plec!**
- **Bine, lasă că mai vii tu pe la mine, treci dincolo!**

Apoi alta:

- **Părinte, eu n-am lucru. Am plecat azi dimineaţa! Mă tot pipăia fii-su, mă tot zăpăcea, azi dimineaţă mai să-mi rupă bluza! Da ce, eu am bărbat acasa!**

- **Da nu era frumos?**
- **Nici măcar, mic ca tine, părinte şi era şi rău!**
- **Bine, lasă, ce să-ţi fac de eşti frumuşică. Se uită şi ei! Lasă, treci dincolo!**

Pentru fiecare avea o glumă, pentru fiecare o speranţă.
Cu mine nu vorbea.
Cred că a simţit că am trecut prin multe; se uita la mine câteodată şi ochii îi redeveneau serioşi.
Între timp a venit un italian. Mic, burtos, la vreo 40 ani, cu lanţ gros de aur la gât. Preţăluia. A început să vorbească cu părintele, îi spunea că are mama bolnavă etc dar cu ochii după femei. Le drămuia. Atunci, pe moment, nu mi-am dat seama. Am făcut un pas înainte să spun că vreau eu să mă duc la muncă. Părintele mi-a făcut un semn discret, a intrat în camera cealaltă unde erau deja alte românce şi a început:

- **Asta-i prea slabă, nu poate să ridice un bolnav, aia-i bolnavă, vrea doar să ţină companie, cealaltă pleacă acasă, îmi pare rău, nu poate nimeni să vină la tine.**

A plecat dezamăgit.
A venit altul.
- Părinte, eu dau un salariu de 600 euro unei femei să vină la noi, am pe tata paralizat.
- Dar ce, tu crezi că-şi rupe cineva spatele şi-şi mănâncă sănătatea pentru banii ăştia? Nu are pensie de însoţitor? Se dă minim 700.
- Păi n-am cum să dau mai mult!
- Atunci îngrijeşte-l tu! Eu nu vreau să mă blesteme lumea c-a plecat din casa mea cine ştie unde şi se chinuie degeaba.
A plecat şi al doilea dezamăgit.
Îmi venise inima la loc. Era de partea noastră, sărăcuţul! Un preot italian de partea româncelor.
Când întâlnea ochii mei, se întrista. De ce?
Crezi că vedea ceva?

Scrisoarea 71

Ceea ce mă îngrijorează acum la viaţa mea e că nu mai îmi zăresc viitorul şi nu mai râd. Aici, în familia unde lucrez, am tot. Eu muncesc şi trimit bani în ţară. Nu posed nimic. Nu visez nimic. Decât să treacă ziua. Dar vai, începe alta. Mănânc din frigiderul lor ceea ce cumpără ei (nu ceea ce-mi doresc), în baie sunt toate produsele de îngrijire, nu plătesc întreţinere, nu am grija facturii de lumină. Nu am nimic al meu, nici măcar grija zilei de mâine. În ţară, copiii mă întrebau:

- **Mamă, ce vrei să mănânci? Îţi fac o ciorbă de perişoare? Sau vrei piftele?**
- **Ce vreţi voi, mamă! Oricum, pentru mine totul e nou!**

Îţi spun drept că am mâncat două ouă ochiuri şi-mi tremura mâna cu care ţineam furculiţa. Nu sufăr de nimic, decât de libertatea de a alege, de a decide, de a fi liber. Şi nu e puţin lucru.

Nu poţi prăji cartofi pentru tine, când alte 6 persoane mănâncă paste. Nu poţi face mofturi pentru că nu-i nimic al tău. În ţară, de chemi un muncitor să-ţi repare gardul, îi prepari ceva de mâncare şi-i oferi. El nu poate refuza şi nu poate spune că nu-i place. Asta e!

Nu sufăr de nimic, decât de libertatea de a alege, de a decide, de a fi liber.

Viaţa mea e monotonă. Am ticuri. Totul e programat de-a lungul timpului în funcţie de nevoile lor, nu de ale mele. La baie merg dimineaţă şi la 14. Apoi seara. Cina o servesc singură, în fiecare seară roşii cu brânză şi lapte. În fiecare seară cos la un goblen, îţi scriu şi citesc. În fiecare seară beau un ceai înainte de culcare şi citesc mesaje vechi pe telefon. Eventual scriu altele noi, pe care nu le trimit a doua zi pentru că sunt triste. În fiecare seară adorm pe partea stângă. În fiece noapte mă trezesc de cel puţin 4 ori. În fiece dimineaţă sunt tristă. Nu ştiu ce viitor voi avea! Nu mai pot râde!

Nu sufăr de nimic, decât de libertatea de a alege, de a decide, de a fi liberă.

Scrisoarea 72

Am descoperit în ultimul timp romanele lui Isabel Allende. Este o scriitoare din ramura lui Gabriel Garcia Marquez. Poveştile ei sunt pline de realism şi magie, e lumea dintotdeauna a tuturor.

Această femeie a cunoscut sărăcia, o copilărie în mijlocul lipsurilor, apoi exil politic, o căsnicie falsă, lipsită de dragoste. A fost mamă (mai mult singură) a trei copii, a muncit şi luptat. La 40 ani se considera bătrână, se şi vedea împletind ciorapi de lână. A hotărât că nu mai are sens să opună rezistenţă şi se pregătea de o bătrâneţe liniştită. În acel moment începe să scrie o scrisoare bunicului ei; scrisoarea devine roman: *Casa spiritelor*. La 40 de ani devine celebră, deşi nu şi-o dorea, era o doamnă timidă şi tăcută. Apoi urmează alte romane, rupe lanţul căsniciei false şi se îndrăgosteşte de un om adevărat. În doar doi ani viaţa ei s-a schimbat.

Vezi, câteodată gândesc că nu mai are sens lupta mea. Mă simt obosită şi inutilă. Dar viaţa ei mi-a dat puţin curaj. Eu aş vrea doar să mă odihnesc după zbucium, să fac un pom de Crăciun la care să-mi chem copii; îmi doresc lucruri simple şi realizabile.

Ştii ce am observat? Aici eşti dependent psihic de cei de acasă. Majoritatea celor din ţară cred că noi nu vrem să trimitem mai mulţi bani, nu înţeleg că un singur om nu poate astupa toate găurile financiare ale unei familii. Majoritatea suntem acuzaţi că i-am părăsit pe cei din ţară, suntem suspectaţi că nu ne-ar păsa de ce se întâmplă acolo. Majoritatea avem discuţii

care ne afectează mai mult decât dacă am fi acasă. Acolo, după o discuţie mai tare, se revine, se împacă părţile. Aici, nu mai poţi reveni pentru că nu mai ai bani pe telefon. Şi te macini, şi te macini...Până când primeşti un mesaj gen „ Nu te supăra. Va fi bine. Ai încredere!"

O vorbă bună sau o vorbă rea au efect neaşteptat de puternic.

Ei bine, azi, ciudat, m-am încurajat citind Allende. Sper ca Dumnezeu să mă ajute să-mi împlinesc marele vis de a mă odihni şi de a fi liniştită, în ţara mea, pe perna mea.

Scrisoarea 73

Ai vrea să ştii ce mai fac cunoştiinţele mele din Roma?

Leila a vândut apartamentul micuţ în care am stat şi eu. A plecat în Algeria după 10 ani, voia să-şi deschidă un centru estetic. Am auzit apoi că nu a reuşit, că s-a întors în Italia fără rost şi fără scop. Nu am mai verificat zvonul, nu vreau să cred că nu a avut noroc. Ultimele cuvinte pe care mi le-a spus la telefon (eu lucram deja în munţi) au fost:

- **Liliana, il mondo e largo! Chi sa, un giorno ci vediamo!**

(Liliana, lumea – i mare! Cine ştie, într-o zi o să ne vedem!)

Mihaela, prostituata tânără şi naivă, cea care mă ruga să-i fac mâncare, după ce a fost bătută de albanezul ei de nenumărate ori, s-a mutat cu un bătrân de vreo 60 ani. Ea este micuţă, gen şăpcuţă şmecheră pe-o ureche, pare (şi este) încă un copil. El (îl ştiu) este un libidinos bătrân, pute a băutură, are un căţel murdar pe care-l plimbă mereu pe la baruri. I-a oferit un adăpost şi bani. A acceptat. Ea va veni în ţară la un moment dat, cu ochelari de soare, probabil cu maşină, va vorbi în doi peri cu toată lumea şi va povesti că ea munceşte şi are viaţa ei în Italia. Va dărui parfumuri şi loţiuni de corp şi femeile din familia ei o vor invidia.

Nu vor şti niciodată adevărul.

Scrisoarea 74

Ai vrea să ştii ce s-a întâmplat cu fata din Brăila care avea doi copii mici acasă şi care spunea că nu stă decât două luni?

S – a întors!

A reuşit!

Avea un bărbat bun în ţară, o mamă care o ajuta, o gospodărie cu animale multe şi pământ de muncit. Pusese pepeni, iar plata tractorului urma să o facă în toamnă, din vânzarea lor. O grindină le-a adus în jur de 30 milioane de datorii. Pentru asta a venit, a strâns banii şi s-a întors.

Bieţii noştri ţărani!

Dar ştii ce-i ciudat? Italiana la care a muncit era invidioasă că pleacă. Nu se bucură când reuşeşti să rezolvi o problemă în ţară. Nu, starea de necaz

a ta îi ajută pentru că aşa au pe cine cumpăra. Nu ai voie să te rupi de statutul de „ domestică" pentru a redeveni soţie şi mamă.

Scrisoarea 75

Doamne Isuse Hristoase,
Fiul lui Dumnezeu
Întăreşte – mă pe mine, păcătoasa!
Doamne Isuse, te rog adu pace în inima mea, luminează – mă şi întăreşte – mă! Apără şi ocroteşte puii mei în lipsa mea, dă-le, Doamne sănătate şi arată-le calea cea bună. Ajută pe R la examene şi ajut-o să ia decizii bune pentru viitorul ei. Pe N ajut-o să fie îndelung răbdătoare şi învaţ-o că fiecare munte se traversează pas cu pas. Familiei, prietenilor, dar şi duşmanilor mei pe care i-am iertat, adu-le Doamne sănătate şi lumină în suflet.
Iartă-mă Doamne pentru căderile şi neliniştea şi tristeţile mele şi pentru că de multe ori mă simt netrebnică. Vino în inima mea!

Scrisoarea 76

Suntem cam rupti de realitatea din ţară!
La un moment dat nu ştiam cine mai e preşedinte. Nu ştiu cine e primar în oraşul meu!
Sunt câteva ziare româneşti, zilele trecute am luat unul şi am citit că Băsescu transmite mesaje de întoarcere în ţară a emigranţilor. România ar fi pe primul loc în lipsa forţei de muncă. Ok. Mă bucur. Dar de ce nu măresc salariile? Am vorbit azi cu F, prietena mea care m-a scos din ţară şi m-a adus în Roma. Ea lucrează într-un atelier de confecţii acum, plăteşte chirie, lumină etc şi trimite bani copiilor. Face naveta cu trenul , întâlneşte oameni şi aude mai multe decât aud eu. Românimea din Italia nu are nici un gând să se întoarcă. Dimpotrivă, vor sa –şi aducă familiile aici. Toţi spun:
- **La ce să mă întorc? Când ăştia de acasă nu o să mai aibă nevoie de banii noştri, da, ne întoarcem. Băsescu să-i ajute pe ăia din ţară să nu mai sufere de foame şi apoi venim şi noi. Deocamdată sunt vorbe.**

Zice-se că au venit muncitori din China şi Pakistan, că preşedintele s-a dus pe o mare platformă petrolieră nu ştiu prin ce ţară şi i-a rugat personal pe români să se întoarcă.
Am citit că în acest moment 20% dintre familii au câte un reprezentant plecat la muncă în afara graniţelor. Eu cred că procentul e mai mare. Oricum se aşteaptă creştere. Până acum au plecat mulţi din Ardeal şi din Moldova. Se aşteaptă exod din Craiova şi Banat.
Eu sunt reprezentantul familiei mele.
Dragă domnule Băsescu, mă întorc cu drag, îmi iubesc ţara şi copiii, îmi oferi loc de muncă la fel de bine plătit? Ştii că 200 eur mai puţin obligă o mamă să nu-şi dea copilul la şcoală mai departe? Uite, fata mea a terminat

liceul şi merge la facultate. Am întrebat-o ce va face prietena ei, o copilă care mi-e dragă. Mi-a spus:

- **Mamă, nici nu se gândeşte! Maică-sa câştigă 5 milioane, cu ce s-o ţină?**

Am întrebat fata mea cea mare:

- **Mamă, de ce nu cumperi carne?**

Mi-a răspuns:

- **Nu ne permitem! Luăm pentru copil şi atât! Noi gustăm căteodată!**

Atunci am fost fericită să mă întorc în Italia.

Cei de acasă au nevoie de carne şi de lapte şi de pâine şi au nevoie să-şi achite întreţinerea.

Aşa că, te rog frumos, domnule preşedinte, ţine minte! Ajută-i pe cei din ţară să nu mai aibă nevoie de noi aici şi venim.

Scrisoarea 77

Mă gândesc că generaţia asta a noastră a fost chinuită, dar nici copiilor noştri nu le e bine. Mi-aduc aminte, stăteam la cozi, eram gravidă; câte 4 ore la coadă la pâine, pentru lapte trebuia să pleci de acasă pe la 3 noaptea. Ar fi multe de povestit. Sper să nu se uite. Într-o zi, mama mea a venit acasă fericită, nici nu putea vorbi:

- **Mamă, azi am văzut ceva în oraş! Dacă-ţi spun ce?!**
- **Ce?**
- **Vai, am văzut o coajă de portocală!**

Era semn că există, undeva cineva a mâncat portocale, deci era o nădejde. Stând aşa la cozi, cunoşteai oameni, făceai chiar prietenii. Într-o zi, un domn în faţa mea avertiza că ai noştri copii vor avea probleme de sănătate mai târziu pentru că nu sunt alimentaţi corect şi nu sunt fericiţi. Am început să privesc copiii ieşind de la şcoală în grup. Nu erau îmbujoraţi, ci palizi toţi, nu râdeau ci erau posomorâţi.

Aceşti copii aşteaptă azi bani din Italia şi nu ştiu ce să facă cu viaţa lor.

Oameni politici din ţara mea, ajung 20 ani de tristeţe. Lăsaţi – ne să ne îmbujorăm şi să râdem. Faceţi ceva aşa încât omenirea asta să se întoarcă, să pună umărul toţi şi să fie fericit şi domnul preşedinte că e forţă de muncă.

Scrisoarea 78

Mă întorc la părintele din Perugia!

Era înconjurat de femei, vorbea şi se răsucea să înţeleagă ce e cu fiecare dintre ele.

La un moment dat zice:

- **Gata, hai la slujbă!**

În curte, un băiat îi ţinea calea!

Îi spuse:

- **Hai şi tu, că nu ţi-ar strica să-ţi aduci aminte de Dumnezeu!**

Biserica era la câteva străduţe!
Multe românce, câţiva ecuadorieni, câţiva italieni!
Ţin minte doar stilul modern al bisericii, înfăţişări stilizate ale Fecioarei Maria şi nevoia noastră de a fi mai aproape nu de credinţă neapărat, ci de slujitorul ei. Părintele era speranţa tuturor celor prezenţi. La un moment dat s-a rugat pentru sporul nostru la muncă, pentru familiile noastre, toate capetele s.au ridicat. Spre finalul slujbei a citit *Crezul* în limba română şi în limba spaniolă. O româncă s-a alăturat şi a spus *Tatăl nostru*. Nu-mi venea să cred. Eram de 4 luni în Italia şi descoperisem o bisericuţă în care se spuneau rugăciuni în limba mea. Era respectul părintelui pentru noi; nu mai erau graniţe între religii.

Ne-a binecuvântat şi ne-a spus:

- **Spor la muncă!**

Scrisoarea 79

Să ştii că nu ţi-am scris nimic neadevărat. Totul sunt experienţele mele şi ale altora. Eventual am omis cu bună ştiinţă anumite lucruri mai dure decât poate suporta hârtia. Sau poate pentru că vreau să le îngrop, nu să le amintesc.

Azi nu-ţi scriu!

Sunt multe zilele în care probabil acumulez sau decantez.

Sau poate n-am chef. Sau poate nu mai cred în nimic.

Aş vrea ca destăinuirile mele să schimbe ceva.

Nimeni nu ştie în ţară cum va fi aici, sau mai bine zis nu ştie ce va simţi. Pare uşor să munceşti şi să trimiţi bani familiei. Dar cum te simţi, cât de izolat, cât de alungat şi al nimănui nu-ţi spune nimeni.

Azi nu-ţi scriu!

Scrisoarea 80

Am să-ţi povestesc despre celebra < minestra>.

Este un fel de supă. În apă se pune puţin Delikat apoi o mână de paste mărunţele şi se serveşte cu un fir de ulei deasupra. E minestra moşilor, a băbuţelor, acea hrană uşoară de care au ei nevoie. În seara asta am vorbit cu o vecină de-a mea, lucrează în zona Torino, pentru un bătrân de 94 ani. Zice:

- **M-am săturat de minestra asta! N-am ce face, în fiecare seară îi ţin hangul.**

Mi-a povestit că la început mai încerca să schimbe câte ceva, măcar pentru ea. I s-a reproşat că face mare consumaţie şi că de aia vin românii la muncă aici, pentru că nu ştiu să se chibzuiască. I-a răspuns:

- **Ei, na! Voi mâncaţi un iepure într-o lună şi o găină într-un an!**

E adevărat! Concetta tăia 2 găini. Parcă erau făcute numai din gheare. Eu nu ştiu de unde le scotea, dar numai gheare şi şoric avea pe masă. Doamne iartă-mă!

Scrisoarea 81

Mai râdem, dar sunt multe femei înfometate cu adevărat. Am întâlnit o tânără, era slăbuţă, speriată şi palidă. De-abia vorbea. Spunea că nu mai rezistă, îi e foame tot timpul, mânca o mână de paste la prânz şi bea seara un ceai. A încercat să-şi cumpere separat, din banii ei. Nici aşa nu era bine, o certa şi-i ţinea cont oricum. Să le fie ruşine, de asta nu-i ia Dumnezeu!

Mi – amintesc cum am început să-ţi scriu. Spuneai că e bine că sunt aici, că e o ţară minunată, civilizată şi cu o cultură veche. Aşa e! Spune-i asta şi tinerei palide. Probabil că are copii acasă!

Sunt multe care dorm în acelaşi pat cu bolnavul paralizat. Prietena mea F, cea care m-a adus în Italia, dormea pe o saltea, pe jos, lângă patul bătrânei pe care o îngrijea.

Nu, nu e vina ta pentru că vezi Italia din punct de vedere cultural. Da, e minunată, dar românii nu au parte de această latură. Tocmai de asta vreau să povesteşti mai departe, să se ştie că sunt multe femei care dorm în frig (din economie, nu pentru că nu ar fi soluţii), care suferă de foame sau sunt jignite, pipăite şi speriate. Dar nu spun nimic. Le e ruşine!

Scrisoarea 82

Ştii care a fost un noroc al meu? Că am lucrat numai pentru bolnavi cu inimă bună. Drăguţii, mulţumesc şi pentru un pahar de apă, zâmbesc şi mă laudă. Pentru că au fost buni, nu mi-a fost silă sau scârbă de trupul lor. Aveam intenţia să ascund subiectul ăsta, dar e o parte importantă. Cum să faci să nu-ţi fie silă? Nu ştiu, la început te gândeşti că eşti plătită şi pentru asta, apoi ţi-e milă de ei, sunt ca nişte copii, şi te obişnuieşti.

Oricum, când vii din ţară, unde-ai avut un servici normal şi ţi se părea că n-ai putea niciodată şterge un bătrân la fund, e un şoc. Nu trebuie să te gândeşti la ceea ce faci, doar să consideri că e o treabă ca oricare alta şi gata. Ei nu mai pot şi nu mai ştiu să se îmbrace, mâinile şi picioarele sunt ţepene, te ascultă dar nu aud, te privesc dar nu te văd. Pielea lor se descuamează, îi ştergi şi speli şi parfumezi şi tot miros urât. Săracii bătrâni, cineva trebuie să o facă. Şi noi vom fi bolnavi. Câteodată mă întreb dacă Dumnezeu vede că nu-mi bat joc de ei.

Scrisoarea 83

E o seară caldă şi plăcută.

Pe străzi, în faţa pizzeriilor, sunt scoase mesele, se aude muzică frumoasă, gen tango, (nu manele ca la noi).
E un an de când am avut acea cădere psihică, când am început să-i scriu lui Isus.
Astăzi am avut-o din nou. M-am simţit îngrozitor de singură, de uitată, de părăsită. Vara e mai greu, pentru că peste tot, în parcuri, pe străzi, sunt cupluri sau familii care se plimbă şi râd.
Ştiu că în ţară, chiar dacă e sărăcie, se râde, se glumeşte...Eu nu mai ştiu să fiu veselă, ţi-am mai spus-o, e adevărat!
Azi am aşteptat toată ziua un semn de la tine, de la copii... Nimic!
Am suferit! Am aşteptat să treacă gândurile, am crezut că mintea mea o ia razna. Am aşteptat o vorbă bună şi un semn de curaj. Apoi, târziu, mi-am dat seama că în mine e tăria şi puterea de a rezista. Că trebuie să trimit bani pentru lapte, pentru şcoli şi pentru mere. Şi că viaţa mea nu poate depinde de o vorbă bună.

Scrisoarea 84

Ştii de ce sunt singură? Hai să-ţi explic! Am două variante: să mă împrietenesc cu o româncă sau să am o relaţie cu un bărbat.

1) **o relaţie de prietenie cu o româncă e greu de realizat. E penibil. Toate femeile pe care le-am întâlnit până acum vorbesc obsedant doar de moşii şi babele lor. Îmi doream să uit, să râd, să mă plimb într-o companie plăcută şi mă trezeam că mi se povesteşte de câte ori îi schimbă pampersul, cum îi măsoară tensiunea, dacă moşul se scoală noaptea sau nu. Aflam ce mănâncă bolnavul, dacă se ridică singur din pat sau trebuie să-l ajute...Apoi aflam când a făcut pachet ultima oară şi când are să mai trimită unul, câte tricouri a cumpărat şi la ce magazine sunt preţuri mai bune.**
   Cu alte cuvinte, e ca şi cum aş vorbi eu cu mine în oglindă. Fac eforturi uriaşe să-mi păstrez cele două – trei idei care –mi umblă prin creier, niciodată n-am fost tipul de om care să se mulţumească doar cu mâncarea de pe masă. De aceea citesc mult, scriu şi gândesc suficient de mult încât să sufăr.
2) **o relaţie cu un bărbat nu mă interesează!**
   Conform teoriei mele (care nu-i musai să fie adevărată), bărbaţii sunt o povară în plus în viaţa unei femei. Trebuie să-i îngrijeşti, să-i coordonezi, să-i dădăceşti ori eu nu mai am chef de aşa ceva. Mai degrabă iei un copil de crescut decât să < creşti> un bărbat.
   Încă nu am întâlnit acel om care să mă ocrotească, să aibă el grijă de mine. Şi apoi, chiar dacă l-aş întâlni, aş putea lăsa garda jos? Aş putea avea încredere că nu va fi o mare şi inutilă dezamăgire?

Sunt singură aici! Dar am doi copii în ţară, un nepoţel ca Micul Prinţ şi te am şi pe tine de-o viaţă. Se mai întâmplă în câte o zi să nu mă sune nimeni, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă leg la cap cu relaţii nepotrivite.

Scrisoarea 85

Aş putea rezuma viaţa românilor de aici cu un singur cuvânt: OFTAT. Mi-amintesc, eram în ţară, nici prin cap nu-mi trecea c-aş putea veni în Italia. Dimpotrivă, în principiu eram contra plecării şi îndepărtării de familie. Întâmplător, mă aflam odată în preajma unui băiat venit pentru 2 săptămâni acasă. Vecin. Toţi îl întrebau:

- **Măi, Mihai, şi cum e mă? E bine, e frumos?**
- **E greu! a răspuns el şi a oftat adânc.**

L-am privit cu atenţie pentru că era un băiat vesel şi volubil. Atunci s-a înnegurat. Nu a putut spune ce anume e greu. Era întrebat, dar nu putea explica ce greu e să fii singur prin străini. Nu poţi spune: < E grea munca> sau < N-aveam ce mânca!> etc. Mai târziu m-am întâlnit cu el în Roma; era cu soţia lui şi mi-a spus că dormise 2 săptămâni în parc cu ea, plouase torenţial tot timpul şi ei aveau doar un celofan cu care s-au învelit. Atunci, în Roma, înţelegeam şi mi se părea firesc. Dacă mi-ar fi spus asta în ţară n-aş fi înţeles.

Am întâlnit zilele trecute o româncă din oraşul meu. Am vorbit, e de trei ani aici, acum şi-a adus şi fata la muncă, dar doi ani şi ceva a fost singură. A oftat şi a lăsat privirea în jos:

- **Eh! Ce-am mai păţit şi eu pe aici!**

Dar nu spune nimeni ce anume a păţit!

Toţi ascund pentru că le e ruşine să admită că au fost nevoiţi să rabde foame, frig şi umilinţe. E ca şi cum ai recunoaşte că ai fost slab, că nu ai putut mai mult. Şi veşnic e acel miraj care te face să suporţi, să nu renunţi, să speri că mâine va fi mai bine.

Chiar cu preţul unui oftat!

Scrisoarea 86

E un război zilnic al supravieţuirii.

Te trezeşti într-o ţară străină, în jurul tău se vorbeşte o limbă necunoscută, nu ai casă, nu ai absolut nimic decât hainele de pe tine şi o valiză cu toată avuţia ta. Şi trebuie să câştigi bani, şi încă repede. Întâmplător, am auzit multe dialoguri:

- **Nu am, măi, cum să trimit bani! De unde? Eu nici n-am început munca!**

Cei de acasă cred că, odată ajunşi aici, toate căile sunt deschise. Dimpotrivă, toate uşile sunt înţepenite şi baţi, şi baţi...

Săraci am fost în ţară, săraci suntem şi aici...

Încercăm şi noi să ne ajutăm puii la şcoli, să le trimitem de-ale gurii şi cam atât. Am întâlnit o mamă tânără, deja face provizii de carioci şi caiete, le cumpără de aici şi le trimite în ţară, deşi fetiţa ei are doar doi ani.

- **Lasă să fie acolo! Îi cumpăr şi haine mai mari, pentru mai târziu, iau de toate, că dacă mă-ntorc în România nu mai pot!**

Scrisoarea 87

Trebuie să-ţi continui povestirea despre Padre şi despre primul meu loc de muncă în Perugia, dar anumite lucruri mă fac să las la o parte cursul întâmplărilor.

Vreau să-ţi spun neapărat un lucru: toţi românii din ţară, sau majoritatea, gândesc:

- **Ce bine de ... cutare! E în Italia, s-a făcut om! Munceşte acolo, n-are stresul nostru! Ia bani, nu glumă!**

Nu-i aşa! Nu ştie nimeni din ţară cum se câştigă banii ăştia aici! Este adevărat că pentru bani mai mulţi trebuie şi să te sacrifici mai mult, dar eu nu văd că cine e aici e un norocos. Dimpotrivă! Am întâlnit un bărbat, un român, într-un tren aproape de Roma. Avea aceeaşi privire pierdută în interior; spunea că n-a fost de 6 ani în ţară, că taică-su trage să moară dar că nu se duce. Nu mai poate trece graniţa! Nu se poate întâlni cu trecutul şi cu emoţiile. Nu toţi suferă aşa! Anumiţi oameni tratează lucrurile mai uşor indiferent unde se află. Dar majoritatea îşi macină sufletul pentru banii pe care-i câştigă! Acel ban devine mai valoros decât în România, pentru că este plătit cu lacrimi şi cu dor. Cine munceşte aici, de exemplu, nu-şi mai cumpără Coca – Cola sau gume de mestecat, pentru că nu se mai îndură. Banii! Şi lucrul cel mai ciudat este că nu poţi povesti nimic alor tăi. Nimeni nu spune! Cum să-i spun eu mamei mele:

- **Am suferit de foame în munţii Italiei şi n-am ieşit din casă 3 luni!**

Ar plânge mereu cu gândul la mine!

Cum să spun copiilor:

- **În fiecare dimineaţă mă trezesc cu gândul la voi şi seara ma culc cu gândul la voi!**

Nu place nimănui să te ştie suferind. Trebuie să se creadă că eşti plină de încântare de norocul pe care-l ai, că viaţa îţi surâde în fiece dimineaţă şi că-ţi petreci vremea prin muzeele şi parcurile minunate italiene. Eu de asta îţi scriu! Dacă auzi pe cineva care vrea să plece din ţară, opreşte-l, explică-i! Nu va înţelege, probabil! Eventual, dă-i următorul sfat:

- **Fă ce ai de făcut, o casă, un gard, o maşină...şi întoarce-te repede!**

Scrisoarea 88

Mi-este milă de băieţii români. Tineri, la 20 ani!
Îi cunosc, încetul cu încetul am învăţat să disting şi fizionomiile românilor. Italia abundă de albanezi (care sunt mai mici de statură şi au trăsăturile feţei mai aspre), marochini (negricioşi, păr negru eventual creţ, mici de statură), peruani (au fizionomia specifică hindu, faţa lată şi de abia depăşesc 1,60 m), ruşi (slabi şi blonzi) etc Băieţii români sunt înăltuţi, şateni, frumuşei şi trişti. Câteodată zăresc printr-un colţ de stradă sau după un bloc un astfel de chip. Să ştii că foarte greu şi-asumă cineva răspunderea să aducă aici un băiat la muncă, pentru că ei nu găsesc mereu de lucru. Trudesc o săptămână, cu banii îşi achită chiria şi îşi cumpără mâncare, apoi iar caută de lucru. Trăiesc într-o stare de stress permanentă, şi ei şi cei ce l-au adus aici. Italia este o aventură pentru ei, poate o fugă de răspunderea de acasă, poate o ultimă variantă pe care şi-o acordă înainte de a accepta salariul din România.

Scrisoarea 89

În Italia se vorbesc zeci de dialecte. Cei din sud, din zona Concettei, nu spuneau < lui > (< el>), ci < idu>. Nepoţii ei veniţi din nord nu o înţelegeau. În schimb, eu am descoperit prezenţa unor cuvinte dacice (< varza> etc) Mă gândeam câteodată că cine ştie ce muieri dace au fost aici înainte...
La o prietenă de-a Concettei lucra o fată din Oneşti, era înaltă, avea în jur de 28 ani şi pomenea mereu de colegii ei. Lucrase la spital, probabil fusese fericită în colectivul ei. Ei, fata asta descoperise instinctiv treaba cu dialectele şi vorbea < la libera alegere>. Fără cea mai mică reţinere povestea, râdea şi amesteca cuvinte româneşti cu italiene şi cu cele din dialect, de nu mai înţelegeai nimic. Pentru că era dezinvoltă, nimeni nu critica felul de a vorbi, toţi credeau că se exprimă într-un alt dialect.
I-am spus ce credeam.
Mi-a răspuns:

- **Dă-i încolo, eu cum înţeleg ce vor ei? Lasă-i să se frământe!**

Scrisoarea 90

În Perugia se vorbeşte italiana corect.
Eu eram însă obişnuită altfel, şi eram speriată. Într-o singură zi ajunsesem la Padre, plecând de la solitudinea şi sălbăticia din munţi (nu încălţasem nici pantofi timp de 3 luni şi acum aveam o stare de < domnie>) trecând prin Babilonul Romei şi ajungând la liniştita şi civilizata Perugie. Aveam nevoie de ajutor. Eram obosită şi doar părintele mă putea ajuta. Tot el judeca în locul meu. Spre seară am plecat la o familie, după negocierile de rigoare. Urma să

stau acolo doar 2 săptămâni, dar aş fi acceptat orice, numai să am o pernă sub cap.

Scrisoarea 91

Nu ţi-am mai scris demult! Te-am aşteptat! Nu mă judeca greşit, echilibrul e foarte imprecis! O vorbă bună sau doar un bip te poate bucura nespus, iar o privire rea a celor din jur sau o simplă neatenţie din partea celor de acasă te dărâmă. Suntem oglinzi ridicate la puterea 1000, pentru că toate simţurile sunt mai ascuţite şi toată sensibilitatea e la pândă. Aşteptăm să fim loviţi din orice direcţie, pentru că nu există siguranţă. Nici pământul pe care-l calci nu e al tău, ce siguranţă poţi avea? Nu avem temelie aici, cărămizile au rămas în ţară!

Scrisoarea 92

M-am gândit azi la toate persoanele pe care le cunosc şi sunt în Italia. Dacă te-ai gândi şi tu şi le-ai număra...Dacă s-ar gândi toţi am ajunge la o cifră impresionantă. Bineînţeles că la un moment dat cunoştiinţele se întretaie, devin comune, unele, dar hai să încercăm. Deci, iată pe cine cunosc eu:
- Mariana – colegă de serviciu, ingineră, o fată deosebită (când era tristă spunea < mă doare casa sufletului>)
- Matei – un nepot ambiţios, şi-a adus şi nevasta după el, a muncit de a ajuns la 40 kg, dar şi-a făcut casă la ţară
- Mihai – un vecin, cel cu care m-am întâlnit în Roma şi spunea că dormise cu soţia în parc
- Nicu – un alt vecin, plecat şi el cu soţia, au lăsat 2 copii mici să-i crească bunicii
- Adriana – o vecină dragă, lucrează aproape de Torino, cea care mi-a spus să nu încep să plâng că nu mă mai opresc
- Dorina – fostă colegă de muncă, cu un caracter puternic, munceşte 3 luni apoi pleacă n ţară personal să –şi plătească datorii sau să rezolve treburi. Nu are încredere în nimeni şi bine face
- Viorica – o vecină, plecată cu toată familia. Vine în ţară de două ori pe an, mai face câte ceva la apartament sau se odihneşte
- Vieru – fostă colegă muncă – era şefă de personal la fabrică, o femeie elegantă şi frumoasă
- Mariana – era asistentă medicală la liceul nostru, prietenă cu mama mea
- Iulian – un nepot de-al prietenei mele F, un băiat timid şi cuminte cum rar vezi, a muncit în fabrică de la 16 ani
- Geta – o fostă cumnată, venită cu ideea de a-şi < reface> viaţa (ce o fi însemnând asta?)
- Rodica – o altă vecină, cu un soţ leneş şi rău şi un copil de crescut

-Marian – fost coleg de muncă, un băiat cuminte şi harnic. Câteodată lucram noaptea să terminăm de ambalat vreo comandă şi, ca să nu ne ia somnul, jucam < X şi 0> verbal. Nici nu e posibil, dar râdeam...
- F – prietena mea. Acum e în ţară, în vizită. Când e în Italia mă simt în siguranţă pentru că ştiu că la orice oră mă pot îndrepta spre ea dacă am un necaz.
- Mihaela – colegă de serviciu – sora ei murise lăsând doi copii în grija ei.
- Mariana – o colegă de navetă, cea care mi-a povestit de bunica ei lăsată să moară după zece ani de paralizie.
- Mariana – colegă de muncă
Etc
Etc
Parc-ar fi un pomelnic al viilor. Fie numele lor pomenit şi Dumnezeu să-i ajute!

Oricum, mai mult de 20 de persoane cunosc eu. Mai mult de 20 tu. Câţi suntem aici? Statisticile nu-s adevărate. Suntem mai mulţi decât se poate număra şi decât s-ar crede.

Scrisoarea 93

Leila avea un câine. Un dog mare şi negru, tânăr şi jucăuş. Îl ţinea în spatele blocului. Câteodată lătra şi ea îl repezea folosind cuvinte stranii. La început credeam că nu ştiu eu limba, apoi mi-am dat seama că nu au nimic de-a face cu italiana şi mi-a confirmat că sunt în algeriană. Mi-a povestit că odată se afla într-o pensiune, într-o cameră la parter. Acolo lucra şi acolo dormea. Era vară. Geamurile larg deschise. Lângă geam trona un uscător de rufe uriaş. În puterea nopţii auzi zgomot...Un hoţ voia să intre pe fereastră şi tot pipăia sârmele uscătorului de rufe, pentru că nu pricepea ce poate fi. Atunci Leila a strigat:
- **Shunt!**

Speriat de cuvântul necunoscut, hoţul a fugit! Leila s-a îmbrăcat repede şi a ieşit afară. El tot fugea!
Ideea e că la necaz, la mânie, la supărare cel mai repede îţi vin în minte cuvintele limbii tale.
Eu vorbesc italiană şi cu pisicile, şi cu căţelul, şi cu florile din terasă...Când sunt foarte obosită şi ,în sfârşit, mă aşez, oftez şi spun tot cuvinte italiene. Dar dacă mă lovesc înjur româneşte. Şi-mi vine să râd apoi pentru că o spun cu atâta patos! E ca un medicament miraculos care mă vindecă pe loc.

Scrisoarea 94

Am cunoscut azi o tânără, se cheamă Elena. Din vorbă-n vorbă mi-a spus că e căsătorită cu un italian şi că are două fetiţe.

- **Munceşti? am întrebat-o eu**
- **Nu, dar aş munci, să ies şi eu din casă, să am un ban al meu!**
- **Bine, dar îţi trebuie ceva cu orar mai scurt, ai copiii!**
- **M-aş descurca! O am şi pe mama aici, i-am găsit un post bun! La o babă singură, ia 600 euro şi face o mână de paste şi companie. Mama face piaţa, ea găteşte ce vrea, n-are treabă multă.**
- **E bine atunci de tine, continui eu, ai copii aici, ai mama aici! Auzi, dar ce, mama ta poate să stea şi cu copiii dacă ar fi să începi tu munca?**
- **Nu-i problemă, mai am cu cine să-i las! Am adus-o şi pe bunica! E la mine!**

Am amuţit!

Îi spun:

- **Mai ai pe cineva în ţară?**
- **Nu, stai sa văd! Pe sor-mea am adus-o, pe maică-mea, bunica, nu, mai am nişte veri în ţară dar toţi cei mai apropiaţi sunt cu mine!**

Ne-am luat rămas bun. Am schimbat numere de telefon şi atât. Eu una am rămas uimită. N-ar trebui, am văzut cu ochii mei romînce pensionate care vin şi muncesc câteva luni. Dar bătrâne care să vină, să accepte să lase pentru totdeauna pământul lor n-am mai întâlnit. În cazul lor, nu se vor mai întoarce... Pentru ce s-ar întoarce? Pentru cine?

Scrisoarea 95

E seară. Privesc Carul Mare. E deasupra mea. Oare e vina lui?

Câteodată, în nopţile mai friguroase, aşez în pat, lângă mine, o pătură. Să nu râzi! E ca o prezenţă! Ca o persoană caldă, ce poate respira alături de mine şi poate să-mi ofere puţină siguranţă. O iluzie că n-aş fi singură.

Mi-e urât singură! Fără mângâieri, fără atingeri...Viaţă lipsită de dragoste! Nu pot încerca să am o relaţie aici. Ştiu din start că nu va funcţiona. Şi nu pot să mi complic existenţa cu o relaţie fără viitor. Uite, cunosc o româncă, este logodită cu un italian de doi ani. Familia lui nici nu vrea să audă de ea. În definitiv, şi noi am reacţiona...ciudat, de am auzi că al nostru fiu vrea să ia de nevastă o pakistaneză. Ei bine, se întâlnesc pe ascuns, aşteaptă dezlegarea nodurilor. Între timp, ea, cu doi băieţi acasă, nu ştie dacă se va mai întoarce în ţară sau îi va aduce pe ei aici. Nu poate lua nici o hotărâre, copii nu au cum să înţeleagă, iar ea se macină. Eu, care nu am fost o norocoasă în ale dragostei, nu pot crede că tocmai acum s-ar ivi felia mea de noroc. Aşa că evit! Şi privesc Carul Mare! În spatele lui o fi Dumnezeu?

Scrisoarea 96

Am ajuns acasă la Romeo pe înserat. Era începutul lui aprilie, urma să vină Paştele, era primul loc de muncă în Perugia! Mă luase de la preot o femeie

blondă şi zâmbitoare, sora lui Romeo. Nu ştiam ce va fi cu mine. E o înstrăinare totală în momentul în care pleci să trăieşti într-o familie necunoscută. Nu ştiu de poţi înţelege...E o vânzare a întregului tău univers. Accepţi, pe bani, să respiri acelaşi aer, să munceşti, să dormi şi să – ţi petreci existenţa alături de nişte absolut necunoscuţi.

Urma să muncesc doar două săptămâni, până venea o altă româncă ce plecase în ţară.

Eram doar înlocuitor, dar preferam aşa, decât să pierd chiar şi o singură zi de muncă.

Rosanna îmi promisese că, între timp, se va interesa de un loc stabil pentru mine.

O să-mi aduc mereu aminte acea seară!

Eram foarte speriată, între timp Concetta încerca să mă sune şi mă îngrozeam. Parcă aş fi făcut ceva ilegal şi aşteptam în orice moment să fiu prinsă.

Când am intrat pe uşă, două capete albe s-au întors spre mine zâmbind. Erau Maria şi Bocio, părinţii a trei copii de-o seamă cu mine, mândri de a-i avea pe toţi în preajmă. Bătrânica semăna cu cea din desenele alea animate unde apare şi-un canar. E o bătrânică mereu uimită de faptul că micul canar reuşeşte să scape de motan. Am fost ca vrăjită. Maria avea o inimă atât de bună încât o lumina o aureolă. Ne-am îmbrăţişat, ne-am sărutat, m-au poftit la masă şi a început perioada mea cea bună în Italia.

Încrederea în mine a sosit odată cu zâmbetul Mariei într-o seară de aprilie.

Scrisoarea 97

Am primit o ofertă de a sta cu chirie, cu o româncă, şi de a munci < la liber>. Există aici o fabrică de confecţii. Şi ar fi multe alte posibilităţi de muncă < normală>. Cu program.

Dar mă tem.

M-am speriat în Roma. Acum nu mai e acelaşi lucru, ştiu să vorbesc, citesc, scriu, am toate documentele, inclusiv carte de identitate italiană. Dar mă tem. Astea nu reprezintă nimic, te poţi trezi oricând în stradă oricum. Nu am ceea ce se numeşte un spate asigurat. Nimeni nu ar putea să mă ajute, să mă întreţină nici măcar o săptămână. Copiii mei nu au tată prezent în viaţa lor, dacă eu dau greş, ar însemna să sufere de foame. Chiar şi o lună ar fi mult. Mi se spune:

- Lasă, copiii au viaţa lor, tu trebuie să te gândeşti la tine, să mai ieşi, să te distrezi!

Şi eu mă întreb: poţi să te distrezi când ai tăi suferă de foame?

Scrisoarea 98

Veşti: prietena mea F s-a întors din ţară. Toţi care vin povestesc doar de sărăcia din România. Eu una mă gândisem înainte de plecare să iau câte un tort pentru fiecare, pentru aniversările şi sărbătorile la care am lipsit. Nici măcar o prăjitură nu am putut oferi. De abia se supravieţuieşte. Ulei, zahăr, bulion, cartofi, pâine, telemea...; o iei de la capăt a doua zi.

Îi vedeam pe toţi trişti din cauza lipsurilor. De asta românii se întorc cu bucurie în Italia după câte o vizită. Ne dăm seama cât e de important sacrificiul nostru. Dac-ar şti Băsescu că de-abia aşteptăm să ajungem aici, să trimitem din nou bani!

Tot azi am vorbit cu Dorina, cea despre care spuneam mai devreme că nu are încredere în nimeni şi, odată la 3 luni, pleacă în ţară cu toţi banii adunaţi între timp.

Mi-a spus că ultima dată a stat o lună în ţară. Nu putea să mai doarmă noaptea de grijă, simţea că –şi pierde minţile, aşa cum credeam şi eu la un moment dat. Grijile, datoriile şi sărăcia de zi cu zi te macină. Când a început să sufere şi de foame a văzut (din nou) că nu poate sta cu mâinile-n sân şi s-a întors.

Ştii, sunt mulţi în ţară care dau din umeri în faţa problemelor.

Spun:

- Asta e, mai mult de atât nu pot! Ce vrei să fac? Asta-i viaţa!

Şi acceptă foamea şi lipsurile.

Noi, cei ce suntem aici, suntem mai încăpăţânaţi. Vrem să reuşim! Ce? Să cumpărăm terenuri? Nu, să ne hrănim copiii!

Scrisoarea 99

Familia Mariei, noua mea bolnavă, era minunată! Are doi băieţi, Romeo şi Marco, şi o fată, Rosanna. Romeo o şeful pompierilor din zonă, un om minunat, harnic şi grijuliu. Stă în acelaşi apartament cu părinţii, în urma divorţului său. Îşi împarte timpul între servici, părinţi şi fiica sa. Şi când se odihneşte face câte ceva. Mătura alături de mine, mă ajuta mereu să strâng masa, să spăl vasele etc, deşi nu era nevoie. Pur şi simplu nu poate sta într-un loc. Marco locuieşte în apartamentul vecin, este mecanic auto şi foloseşte un ton autoritar nu pentru că aşa ar fi, ci pentru că se preface că este puternic în faţa părinţilor. Îi place să le dea ordine ca şi cum deh! S-a întors roata. Rosanna...lucrează la Perugina, celebra fabrică de ciocolată. E aici de 20 de ani, de când i-a murit soţul într-o manieră stupidă. I-a căzut o plantă în cap, la un restaurant. A rămas văduvă, cu o fetiţă de 1 an! Unde crezi că a căutat ajutor! Nu ghiceşti! La padre Leonello! De 20 ani ajută pe toată lumea! I-a spus necazul ei şi că îşi dorea ceva de muncă în plus. A început repede să calce, să facă curăţenie pentru alte familii, s-a menţinut şi s-a redresat cu timpul. Rosanna vine în fiece seară şi ia cina cu părinţii. Maria şi Bocio ar trebui (şi cred că sunt) nişte părinţi fericiţi. Au toţi copiii buni, harnici şi în

preajma lor. Bocio e veteran de război. Îmi povestea câte ceva...Lucruri neştiute, cum, de pildă, ziua beau câte o bere cu soldaţi nemţi iar seara, aceiaşi soldaţi nemţi îi anunţau:

- **Pregătiţi-vă, diseară e bombardament!**

A scăpat! De limba şi judecata meticuloasă a Mariei însă, nu!
Este şi acum îndrăgostit de nevasta lui, iar Maria, deşi bolnavă, planifică şi acum totul.

Picioarele Mariei erau nişte răni. Din cauza diabetului, a diverselor alte boli, pielea ei era ca o foiţă de ceapă, fragilă – fragilă. Dacă se rupea, în acel loc nu se mai vindeca. Avea sânge pe picioare, răni vechi sau noi. Mai întâi am ajutat-o să se ridice. Vai, era uşoară ca un fulg faţă de Salvatore! Am rugat-o să mişte picioarele, să le ridice şi să le coboare de 10 ori. A numărat repede şi a făcut repede ceea ce-am spus. Apoi, eu, mare specialistă nu în boli, ci în puterea mea, am decretat:

- **Va merge!**

S-au adunat toţi de parcă aş fi fost o vindecătoare! Eu ştiam că voi reuşi, pentru că Salvatore nu voia, era masiv şi leneş şi tot reuşisem. Maria era în schimb ageră şi uşurică.
Şi zâmbetul ei plătea tot efortul!

Scrisoarea 100

De-a lungul timpului m-a uimit un lucru: indiferent, italieni sau români, albanezi sau peruani, indiferent ce rasă de oameni am întâlnit, toţi avem mai mult sau mai puţin aceleaşi probleme. În ţară, când te zbaţi cu lipsurile de zi cu zi, ţi se pare că cei < din afară> stau bine. Într-un timp, prietena mea F locuia în apartamentul vecin cu al meu. Ne despărţea doar un perete. Câteodată îi spuneam:

- **Vezi, nu cumpăra zahăr, am luat eu!**
- **Bine, îmi răspundea, atunci eu cumpăr numai ulei!**

Împărţeam totul înainte de salariu, ca s-o mai lungim!
Şi o ceapă o dădeam în două!
Ei, pe vremea aia ţi-aş fi spus că probabil italienii sunt fericiţi!
Nu sunt! Aceleaşi sentimente de frustrare economică, aceleaşi certuri şi probleme de familie, bârfe, duşmănii mărunte...A fost ciudat să descopăr că < pe afară-i vopsit gardul/ Înăuntru-i leopardu'>. E adevărat, nu se supără că nu au carne-n frigider, dar aleargă şi ei să cumpere ce-i mai ieftin, în ofertă. Sunt necăjiţi că nu pot să-şi cumpere un televizor cu plasmă etc Importantă e starea de nemulţumire, nu motivul.

Salvatore, la un moment dat, aşa mucalit cum era, mi-a spus:

- **Toţi oamenii au o gaură-n c...!**

Altădată, în timp ce urmărea o slujbă la televizor, zise:

- **Uite, papa se roagă pentru noi!**

Concetta i-a răspuns:

- **Fii fără grijă! Se roagă mai întâi pentru el, apoi pentru tine! Tu ai grija ta singur!**

Aşa am învăţat (dacă mai era nevoie) că toţi oamenii din Babilonul ăsta suntem egali şi că trebuie să am grijă eu, singură, de mine.

Scrisoarea 101

Mă trezesc la 7, nu la 5 dimineaţa ca în ţară (făceam naveta).
Mă întind şi savurez culcuşul până la 7, 30.
Mă scol, mă îmbrac, îmi fac patul, merg la baie, apoi îmi fac cafeaua. Între timp e 8.
Îmi trezesc moşnegii, îi ajut să se îmbrace, să se spele, le dau micul dejun şi pastilele.
Apoi muncesc până la ora 14. Nu mă fugăreşte nimeni, nu mi se spune ce să fac; trebuie să am grijă de toţi, de copii şi de bătrâni ca şi cum ar fi ai mei. Nimic ieşit din comun: fac paturile, dau cu aspiratorul, şterg culorile de pe pereţi şi adun păpuşile.
Pregătesc prânzul, servesc, spăl vasele, îmi fac o altă cafea şi la 14,30 (după ceas) mă odihnesc. Stau în pat până pe la 15,30, apoi mai vorbesc cu bătrânii, ies pe afară, scriu, cos, pregătesc cina, mă uit la televizor...
În ţară eram în picioare de la 5 dimineaţa până la 18, când veneam acasă încărcată cu sacoşe, obosită şi înfrigurată. Urma să gătesc, să verific teme, să...să...Efortul meu fizic aici este la jumătate. Plata este de 3 ori mai mare. Citesc câte două cărţi deodată (în funcţie de starea interioară), am enciclopedii şi dicţionare de tot felul, calculator în cameră, satisfacţia de a cunoaşte şi vedea lucruri noi...
Ce-mi lipseşte?

Scrisoarea 102

E o puşcărie! Îmi lipseşte libertatea!
Nu este ceea ce vreau să fac, dar n-am încotro, nu mă aflu acolo unde mi-aş dori, dar n-am încotro. Conceptul de puşcărie nu are legătură cu zidurile şi cu prezenţa gardienilor.
Înainte, acum câteva luni, după o plimbare în Perugia, printre clădiri vechi, pe străduţe înguste de 2 metri, cu pizzerii la tot pasul şi spectacole în aer liber mă simţeam bine. Ieşisem din puşcăria casei. Da, dar intrasem în cealaltă, mai mare, a oraşului. Am încercat să ies şi din asta. Am fost la Asissi...la Trasimeno...la Gubbio...la Roma...Mi-aduc aminte de < Iona> lui Sorescu. Puşcăria e în noi. Aerul pe care-l respir şi tot ce mă înconjoară nu este ceea ce doresc. Gândurile şi dorul le duc cu mine oriunde aş fi!

Scrisoarea 103

O cunoştiinţă din România se pregăteşte să vină în Italia. Prietena mea F se ocupă de maşina cu care va ajunge în Perugia, eu o voi aştepta şi o voi conduce la preot.
- Tare mi-e milă de ea, eşti sigură că vrea să vină?
- Da, vrea, c-a rămas fără servici. Şi mie mi-e milă!
- Mi-aduc aminte ce şoc am avut eu, ce şoc va avea şi ea săraca!
Vorbim, ne amintim...
Primul loc de muncă al prietenei mele a fost la o familie cu 6 persoane, grădină, găini, câini mari...Plângea c-o usturau tălpile, primea mâncare cu porţia, iar duminica soseau întotdeauna 20 invitaţi, practic se aduna toată familia. Logic, stăpânei casei îi convenea, odată ce avea o proastă care să spele 60 farfurii şi să cureţe tot!
Am stabilit ca această femeie, Claudia,mamă a doi băieţi, să vină peste o săptămână, să-şi facă între timp bagajul...
Ştii cum mi-am făcut eu bagajul?
Mi l-a făcut fata mea cea mare, m-a găsit plângând şi a început să trieze ea câteva lucruri. Apoi a venit fratele meu, am mers cu el în oraş, ştia că plec, ştia că nu am bani şi-şi cumpăra cărţi şi CD-uri cu muzică. Am început să plâng şi-am strigat la el:
- De ce nu-mi iei şi mie nişte pastile? O să am nevoie de multe lucruri!
Mi-a luat câte o folie de aspirină, aspacardin, miofilin, ceva antibiotice.
Era noiembrie, venea iarna, mi-ar fi trebuit cizme. Fata mea N mi-a spus:
- Mamă, am eu 500.000. Vrei cizme sau pijamale şi altceva?
Am preferat să plec în pantofi, deşi fulguia, mi-am luat pijama, deodorant şi alte mărunţişuri.
Cu ce să-ţi faci bagajul dacă nu ai bani?
Pleci pentru multă vreme într-o ţară străină. Trebuie multe lucruri! Mi-aduc aminte, şi vecina mea care lucrează aproape de Torino se perpelea înainte de plecare. Îi trebuia vreun milion şi nu l avea.
Nu este jenant ce-ţi spun. Când ai copii, le cumperi lor ce le trebuie şi tu rămâi mereu ori fără una, ori fără alta. Nu mi-e ruşine de lumea în care trăim. Nu mie trebuie să-mi fie ruşine. Trebuie să spunem adevărul. Asta e, în ţară e o mare cheltuială şi să-ţi iei o pijama. Se munceşte pentru un dram de mâncare şi pentru întreţinere.
Ştii, acum am 4 perechi de pantofi.
Îi ţin pumnii Claudiei!

Scrisoarea 104

A trecut un an şi jumătate de când l-am cunoscut pe preot. Mâine ajunge Claudia şi o conduc la el. Acum câteva zile am trecut pe acolo să-i spun că va sosi „ sora" mea. Toate suntem „ surori".

M-a uimit aerul meu detaşat, limba pe care-o vorbeam corect...Nu mai eram femeia speriată de prima dată, acum am şi carte de identitate italiană, lumea mă salută:

- Buon giorno, signora!

Cea mai bună adaptare la o lume ce nu-i a ta este să stăpâneşti limba acelei lumi.

Parc-aş fi de-a lor! Dar nu sunt! Fac parte dintre cele multe care „ au uitat" limba română. Noi vorbim între noi la telefon şi câteodată este mai uşor să foloseşti un cuvânt italian decât să-ţi aduci aminte cel românesc. Da, să-ţi aduci aminte! Am spus bine. Nu poţi cupla şi decupla creierul dupa cum ai vrea. Dacă 17 ore din 24 auzi în jur doar italiană, în 5 minute cât vorbeşti la telefon te mai încurci.

Unele sunt însă mironosiţe, le face plăcere să se laude cu asta!

Odată am întâlnit un român mucalit, de vreo 50 ani, lucrase în Perugia ca zidar şi acum mergea „ acasă", undeva mai sus de Roma. Povestea că la un rând la bilete erau în faţa lui două românce, cu aere de cucoane. Una dintre ele îi spune celeilalte:

- **Auzi, dragă, de când n-am mai fost în ţară am uitat cum se zice la *pomodori!***

Românul, din spate, de la vreo 5 metri:

- ***Roşii* se spune, fă!**

Eram în tren! Tot drumul am glumit apoi. Îl întrebam:

- **Nu vă supăraţi, dar la *melanzană* (vânătă) cum se spune?**

Scrisoarea 105

Azi e duminică. De o bună bucată de vreme am < tulburări de comportament> duminica, dar azi le-am înţeles şi mi-am dat seama că se vor repeta.

Amintirile plăcute de acasă sunt legate de ziua asta. Duminica dimineaţa mă trezeam devreme, îmi beam cafeaua în tihnă, fără să mă uit la ceas ca şi cum ar trebui să plec la muncă repede – repede. Plecam la piaţa plină de verdeţuri proaspete, cumpăram de toate, mă întorceam şi până la prânz găteam 3 sau 4 feluri de mâncare, să fie toată săptămâna. Ciorbă de vită, tocăniţă, friptură cu sos... La masă priveam cu drag cum mănâncă fetele mele şi capătă culoare în obraji. Cum să-ţi explic...Mamele din România muncesc de dimineaţa până seara, copiii, singuri acasă, nu-şi mai încălzesc câteodată, sau poate n-au ce mânca; aşa, doar duminica le vedeam că mănâncă bine, cu poftă. Într-o zi, R mi-a spus:

- **Nu te mai plânge că ai stat toatră ziua în bucătărie, doar ştii că asta-i bucuria ta, să ne vezi că ne place mâncarea gătită de tine.**

Era adevărat.
Ei, acum sunt aici. Ştiu ce face lumea în ţară. Ştiu că eu nu mai am bucuria de a oferi o...brânzoaică. Ştiu că vecinele stau de vorbă la o cafea, liniştite, în timp ce eu stau cu telefonul în buzunar şi aştept măcar un bip din ţară.
Urăsc duminicile de acum.
Bine că mâine e luni!

Scrisoarea 106

În casa lui Romeo m-am simţit un om, nu un emigrant.
Maria nu contenea să-mi zâmbească şi să mă laude. Bocio, la insistenţele mele, se suia pe bicicleta medicală şi...adormea acolo. Mi se întâmpla să mă bag în pat lângă Maria, îmi pupa mâinile şi eu pe ale ei. Găteam ce voiam, le făceam musaca, orez cu legume, orice reţetă românească credeam eu că s-ar potrivi sau asemăna cu bucătăria italiană. Erau încântaţi. Nimeni nu le mai pregătise şi altceva, deşi fuseseră multe romance înaintea mea. Romeo făcea piaţa când venea de la muncă până într-o zi când i-am spus să nu mai risipească banii pentru că nu cumpără ce trebuie. I-am spus că-i fac eu listă de cumpărături. A rămas cu gura căscată. Nimeni nu se mai gândise la banii lui până la mine. A povestit fratelui şi surorii şi s-au minunat toţi. Nu mai avuseseră o persoană mai eficientă decât mine. Începuseră să le pară rău că voi sta doar două săptămâni. Timpul petrecut cu ei a fost scurt, dar m-a adus la viaţă. Eram lăudată, apreciată...Am plecat în Perugia în prima mea zi liberă. Nu mai ţin minte decât confuzia creată de atâtea magazine şi clădiri vechi, galerii de artă şi pasaje subterane. Dar ţin perfect minte că seara m-am întors pe la 19 şi mă aşteptau toţi cu masa pusă. M-am şi speriat, nu consideram că merit o astfel de favoare, După masă nu m-au lăsat să fac nimic, Rosanna a spălat şi farfuria mea, Romeo a măturat, mi-au spus clar că nu trebuie să mişc un pai. Îţi vine să crezi? Mie nu! Oameni buni! În camera mea erau cărţi, albume de artă, dicţionare, începea să-mi vină inima la loc, să prind gust de viaţă. Le mulţumesc şi nu o să-i uit niciodată.

Scrisoarea 107

Ultima lună de zile petrecută în ţară a fost cea mai grea din viaţa mea. Şi spun asta conştientă că au fost multe luni rele şi mulţi ani răi în această viaţă. Venise frigul, mă încălzeam cu un bidon cu apă caldă pe care-l mutam ba la tălpi ba la mijloc. Nu mâncam nimic pentru că nu voiam să mai mănânc, era ca o autopedepsire. Beam în schimb ceai şi cafea. Cu asta trăiam. Mă gândeam, stăteam cu telefonul în mână şi încercam să văd ce prieten m-ar putea ajuta să ies din necazuri fără să mai plec în Italia. La uşă ajungeau mereu plicuri de la bănci, eram înştiinţată că sunt datoare, datoare, datoare...Nici nu le mai deschideam, oricum nu puteam face nimic. Mi se

făcea somn la fiece sfert de oră, căscam mereu şi nu eram în stare să fac nimic. Doar gândul de a mă ridica în picioare mă obosea. În timpul ăsta eram bombardată de informaţii despre Italia, eram împinsă spre drumul ăsta, mi se căuta loc muncă, mi se căutau bani de drum. Mult mai târziu, când primeam veşti rele de acasă sau când mi se reproşa ceva, tot mi se înnegura creierul şi începeam să casc. Probabil că era forma de apărare a organismului. Semnul că nu mai încăpea nimic. Acum mi-am revenit. Mulţumesc lui Dumnezeu. Şi Italiei care m-a salvat pentru că ştiu sigur, dacă rămâneam în ţară acum nu-ţi mai scriam scrisori.

Voiam să-ţi spun, de fapt, că acum casc de oboseală, doar atât.

Scrisoarea 108

Mi se spunea la Romeo :

- **Sei una brava dona! (eşti o femeie de nădejde!)**

Nu făceam nimic deosebit! Ba chiar mă plictiseam. Bătrâneii dormeau mult, dimineaţa se trezeau după ora 9, iar eu îmi făceam o cafea, umblam pe vârfuri să nu-i trezesc. La Concetta îmi făceam o cafea dimineaţa pe ascuns, mă trezeam cu jumătate de oră sau chiar mai bine înaintea ei, adică pe la 6, ieşeam tiptil afară, mă întorceam mereu cu emoţii şi începeam să spăl căminul cu un detergent cu miros de lămâie care mai astupa şi mirosul de cafea. Aici, acum, nimeni nu-mi ţinea cont de nimic. Pare ilar, dar e trist ca un om adult să-şi bea cafeaua cu frică.

Începeam să mă simt un om liber, sau mai liber decât înainte. Începeam să citesc, să gândesc, stăteam seara până mai târziu răsfoind vreo carte... Concetta m-a sunat vreo săptămână. Mi se făcea frică doar când vedeam numele ei pe ecranul telefonului, nu am răspuns niciodată. Nu mă putea găsi, nu mă putea ajunge, eram la adăpost de răutatea ei. Şi de răutatea întregii lumi. Cele două săptămâni petrecute la Romeo mi s-au părut foarte lungi, au marcat începutul < traiului bun> în Italia şi am degustat fiecare secundă.

Scrisoarea 109

În fiece zi făceam gimnastică cu Maria. Ridica picioarele în timp ce sta pe scaunul cu rotile şi număra până la 20, apoi până la 30... Era uşoară şi zveltă ca un fulg. Îmi zâmbea la sfârşit, când îi spuneam :

- **Bravo! Eşti grozavă! În curând o să poţi merge!**

Se ruşina parcă şi mă-ntreba:

- **Crezi?**

Se ruşina de lipsa ei de încredere.

O ridicam, la început stătea câteva secunde în picioare, apoi din ce în ce mai mult. Mai târziu am ajutat-o să facă înconjurul mesei, se sprijinea de ea şi păşea încet, nesigur. Scaunul cu rotile mi-l ţinea Bocio mereu în spate, în

cazul în care n-ar mai fi putut se putea aşeza oricând. Dar ea putea. O lăudam mereu şi-i spuneam că în curând va putea ieşi în grădină.
Un infirmier venea în fiecare joi să-i cureţe şi să-i panseze rănile de pe picioare. În ultima săptămână a spus că s-a întâmplat un miracol, rănile ei erau închise, nici una nu mai sângera. Pentru că făcuse mişcare. Capilarele ei atât de fragile se oxigenaseră şi nu se mai rupeau. S-au întors toate capetele spre mine şi ... atât, mi-a fost de ajuns. Şopteau între ei, vorbeau despre mine, ar fi vrut să nu mai plec, simţeau că le pot face mama să meargă.

Scrisoarea 110

N-am să înţeleg niciodată femeile care vor să rămână. Pe bărbaţi, poate, da. Au un spirit mai aventurier, sunt căutători de comori (chiar prin gunoaie) şi vânători (chiar dacă armele lor sunt o mătură sau un ciocan). Apropo, am cunoscut un coreean, face parte din echipa de curăţenie a administraţiei unde stau acum. Mă strigă:
- Venerdi!
Parc-aş fi copilul de suflet al lui Robinson Crusoe.
Mă strigă aşa pentru că vineri este ziua în care ies din casă la plimbare.
Are patru copii acasă, cel mai mare de 19 ani, cel mai mic de 4 ani. Îşi creşte copii de aici. De la capătul lumii lui. Sunt mulţi care vin de departe, din Peru, din Coreea, din ţări îndepărtate. Pentru noi, România e la distanţă de 200 euro dus – întors plus 300 sau 400 euro în buzunar pentru o vizită de câteva zile. Şi încă ni se pare mult. Se poate pierde locul de muncă, apoi te gândeşti că 700 euro nu-s de lepădat şi mai amânăm. Pentru cei din ţări mai îndepărtate un drum dus întors costă 1500 euro, fără alte cheltuieli. Ei pleacă acasă o dată la câţiva ani.

Dar vorbeam de femeile care vor să rămână. Nu le înţeleg. Noi suntem ori mame, ori fiice, ori neveste, ori bunici. Noi suntem inima unei familii; în jurul unei femei se-nvârte tot. Ea pune masa, ea ştie reţetele de murături, ea ştie să împletească ciorapi nepoţelului, ea poate conduce mama bolnavă la doctor...Când suntem departe, toate astea sunt pentru cei de acasă greutăţi de neînchipuit. Sarcinile pe care noi le îndeplineam cu plăcere şi drag devin probleme de nerezolvat. Cum să te sustragi pentru totdeauna?

Mie mi-ar fi dor de cimitir, de morţi, de babele de pe strada mea, de castanii de pe bulevard...În scurta mea vizită în ţară mi s-a întâmplat să mi se arunce în braţe o fetiţă, Adelina. Avea vreo 2 ani când am plecat, acum nu ştia cine sunt, dar ştia că mă iubeşte. La legăturile astea, multe şi mărunte, n-aş putea renunţa. Ca să nu mai vorbesc de cele mari.

Am gândit c-ar fi bine să-ncerc să îndrăznesc să visez c-ar fi posibil să mă întorc. Am scris unei agenţii pentru forţă de muncă şi i-am rugat să mă ajute să muncesc în ţară.

Între timp, ştiu, copiii au nevoie de mere, de lemne, de cărţi, de biscuiţi, de ciorapi...

Scrisoarea 111

Ce greu este să coordonezi de aici viaţa din ţară a copiilor tăi. Cea mică, R., a terminat liceul. A dat între timp examenul de bacalaureat. Emoţii. Sfaturi. Mesaje în zori de zi, gen:
< - Ai încredere în tine, matematiciana mamei!>
Părerea de rău că nu eşti alături şi nu poţi pregăti măcar o fripturică, să-i dea puteri. Am auzit mulţi părinţi care-şi controlează la telefon puii.

- **Ce faci? Ai mâncat azi?**
- **Dar diriginta ta cum este?**

Fel de fel de întrebări, fel de fel de răspunsuri care te ajută să fii o parte din universul lor. La un moment dat, sfătuindu-ne despre viitor, fata mea s-a văitat, a spus că ar fi fost bine să aibă şi ea părinţi, nu doar bani.
Avea dreptate.

Scrisoarea 112

Un italian în vârstă, plin de respect şi admiraţie, m-a rugat să rămân, să nu mă mai întorc în ţară decât în vizită. Nu face parte din categoria moşilor libidinoşi, este cu adevărat un om deosebit şi mi-a spus povestea lui. Este din sudul Italiei, zonă mereu săracă. În tinereţe, ca şi mulţi alţi italieni, a < emigrat> în nordul Italiei. Ei o consideră tot emigraţie, pentru că dialectele sunt diferite, o iau de la zero absolut ca şi noi, pe deasupra sunt văzuţi cu ochi răi pentru că ocupă posturile de muncă. Un timp, nevastă-sa a dormit într-o mănăstire, iar el făcea 40 km cu bicicleta, pe viscol sau pe ploaie, ca să ajungă la locul de muncă. S-au chinuit, au stat cu chirie, au trăit aproape de Milano 20 ani. La bătrâneţe s-au întors în Sicilia, pământul natal. Ei, aici începe drama. Mi-a spus că, atât timp cât stai departe, idealizezi locul tău de baştină. Când te întorci, descoperi că prietenii cu care ai sta oricât de vorbă nu pot să-ţi ofere nici 5 minute, că, fiind învăţat cu un alt fel de ritm, nu te mai poţi adapta la ceea ce era < acasă> odată...Rudele au viaţa lor, în care tu încapi doar o dată pe an, de sărbători...Ai sperat să găseşti afecţiune şi prietenie. Dai peste răceală şi indiferenţă. Şi trăieşti şi mai rău economic.

Acest om mi-a spus:

- **Eşti norocoasă! Italia te-a primit cu braţele deschise, în vreme ce, din propria ta ţară, te-ai simţit gonită.**
  Eşti capabilă, eşti inteligentă, aici te iubeşte toată lumea care te cunoaşte, te poţi angaja oriunde, ai documente, medic de familie...Ai lăsa un gol în

urma ta. Şi pentru noi, pentru italieni, e dureros când ne despărţim de prietenii noştri din alte ţări. N-ar fi nimic dacă în România ţi-ar fi mai bine. Dar nu va fi. Ştiu, pentru c-am trăit experienţa asta.

Scrisoarea 113

Pe 15 noiembrie, într-o dimineaţă rece şi ceţoasă. am plecat prima dată din România. Mi-aduc aminte că priveam uliţele prăpădite ale satelor, gardurile dărâmate şi ...tot necazul, cu părere de rău că-l părăsesc; pe 16 noiembrie eram în Italia, pe la ora 8. Imediat după trecerea graniţei sunt popasuri, restaurante, baruri, cafenele. Deja e altă lume, deşi te despart doar câţiva km de ţară. Abundenţă e cuvântul potrivit. Nu mai vezi în vitrină clasica gogoaşă românească, ci cornuri fine cu cremă, rulouri uriaşe cu frişcă...Totul e luminat, nu se mai simte nici urmă de economie şi sărăcie. Până şi iarba e mai verde şi aerul mai limpede.

Prima plecare ca emigrant nu o uită nimeni. Este ca o moarte şi o naştere simultan.

- **Salut! Azi fac 2 ani de Italia!**
- **Sănătate, ce să-ţi urez?! Sănătate, să mai poţi! Eu am făcut 2 ani şi jumătate pe 8 august!**

Absolut oricine ştie cu exactitate ziua şi ora <naşterii > în Italia. Pentru că fiece minut trece greu, fiece zi e o încercare, nu te poţi resemna... Eu una mi-am propus să nu apuc să spun:

- **Azi am trei ani de Italia!**

Scrisoarea 114

Nu ţi-am mai scris de multă vreme. Vin sărbătorile şi sunt cam...încremenită.

Am cunoscut o româncă, stătea pe o bancă în parc cu băbuţa ei...Fată zdravănă, frumoasă, cu doi băieţi în ţară. Mi-a spus că mama ei a murit exact când ea ajunsese de abia de o lună în Italia. Îşi lăsase copiii cu mama!

A ajuns aici pentru că o bătea bărbatul ei! Nu e singurul caz, am întâlnit multe femei plecate din ţară ca să scape de < răul> şi < urâtul> bărbaţilor. Pe ea, Ana, o bătea şi-o punea pe plita încinsă a sobei. Soţi beţivi, leneşi, violenţi, geloşi, scandaluri şi ţipete care fac din viaţa de zi cu zi un iad.

Acum e liniştită!

Câştigă 800 euro, trimite bani tatălui ei care stă cu copiii, a divorţat pentru că a reuşit să se desprindă de < iad> şi să vadă clar ce e bine şi ce nu... Merge de două ori pe săptămână la o sală sportivă pentru că are

probleme cu coloana vertebrală, face şcoala de şoferi, mai respiră şi ea săraca!
Of, Doamne!

Scrisoarea 115

Astăzi m-am supărat când am auzit:

- **Muncitorii români au ajuns să coste mult, lucrează cu salariu mare!**

Am întrebat:

- **Cum e posibil ca un muncitor român, angajat la o fabrică producătoare de ulei în România să câştige 200 euro pe lună, iar un muncitor italian, angajat într-o fabrică din Italia, producătoare a aceluiaşi ulei, să câştige 1200 euro pe lună? Şi nu uita că sticla de ulei costă la fel, în jur de 1,30 euro, în ambele ţări?**

Nu a ştiut să explice.

Concluzia mea a fost:

- **Muncitorii italieni au ajuns să lucreze cu salariu mare.**

Ştii ce am observat? Un om de afaceri, de exemplu, îşi mută fabrica şi producţia dintr-o ţară în alta. Colgate închide în România şi pleacă în Bulgaria. Acolo salariile sunt mai mici. Se informează asupra nivelului de salarii şi cheltuieli şi – şi mută acareturile... Nu va fi însă în beneficiul bulgarilor. Ei tot săraci vor fi. Atât că vor munci până într-o zi când se va spune:

- **Muncitorii bulgari au început să fie cam scumpi!**

Scrisoarea 116

Oare unde eram cu povestea mea? Ruina vine de la bărbaţii leneşi şi beţivi, mândri de netrebnicia lor... Vezi tu, îmi pare rău să spun, dar 70% dintre bărbaţii români sunt nişte incapabili. Trec de sub fusta mamei în poala nevestei şi consideră că ea trebuie să-i spele, să-i cureţe, să le pună în geantă pachetul cu mancare pentru muncă, să aibă grijă de copii, să gătească, să facă piaţa, să câştige bani...iar ei...

Eh, na! Ei sunt bărbaţi!

Nu trebuie să facă nimic sau dimpotrivă, pot face ce vor. Salariul îl dau pe băutură, acasă ajung doar seara, pe trei cărări, de ceva nu le convine au dreptul să dea cu pumnul în masă (şi în femeie), departe de ei orice gând de a repara ceva prin casă sau de a plăti vreo factură. Sunt iresponsabili şi evită să-şi asume vreo răspundere. Cum să fie vreun progres? Nici măcar momente plăcute nu sunt, pentru că ei nu-şi petrec timpul liber cu familia, ci la crâşmă. În Italia, barurile sunt pline de dimineaţă cu oameni care mănâncă un corn şi –şi beau

cafeaua! În România, barurile sunt pline de la ora 6 dimineaţa cu bărbaţi beţi sau ameţiţi deja.

La un moment dat nu le mai pasă nici de muncă, între timp au văzut că femeia se descurcă şi singură. Dacă femeia mai pleacă şi în Italia, e şi mai bine.

Poate am greşit procentul! Poate sunt mai puţini bărbaţi de soiul ăsta! Dar oricât ar fi de puţini, sunt deja prea mulţi!

Scrisoarea 117

Mă întorc la Maria şi la familia sa.

Seara, o ungeam cu alifie pe picioare, ea îmi pupa mâinile şi îmi făcea loc să stau lângă ea în pat. Moşuleţul ei, hâtrâu, spunea:

- **Lasă, Maria, că-i fac eu loc lângă mine!**

Şi râdeam toţi, povesteam până târziu, el de război (era veteran), Maria de căsniciile copiilor lor, eu de ţara mea şi de copii.

Am descoperit prin ei unul dintre secretele căsniciei: implicarea în problemele celuilalt. Romeo mi-a povestit că mereu, şi noaptea, Maria îi spunea soţului ei:

- **Bocio, mâine fac brodo (e ca o supă!). Dimineaţă să-mi aduci ţelină din grădină, înainte să pleci la muncă.**

Nu că ea n-ar fi putut smulge două fire de ţelină, dar astfel Bocio al ei era implicat, ştia ce face nevasta lui şi devenea parte din viaţa ei de peste zi. Orice problemă o dezbătea Maria, cât de mică sau de importantă. Chiar şi acum, deşi bolnavă, îl chema mereu pe Bocio ba pentru o pernă, ba pentru o cană de apă sau doar să stea alături de ea în faţa televizorului. Le doresc mult bine.

Scrisoarea 118

Timpul şederii mele era însă limitat. Toţi mă asigurau că n-or să mă dea în stradă, că pot să mai rămân câteva zile chiar dacă vine romînca cealaltă din ţară. Erau îngrijoraţi pentru mine, iar eu eram speriată că va trebui să mă adaptez din nou. Nu ştii niciodată peste ce fel de oameni poţi da. De-alde Concetta eram sătulă. Tocmai de asta, la un moment dat, nu-ţi mai permiţi să vii des în ţară, de teamă că ai putea pierde un loc bun de muncă. Sunt şi femei cărora nu le pasă, vin 3 luni, pleacă 2 luni, iar se întorc, iar pleacă. Într-un an schimbă 3 familii. Dar este greu, este neplăcut să o iei mereu de la zero...

Scrisoarea 119

A fost Craciunul. Doamne, ce teamă mi-a fost din nou. De câteva luni mă tot gândesc. Este un şoc psihic de fiecare dată. În Ajun, pe 24 decembrie, dimineaţa, am trimis bani acasă. Pentru mâncare, pentru lemne...

- Sărut mâna, mamă! Ce ne făceam fără tine!
Da! Am plâns de mila copiilor din România şi am mulţumit lui Dumnezeu că muncesc aici.
Pachete trimisesem cu câteva zile mai devreme. Cozonaci, pulovere, pijamale, ciocolate, pampers pentru nepoţelul meu, jucării (i-am trimis un trenuleţ electric), şampoane şi ciorapi. Mi s-a spus:
- **Mamă, orice ai trimite e bun, pentru că n-avem nimic. Toţi banii îi dăm pe mâncare!**

I-am făcut şi mamei mele un pacheţel cu papuci pufoşi, dulciuri şi-un pulovăraş.
Am îmbrăţişat şoferul care a luat pachetele, m-am uitat în ochii lui de parc-aş fi văzut ţara mea şi i-am urat :< Drum bun!>

Doamne! Vino, Doamne!
Să vezi ce-a mai rămas din oameni!

Scrisoarea 120

Nu ţi-am spus că la Western Union era coadă. Toţi < stranierii> trimiteau bani acasă. Români, marochini, peruani, brazilieni, senegalezi, chinezi, toţi cu euro în mână. Apoi telefonau...În faţa biroului Western stăteau toţi, se opreau şi sunau la cei dragi. Urări de Crăciun în toate limbile pământului. Durerea despărţirii în toate inimile, bucuria că eşti de folos în ochii tuturor. În toată perioada asta - o forfotă de nedescris. Indiferent cu cine vorbeam, grija principală era pachetele. Cu ce maşină să trimitem, câţi bani ia pe kg, de la ce magazin să luăm dulciuri în ofertă...
Între timp am aflat că există şi o biserică unde de două ori pe săptămână slujeşte un preot român. Rămâne s-o dibuiesc. Dacă voi putea să aprind o lumânare...

Scrisoarea 121

Oare tu ştii ce înseamnă < luatul pe datorie> sau < luatul pe caiet>?
Situaţia ta economică e mai bună (poate mă înşel) şi oamenii pe care i-ai frecventat sunt mai < răsăriţi> decât cei 80% dintre români.
Să-ţi explic. În ţară, salariul se termină în prima sau maxim a doua săptămână după ce l-ai luat. Îmi amintesc că ajungeam acasă cu un teanc de bani iar cea mică se bucura:
- **Mamă, ce bine! Ce bani mulţi ai luat!**

Cea mare, cu care mă sfătuiam şi care mergea eventual să plătească facturile, răspundea:
- **Taci, stai să vezi când începe să-i pună pe categorii!**

Şi începeam... Un tenculeţ pentru lumină, unul pentru întreţinere, un altul pentru butelie şi tot aşa. Mai rămânea unul micuţ pentru mâncare. Bineînţeles, după vreo două săptămâni începea < căutarea> banilor cu împrumut. La colegi (care nu aveau), la neamuri (care nu aveau nici ele). Câteodată găseai cât s-o mai lungeşti 2 zile. Ei bine, în astfel de situaţii, <prietenul cel mai bun este magazinul de peste drum>. Se stabileşte o relaţie de respect şi oarecare familiaritate cu vânzătoarea respectivă, faci cumpărăturile în mod frecvent din acel loc şi la un moment dat, la nevoie, îi spui:

- **Mă puteţi trece pe caiet?**

Şi atunci, fără teamă, în drum spre casă, te opreşti şi iei telemea şi pâine, zahăr şi ce-ţi mai trebuie. La salariu achiţi. După un timp o iei de la capăt. Magazinele mici trăiesc astfel, datorită oamenilor < mici>. Unde să găsească sprijin, iar magazinele cum să vândă altfel? Pe de altă parte, datoriile se achită întotdeauna, pentru că toţi mai au nevoie şi nu vor să-şi strice relaţia salvatoare.

De sărbătorile astea am intrat în magazinul românesc de care-ţi povesteam odată. Am cumpărat pastă de mici, parizer şi o ciocolată Poiana. În timp ce mă minunam şi iar mă bucuram la vederea unei bucăţi de telemea ca şi cum ar fi fost o prietenă, au intrat câţiva tineri; păreau zidari.

- **Trece-mă pe caiet!a zis unul dintre ei**

Săracii români, unde-ar merge, povestea caietului îi urmăreşte.

Scrisoarea 122

Pe ici, pe colo, găsim ziare româneşti. Sunt de fapt, publicate în Italia, dar ne ţin la curent cu ce se întâmplă în ţară şi cu ce se întâmplă cu românii care muncesc zvârliţi în lume.. Ce mai zice premierul României, cu cât s-au scumpit casele, cum o duc stranierii din Spania, ce necazuri au cei din Irlanda... Foarte puţini dintre noi citesc, e suficient însă să afle cineva o noutate că se şi împrăştie la telefon.

- **Ai auzit, cică Năstase dă 3000 euro cui se întoarce în ţară, la muncă!**
- **Nu Năstase, cică ălălalt!**
- **Ei, în fine, tot aia! Oricum, nu dă nici unul!**
- **Şi dacă ar da, ce faci cu 3000 euro! Îţi mai pune şi interdicţie să pleci din nou. Cine ştie!**
- **Auzi, dar eu am citit un interviu de-a lui Băsescu. Ăsta-i corect. Ştii ce-a zis?**
- **Eh?**
- **A zis că ne mulţumeşte pentru efort, că datorită nouă lucrurile au mers cât de cât în ţară. Zice că dacă nu trimiteam noi bani, cei de acasă, de**

exemplu, nu luau zahăr şi altele şi încetul cu încetul se închideau şi fabricile care mai sunt.

- **Păi, aşa-i, dacă nu trimitem noi bani, cei de acasă cu ce cumpără!**
- **Aşa, şi zice că ne mulţumeşte şi că ne aşteaptă să ne întoarcem peste 3 – 4 ani. Auzi, 3 sau 4 ani! Aşa că să ne luăm gândul să plecăm mai repede! Atunci vor avea nevoie nu de banii noştri, ci de forţă de muncă.**
- **Dacă o să o mai avem, că murim pe aici!**
- **Măcar m-a emoţionat! Ne-a mulţumit săracul!**
- **Tare m-aş întoarce în ţară! Dar tare m-am săturat de sărăcie!**
- **Şi aici nu eşti tot sărac?**
- **Ba da, dar nu te ştie nimeni!**

Scrisoarea 123

Eram singură într-un autobuz. Aşa mi se părea, dar în spatele meu era un bărbat care m-a auzit vorbind la telefon. Când am închis, am auzit o voce:

- **Şi de ce-aţi venit aici, doamnă?**

Era român. Un bărbat frumos, curat, îngrijit şi educat (pasăre rară!).

- **Ei, de ce? Pentru copii!**

Am intrat în vorbă. Era în preajma sărbătorilor. Îl aştepta soţia lui < acasă>(o garsonieră închiriată). Chinul meu a părut deodată mic pe lângă al lui, când am început să povestim.

Era în Perugia de şase ani. Abia ajuns, a început să meargă pe jos în afara oraşului, bătând la toate porţile. Ştia doar vreo 15 cuvinte gen < Caut de muncă> şi < Sunt român>. Dormea într-o pădurice din zonă. După vreo două săptămâni (îl usturau tălpile de acum) a găsit o < cantina>, adică un fel de MAT, un loc unde se prepară şi se depozitează vinul. Patronii aveau şi via lor, dar cumpărau şi struguri. Au spus că au nevoie de el vreo lună. Şi acum, după şase ani, tot aici munceşte. La început, a dormit vreo 6 luni în pădurice. Era casa lui. Cumpăra mâncare rece, brânză, roşii şi se spăla la locul de muncă. Trei băieţi acasă şi o soţie care aştepta bani. Aşa că strângea din dinţi. Sâmbăta mergea la poştă, plătea un euro şi suna acasă:

- **Fiţi atenţi, avem 10 minute de vorbit. Atât am plătit, aşa că spuneţi repede ce faceţi!**

Nu a venit în ţară 5 ani la rând, de teamă că nu va mai putea să se întoarcă. Era înainte de intrarea în Uniune.

Înainte să cobor din autobuz, am reuşit să-l întreb:

- **Şi după ăştia 6 ani de chin, eşti măcar mulţumit? Ai realizat ceva?**

A oftat:

- Mi-am crescut băieţii. Altceva, nu mare lucru!

Scrisoarea 124

Mă străduiam din răsputeri să par indiferentă la schimbarea unui nou loc de muncă. Maria şi Bocio... Ştiam că timpul trece şi speram ca romînca al cărui loc îl ţineam să sune şi să anunţe că, de fapt, nu mai vine. Dar a venit. Cu două zile înainte venise să mă cunoască un coleg de muncă de-a lui Romeo, pompier şi el. Rosario. Soţia sa, Grazia, avea ambii părinţi bolnavi. Tatăl cu Alzheimer şi mama cu Parkinson. Un cuplu de boli mintale. Minunat. M-am temut, dar nu aveam încotro. Am fost condusă să văd casa şi familia. Spre norocul meu, printre picioare se amestecau şi două fetiţe: Chiara – de cinci ani şi Elena de 2 ani. Şi tot pe acolo se învârteau vreo 5 pisici...Păr de pisică peste tot, copii care ţipau şi doi bătrâni la pat. O confuzie totală.
M-am speriat. Am zis pe faţă < Da!>, dar odată reîntoarsă la Romeo i-am rugat pe toţi să-mi caute altceva.

Scrisoarea 125

Cu ceva vreme înainte aflasem că Romeo era divorţat şi că avea o fată de 16 ani, aproape cât fata mea cea mică. Am aflat că fosta soţie bea de mulţi ani şi că fata suportă crizele ei de nervi. Am aflat că a fost internată încă de când erau împreună, dar că viciul a fost mai puternic. Într-o zi, am fost rugată să dau o mână de ajutor la curăţenie în casa ei şi am văzut tot.
În primul rând, o mizerie < cu luciu>. Când intrai în casă, trebuia să ieşi apoi repede afară, să respiri, să te gândeşti şi să-ţi faci curaj. De exemplu, în bucătărie resturile de pâine stăteau în compania mucurilor de ţigară, farfurii cu mucegai stăteau alături de vreo pereche de ciorapi de nylon, gunoiul dădea pe afară şi tot aşa. Atmosfera era tensionată, Rita se prefăcea că este o mare doamnă gospodină care-mi arată ce să fac...Până la un moment dat când ...dispare...iar fata ei începe să plângă de ruşine. Mama ei era beată. I-am spus că nu e o boală care se ia, că nu este ea vinovată de problemele celor mari, că şi mama mea a băut şi că şi eu m-am ruşinat...S-a aruncat în braţele mele şi a plâns...şi a plâns...
M – am gândit ce fragili sunt tinerii! Şi copiii mei! Toţi par mari, ştiu ce marcă de blugi le vine bine, încep să fumeze pe ascuns, încep să braveze, dar sunt atât de fragili şi au atâta nevoie de noi!
Seara, i-am spus lui Romeo:

- **Nu e problema mea, sunt doar o biată romîncă, dar am copii ca fata ta. N-o lăsa acolo, te rog! Ai grijă de ea! N-o lăsa să lupte singură cu demonii din casa aia!**

M-a privit. Nici măcar rudele nu îndrăzniseră să-l sfătuiască ceva. Toţi au considerat că este matur, că ştie ce face.

Greşit. Avem nevoie mereu de prieteni şi de sfaturi. Nu trebuie să fim singuri printre singuri. E de ajuns să ne intereseze ce face celălalt, o vorbă poate schimba un drum.
Mi-a răspuns:
- **N-o s-o las!**

De vreun an, Suzie stă la el! Rita se luptă în continuare cu demonii.
Astfel am aflat un alt lucru: murdăria de pe rufe este mereu aceeaşi, în toate familiile lumii.

Scrisoarea 126

Mai ţii minte când povesteam că o colegă de muncă avea o bunică pe care o lăsaseră să moară de foame şi sete după 10 ani de paralizie? Ei bine, fata asta se cheamă Mariana. E din Panciu. Avea vreo 30 ani când am cunoscut-o, avea şi ea vocaţie de victimă! Mamă a unui băiat minunat şi deştept, soţie a unui bărbat bun, dar puţin răzbătător. A cumpărat în rate o canapea şi două fotolii. Apoi a cumpărat, tot în rate, un calculator pentru puşti. Apoi soţul ei a rămas fără loc de muncă, iar ea a câştigat puţin vreo două luni din lipsa comenzilor la atelierul de confecţii unde lucra. Au început să vină plicuri ameninţătoare. A slăbit îngrozitor. Era speriată. Nimeni nu gândeşte : ei, până la urmă să vină să ia calculatorul din casă dacă nu pot să-l achit! Nu, ar fi ruşinos!

După un timp, l-am întâlnit pe soţul ei. Mi-a spus:
- **Familia noastră e despărţită pentru o canapea şi două fotolii.**

Plecase în Italia!

Scrisoarea 127

La plecarea din casa lui Romeo, Maria a început să plângă. M-a sfătuit să pun otravă la pisici sau măcar să le dau câte un şut pe ascuns şi l-a rugat pe Romeo să nu mă lase acolo unde eu credeam că voi suferi.

În casa cea nouă am ajuns pe înserat. Cu o geantă după mine. Apropo, deja nu mai era cea ruptă şi veche cu care venisem.

Cu inima cât un purice eram. Mi s-a prezentat casa, două apartamente unite între ele, două terase enorme, în total 7 camere şi 3 băi. La un moment dat Chiara mi-a dat mânuţa şi m-a tras după ea:
- **Vino, vino după mine!**

M-a dus în camera lor, plină de păpuşi şi jocuri, mi-a spus să mă aşez pe pat, apoi a declarat:

- Toţi oamenii pe care-i întâlnim în viaţă ne schimbă. De azi, prin tine, viaţa mea se va schimba!

Scrisoarea 128

- **Am muncit 16 ani în mină, în ţară! Era < parfum> faţă de cum muncesc în Italia.**

Este zidar, om de 40 de ani, însurat şi cu o fată de 15 ani. Trăiesc toţi aici. Patronul îi strigă:
- **Păcat că te-a născut mă-ta!**

sau
- **Îţi dau cu ciocanul în cap şi torn ciment peste tine!**

El tace, pleacă din şantier. După jumătate de oră îl sună acelaşi patron şi-l cheamă la muncă:
- **Ţi-am dat eu voie să pleci? Treci la muncă, român nenorocit!**

Şi el tace. Şi reîncepe munca, pentru că are o chirie de plătit şi o fată la liceu.

Scrisoarea 129

Ştii ce nu pot să înţeleg? Cum de nu văd cei de acasă că şi ei ar trebui să facă ceva...Câteodată parcă ar fi suficient că au pe cineva în Italia!
< Ce rost mai are să muncim! Las' că ne trimite ea!>
Nu-i vorba de copiii mei, sau nu doar de ei, ci în general. În scurta mea vizită în România, i-am < fotografiat> pe vecinii mei. Sticla de Coca Cola nu lipsea, nici ţigara din mână...De unde?
Apoi la telefon se vaită toţi că nu au, că e scumpă viaţa, că alţii cum pot şi tu nu... şi tot aşa! Dar nu spun că ei se trezesc la 10 şi tu la 7, nu spun că duminica fac grătar şi tu nici nu mai ştii să faci decât minestra, nu spun că li s-ar părea ciudat să stea fără televizor în cameră, că de sărbători fac sarmale iar tu ai doar prilejul de a spăla farfurii mai multe... Ideea principală este:
- **Nu-i de muncă!**

Dar nici nu se zbat să găsească.
Idee secundară:
- **Dar ce, sunt prost să muncesc pe 200 euro?**

Cu toate că nu au nici şcoală, nici calificare.
Finalul este ...trăiască Italia!

Scrisoarea 130

Noua mea < casă> crea o mare stare de confuzie. Zeci, sute de lucrușoare, de păpuşele, de chiţibuşuri, toate ca un uriaş puzzle de pus în ordine. În bucătărie, zeci de chestiuţe din inox a căror folosinţă nu o ştiam, zeci de ceşcuţe diferite, fiecare pentru fiecare gust. Căci căniţa de lapte a Elenei de 2 ani este cu căpriţe, căniţa de lapte a Chiarei de 6 ani este cu Mickey Mouse, ceştile bătrânilor sunt de sticlă şi tot aşa...Nimeni nu făcea nimic, în schimb la dezordine se pricepeau toţi. Peste toate trona părul de pisică, iar Nino (bolnav de Alzheimer!) mă chema din 5 în 5 minute. Un haos! Singurul lucru care m-a atras la început a fost biblioteca şi am fost invitată să citesc ce-mi place şi să întreb orice nu înţeleg. Eram, dacă ţi-aminteşti, începătoare în ale cititului în italiană, dar mi-am dat seama că poate am de învăţat.

Scrisoarea 131

Între timp am primit alte două oferte de muncă.
Prima dată a venit o doamnă de vreo 60 ani, m-a condus cu maşina la mama ei. Era un apartament de oameni mici de statură (şi de suflet). O bătrânică de vreo 80 ani, cu privire vicleană, îmi arăta camera de zi, camera mea, bucătăria şi simţeam că e genul care ţi se uită în farfurie când mănânci! Ea era micuţă şi toate obiectele păreau şi ele liliputane. Probabil că era mobilă de comandă şi luase măsurile după ea; dar eu sunt înaltă şi orice aş fi făcut părea ... în plus! Poate exagerez! Mi-am adus aminte vorbele Leilei:
- **Priveşte în ochii oamenilor! Nu te lăsa condusă de nimeni!**

M-am temut pentru că ochii ei mă sfredeleau.
Al doilea loc de muncă oferit a fost pentru o ...< stafidă>.
Avea 94 ani, fata ei, de 75 de ani nu mai putea s-o îngrijească şi obosise. M-am trezit în casa lor:
- **Uite-o pe mama!**
- **Unde?**
- **Uite, în fotoliu!**

Crede-mă, la 94 ani era atât de uscată, de neagră şi de mică încât nu se vedea că ar fi cineva în fotoliu. O stafidă. Şi rea pe deasupra!
- **Eu n-am nevoie de cineva străin în casa mea!**
- **Mamă, dar vezi c-ai căzut!**
- **Nu-i nimic, m-ajuţi tu!**
- **Am şi eu familia mea, am bărbat, copii, nepoţi, eu vin să văd ce faci, vin de două ori pe zi, dar nu pot să stau mult, să fac mâncare...**
- **Nu-i nimic, îmi fac singură!**

Şi astfel au continuat să vorbească între ele, bătrâna nu se lăsa deloc iar eu voiam să strig:
- **Stop! Ceilalţi au cu adevărat nevoie de mine!**

Scrisoarea 132

Doi români au violat o fată de 14 ani.
Au oprit o maşină cu gând să jefuiască. Au bătut şi au legat prietenul fetei, iar pe ea, o copilă italiană, au violat-o.

Patru români au violat o altă fată de 20 de ani. Ea declară că vrea doar să fie lăsată în pace, că viaţa ei nu mai e viaţă, că îi este ruşine să meargă pe stradă, parcă ar fi vina ei că într-o seară i-au ieşit în cale patru români.

<Rumeni>
În fiecare zi, cazuri de agresivitate şi delincvenţă provocate de < rumeni>.
O familie de români au omorât administratorul blocului, venit la uşă pentru a primi plata întreţinerii. Apoi l-au tăiat bucăţi şi l-au înghesuit în două valize.
Un român a emis pe internet imagini violente în care bătea o fată, o altă româncă, şi o obliga să se prostitueze.

Un român, eliberat după o detenţie de doar 3 luni, a atacat din nou un magazin şi a rănit grav proprietarul.

E o ruşine. Ministrul de Externe român vine la Roma pentru a se stabili noi măsuri de securitate.
Nu se stabileşte nimic.
Şi ştiţi de ce?
Pentru că deţinuţii reprezintă o cheltuială.
Decât să fie hrăniţi pe degeaba, li se iartă pedepsele şi li se dau drumul pe stradă. În România, pentru furtul unei găini se fac 3 luni de puşcărie. În Italia, pentru viol şi tâlhărie, după o perioadă de arest, sunt eliberaţi condiţionat.
Dar nu există control. Ce face hoţul când iese din arest? FURĂ!
Ce face violatorul? VIOLEAZĂ!

Scrisoarea 133

Ţi – aduci aminte când vorbeam de şmecherii de mahala care vând telefoane şi aur şi închiriază paturi de dormit românilor? Asta e prima etapă.
Nu ştiu exact, dar simt că în România s-a dezvoltat mult cultul golăniei. Cu cât sunt mai şmecheri, cu atât sunt mai < tari!> Cu cât fraieresc mai mult, cu atât sunt văzuţi bine! Este vorba de copiii noştri! Tineri de 20 ani, veniţi în Italia pentru câteva luni şi care se întorc cu buzunarele pline.
Am întrebat odată un băiat care spunea că în două luni şi-a făcut bani să deschidă un magazin.
- Cum ai reuşit? Unde ai lucrat?

Iartă răspunsul şi modul de exprimare, dar e adevărat:

- **Dădeam în gură pe stradă! Vedeam câte unul când scotea portofelul, îl urmăream şi-i dădeam în gură!**

Apoi mergeam în magazine, luam obiecte scumpe, ceasuri sau bijuterii, le scoteam etichetele şi le băgam într-o cutie de biscuiţi. La casă mă taxa pentru biscuiţi, că doar nu ştiau ce am eu în cutie!
Dar cel mai bine mergea cu pumnul!

Cine are copii care se întorc din Italia plini de aur şi bani, după doar câteva luni, întrebaţi- vă pe cine a omorât, pe cine a jefuit şi pe cine a lăsat plângând în urmă!

Scrisoarea 134

Azi a înnebunit o badantă.
Boală profesională.
Nu-i uşor să locuieşti cu un bătrân, chiar dacă pari calmă, echilibrată, chiar dacă ştii tot ce poate să-l supere sau ce vorbă îi face plăcere, la un moment dat...crac!
Lucra pentru o bătrână pisăloagă. O cunoşteam pe bătrână. Ne salutam câteodată şi se văita mereu. Auzisem că din lipsă de ocupaţie începea de pe la ora zece să încălzească apa pentru pastele ce urmau să se gătească la ora 13. Închidea aragazul, iar aprindea... E genul de bătrână drăguţă, dar care ţine biscuiţii sub cheie şi-i mai şi numără.
Alina e din Ucraina, are vreo 40 de ani şi a înnebunit.
A rupt lucrurile din camera ei, a aruncat pe geam papuci şi perne şi ce-i cădea în mână, apoi a declarat că vrea să facă un duş şi a intrat îmbrăcată în baie. Au sosit carabinierii şi ambulanţa. Acum rătăceşte pe străzi.
Toţi se preocupă pentru starea bătrânei, toţi se întreabă de nu i-a fost teamă atunci, seara.
Nimeni nu se gândeşte: < Dar oare Alina cum se simte singură, într-o ţară străină, fără loc de muncă şi cu toate uşile închise?>
Tu, care ai umblat atât prin toată lumea, care te-ai lovit probabil de multe probleme, îţi poţi imagina cum se simte un emigrant părăsit în mijlocul drumului?

Scrisoarea 135

Prietena F lucrează într-un atelier de confecţii în Roma.
Are 40 de ani, munceşte de la 16 ani.

Istoria creată în jurul românilor îi afectează pe toţi. Magazinele româneşti sunt atacate, se sparg geamuri şi vitrine, pe străzi apar manifeste rasiste. Ea, o biată muncitoare, este pusă să cureţe secţia în fiecare zi, doar - doar o spune vreo vorbă să-i ajute să o dea afară. O cheamă:

- **Ei, tu, cum dracu' te cheamă! Vino-ncoace!**

De ce?

Pentru că anumiţi avocaţi primesc şpagă de la hoţi şi de la violatori. Împart şpaga cu judecătorul şi-şi eliberează clientul. Asta este pâinea lor. De asta nu se votează nici o lege împotriva criminalităţii. Ei ştiu că sunt toţi recidivişti. Nu au interes să pună în puşcărie un hoţ. Îl ţin în arest vreo două luni, apoi îl eliberează, dându-i posibilitatea să atace din nou. Acesta îşi va chema din nou avocatul, va da din nou şpagă.

Ştii, F, la 16 ani, ieşea din fabrică pe la 11 noaptea, mergea pe jos până la gară, lua trenul şi cobora în sătucul ei, apoi traversa câmpul înzăpezit. Nici nu-şi găsea casa din vina viscolului.

Are vreo vină acum?

Scrisoarea 136

Vreau să vin în ţară.

Motive:

- **mi-e dor să fiu îmbrăţişată şi să glumesc cu puii mei**
- **mi-e dor să zic: „ fă şi tu mamei o cafea"**
- **mi-e dor să fac cumpărături, să decid singură ce să gătesc**
- **mi-e dor de Băsescu**
- **mi-e dor de revistele culinare cu reţete de tocăniţe şi gogoşi**
- **mi-e dor să am măcar o zi în care să nu mă trezesc după ceas**
- **mi-e dor să muncesc normal, să nu mai simt că-s doar aia care spală farfuriile murdare**
- **mi-e dor să povestesc ce-i pe aici**
- **mi-e dor să răsfoiesc alene un jurnal românesc**

Oh, am foarte multe motive.

Scrisoarea 137

Am renunţat la ideea de a-mi schimba locul de muncă în momentul când am cunoscut sensibilitatea şi marea educaţie a bătrânilor mei. Nino, 70 de ani, fost profesor de economie, ieşit la pensie după 40 de ani de catedră, avea Alzheimer. Este o boală cumplită. La el a început când mergea la magazin de 4 ori pe zi şi cumpăra pâine de fiecare dată, când intra în bancă de 3 ori pe zi şi întreba câţi bani are în cont. Pleca de acasă şi nu mai ştia să se întoarcă. Crize de depresie, pentru că îşi dădea seama că ceva nu-i în regulă. Acest

bătrânel cu ochi albaştri era sicilian de origine, descendent al unei familii bogate şi educate.

În scurt timp a început să-mi povestească despre Dante, despre vremurile când era student, despre elevii lui, despre căsuţa cu pomi pe care o avea înainte de a se îmbolnăvi. Când mă întorceam acasă în ziua liberă, mă întâmpina cu:

- **Bucuria mea, ai venit! Eram îngrijorat!**

Când îi dădeam un pahar de apă, spunea:

- **Mulţumesc, ce m-aş face fără tine!**

Mă punea să declin verbe, mă învăţa gramatică şi împărţea cu mine boabele unui strugure.

Pentru inima lui bună am rămas.

Scrisoarea 138

Mă întreb deseori de îmi va fi dor de Italia.

Aici este a doua mea ţară acum. Ştiu toate < cărările>, toate scurtăturile Perugiei, parcuri minunate, oamenii mă cunosc şi pălăvrăgim. Vânzătorul de la tăbăcărie începe să-mi încarce telefonul imediat ce intru pe uşă, fără să mai apuc să spun ceva. Vecinii de pe aici, chiar şi bătrâni, mă salută:

- **Buon giorno, signora!**

Mă simt...importantă! Acceptată!

Îmi va fi dor cu siguranţă de oamenii şi de locurile de aici. Am fost invitată să revin când voi dori, măcar în vizită. Nu voi uita că aici am găsit vorbe bune şi respect într-un moment dur al vieţii mele. Aş vrea să-mi explici un lucru: de ce a trebuit să mă echilibrez cu ajutorul străinilor? Nu era normal să primesc sprijinul apropiaţilor, al ţării mele?

Scrisoarea 139

Ţi-am spus că un cuplu de români au omorât administratorul blocului.

Ei bine, femeia a declarat că administratorul a sunat la uşă iar ea i-a deschis-o fără reţineri. I – a spus că nu va putea plăti până spre sfârşitul lunii. Mai în glumă, mai în serios, administratorul i-a cerut avans câteva sărutări, apoi s-a aţăţat şi a început s-o pipăie. Femeia a luat ce i-a căzut în mână, şi anume un făcăleţ, şi l-a lovit.

O cred. În primele 3 luni ale şederii mele în Italia am fost agresată sexual de patru persoane. Şi când spun agresiune nu mă refer doar la câteva vorbe fără perdea sau la o invitaţie insistentă la o cafea. Copiii mei nu ştiu. M-am ferit să le spun şi nu am spus nimănui. Dar nu e cazul să mai tăcem. Sunt femei

care dorm iepureşte, cu scaunul în uşă. Dacă am număra câte romînce au fost violate de italieni, nu i-ar spăla toate apele...

Scrisoarea 140

Soţia lui Nino se numeşte Ana. Ţi-aminteşti că Salvatore, în munţii cei izolaţi, mă numea Ana? Eu acceptasem nu numai pentru că era mai uşor pentru el, ci şi pentru că eu...nu mai eram eu. Mă simţeam o străină faţă de cea care fusesem. Tot de Ana mă ştiau şi cei din casa lui Romeo. Acum, pentru a nu crea confuzie, reveneam la numele meu. Liliana. Şi începeam să revin şi la sufletul meu, parcă mă întrezăream.

Ana suferă de o formă de Parkinson. A avut mai multe atacuri cerebrale mici, are creierul < lovit> şi deteriorat. Plânge deseori, chiar şi când aude ştirile sau vreun cântec vechi. Se ruşinează să fie plimbată în scaunul cu rotile şi preferă să vegeteze în faţa televizorului. A trăit mereu în umbra soţului şi asta face şi acum, chiar bolnavă.

Scrisoarea 141

Am aflat de curând că, până în anii *90, violul nu era considerat aici infracţiune penală. Nu era considerat atac la persoană, ci agresiune morală. O fată violată nici nu avea curaj să reclame, pentru că ar fi trebuit să demonstreze că nu a fost ea cea provocatoare.

E celebru un anumit proces în care violentatorul a rămas nepedepsit pentru că a declarat că victima avea blugi strâmţi şi că, dacă ea nu se apleca să-l ajute la îndepărtarea hainelor, el n-ar fi reuşit fărădelegea. Deci, era o fată imorală.

În sudul Italiei se practica până de curând ca un băiat să violeze o fată care-i plăcea, aceasta fiind apoi obligată de către familie să se mărite cu el.

Violul e în natura italienilor, nu a românilor.

De asta sunt atât de mulţi bătrâni < pipăitori>; pentru ei, femeia nu reprezintă nimic. Atunci, când aud cum sunt incriminaţi românii, mă întreb de ce nu se uită puţin şi-n ograda proprie.

Scrisoarea 142

Crezi că-i uşor să ai grijă de două familii simultan?

E drept că eşti plătit, dar vezi, când ai un serviciu normal, pleci dimineaţa, laşi familia ta deoparte şi te ocupi de altceva. Apoi, laşi serviciul la o parte şi de ocupi de familie. Acum, toate sunt amestecate. Totul e simultan. Nu există un orar de muncă şi un timp al tău. Ajut un copil să se îmbrace şi simultan

mă gândesc la ai mei. Prepar cina bătrânilor şi în treacăt privesc poze de acasă. Făceam teme de bacalaureat de engleză şi curăţenie în acelaşi timp.
În casa asta sunt 6 persoane.
Acasă am cel puţin 5 persoane de care mi-e dor permanent.
Şi ştiu absolut tot ce le trebuie tuturor.
Nino ia Halcion la 20,30 şi Protelos la 22.
Chiara foloseşte o anumită cremă când o mai doare piciorul.
Nepoţelului meu îi plac desenele cu Cartea Junglei.
Cea mică şi-a luat ochelari şi o cam doare capul.
Mama vrea să facem un gărduleţ la cimitir.
Ana nu mai poate mesteca biscuiţi.
Cea mare şi-ar dori o vestă.
Şi tot aşa...Şi tot aşa...Şi tot aşa...Şi tot aşa...
Eu unde sunt? Eu unde sunt?

Scrisoarea 143

Tema principală a discuţiilor televizive sunt românii.
Şi, crede-mă, italienii vorbesc mult, circa 70% din timpul de emisie este plin de talk-show-uri.
De dimineaţă şi până seara îşi tot dau cu părerea.
Azi vorbeau doi inşi şi cădeau de acord că delincvenţa românilor este în procent mare pentru că România, comparativ cu celelalte ţări balcanice, are o populaţie mult mai mare. În Bulgaria ar fi 7 milioane de locuitori, în Iugoslavia vreo 12, în Croaţia doar 2 milioane şi jumătate...
Eu mă întreb de ce nu se aude nimic despre balerinii români de aici, despre studenţi, despre doctori care au deschis cabinete în Roma, despre atâţia zidari care ridică blocurile Italiei.
Într-o zi au loc aici peste 20 tâlhării, doar unul produs de un român. De ce tocmai de el se vorbeşte?
Pentru că, astfel, este abătută atenţia şi, încetul cu încetul, omul de rând ajunge să creadă că sursa tuturor relelor este Românul.
Şi când mă gândesc că odată eram consideraţi fraţi sau surori sau ceva de genul ăsta. Oricum, eram neamuri apropiate!

Scrisoarea 144

De câteva luni sunt înscrisă la Biblioteca Augusta din Perugia!
Mă simt onorată cu adevărat!
Prima carte pe care am citit-o a fost de Pirandello! Ce emoţie! Îmi plăcea să-l citesc şi-n română şi parc-aş fi regăsit un prieten.
Nu este acces liber la cărţi. Eram obişnuită să răsfoiesc, să cercetez şi să-mi aleg cărţile. Aici trebuie să ştii exact ce vrei, eventual te ajuţi în căutări de un

calculator. Astfel, după Pirandello am cerut Isabell Allende. Bibliotecara mi-a arătat pe ecran toată oferta de cărţi scrise de autoare.

- **Le-am citit pe toate! Ceva scris de curând nu aveţi?**

M-a privit.

- Ce naţionalitate eşti? m- a întrebat.

- Sunt româncă!

- Complimente!

Scrisoarea 145

Draga mea!

Am obosit.

De – o viaţă de trudă.

Mi-aş dori să am măcar două zile ale mele, să stau la o pensiune modestă pe malul unui lac, să am cu mine două cărţi şi ceva dulciuri.

Îmi amintesc că pe la 16 ani ieşeam în grădină, vara, stăteam la umbra unui păr şi priveam norii. Mirosea a fructe, a soare şi a iarbă. Citeam Bacovia şi Somerset Maugham.

În cei 22 de ani de când muncesc am avut ocazia doar de vreo 4 ori să mă odihnesc câteva zile. În concedii văruiam, sau spălam covoare, prăşeam în grădină sau făceam zarzavaturi. Nu-mi pare rău, sunt o persoană care suferă de nu este utilă, atât c-am obosit.

De când n-ai mai privit norii?

Scrisoarea 146

Am descoperit curând că Nino nu putea nutri afecţiune sau ataşament. Ceea ce eu consideram că este grijă pentru persoana mea era de fapt pentru el însuşi. Exemplu: dacă eu nu veneam la o anumită oră, se îngrijora că nu are cine să-i dea pastilele. Fusese cocoloşit în tinereţe, înconjurat de mătuşi binevoitoare şi rămăsese convins că este centrul universului. A fost o perioadă lungă în care era gelos până şi pe ...aspirator. Era mulţumit doar dacă mă vedea alături şi era inutil să-i explici că mai trebuie şi să mâncăm şi că pentru asta cineva trebuie să gătească. După ce mă chema de 30 de ori, după ce mă albeam de nervi reţinuţi, începea să-şi ceară iertare. Faza a doua dura cel puţin o oră. Aceleaşi cuvinte. Aceleaşi explicaţii. Trebuia să-l conving că nu sunt supărată, că-mi este foarte drag, că suntem prieteni, altfel nu mai termina niciodată.

Ţi se pare uşor să faci lucrul ăsta? Alzheimer este o formă de demenţă. Obsesii pentru propria persoană, temeri că cineva ar putea să uite de tratamentul lui, crize de nervi, ţipete şi intenţia de a-ţi controla până şi gândurile.

În timpul ăsta, unii spun:

- **Ce bine, este în Italia, ce-i pasă?**

Scrisoarea 147

VICTORIE!
Ţi-aminteşti de zidarul de 40 ani ameninţat permanent că va fi omorât şi că se va turna ciment peste el? Ei bine, acum câteva zile patronul iar l-a gonit de pe şantier şi a strigat:

- **Pleacă, bag ţeava asta în tine şi te termin!**

El a răspuns:

- **Ai grijă cum vorbeşti!**
- **Ce, mă, român nenorocit, mă ameninţi?**
- **Nu, spun doar că nevastă-mea a povestit cuiva cum te porţi şi acel cineva a scris despre tine. Toată România va şti tot dacă eu păţesc ceva!**

A doua zi, patronul s-a întâlnit cu Maria, nevasta acestui < nenorocit>.
A plecat ochii cu ruşine şi de abia a îngăimat un salut.
Vezi, ei se poartă aşa pentru că ne cred separaţi şi slabi. Fără neam. Fără apărare. Cum ar trebui să ne protejăm?

Scrisoarea 148

Un alt lucru ce m-a ţinut pe loc în această familie au fost copiii!
Elena, 2 ani, grăsuţă şi cu părul numai cârlionţi, nu mergea la culcare până nu saluta...luna!

- **Ciao, luna! Noapte bună!**

În serile când era înnorat, se speria şi trebuia să i se explice că luna e doar obosită şi doarme.
Chiara, 6 ani, vorbea cu arborii!
Este o mică balerină, cu o sensibilitate şi intuiţie formidabilă. Preferă să meargă desculţă şi declară că dansează pentru că ar avea inimă de ţigancă!

Scrisoarea 149

Eu te-aş ruga să-mi explici dacă acea fatalitate a românului în faţa sorţii se aplică şi-n ziua de azi. Şi de ce?
În cazul în care primesc o lovitură, eu nu reacţionez contra, ci, dimpotrivă, mă simt vinovată ca şi cum prin defectele şi purtarea mea am meritat acea lovitură. Nu consider că un om se poartă urât pentru că este un nemernic, ci că eu nu am fost suficient de bună.

Majoritatea româncelor sunt aşa. De ce? Oare este trăsătură de caracter tradiţională? Oare noi nu avem vocaţia fericirii?
Ia, vorbeşte şi tu cu arborii, întreabă-i de ce suntem mulţumite doar în raport cu fericirea celor pe care-i îngrijim.

Scrisoarea 150

Ţi-aminteşti < Gazeta de perete>? Exista şi < Gazeta de stradă>!
Mă gândesc la zidarul nostru. Dacă doar teama de cuvântul scris l-a făcut pe acel patron coleric să se controleze, ce-ar fi să înfiinţăm niscaiva panouri în locurile publice? La şcoală, spaima cea mare nu era că dacă faci o prostie află părinţii, ci ideea că ai putea apare la gazetă.
Cea mai mare pedeapsă pentru un om este să ştie toţi nelegiuirea lui şi să se simtă despuiat, în faţa judecăţii tuturor.
La o astfel de gazetă ar apare şi informaţii utile despre persoane sau asociaţii ce ar putea ajuta români în dificultate, ar apare şi fotografii cu italieni ce obişnuiesc să nu plătească la sfârşitul unei lucrări (spre a fi evitaţi), ar apare povestiri bune sau rele, informaţii despre cine organizează curse în ţară şi ce cântăreţ român vine la vreun concert în Roma...
Ne lipseşte informaţia.
Nu se ştie nimic despre nimeni.
Suntem singuri şi izolaţi!

Scrisoarea 151

- **Azi plouă, mâine e soare!**

Aşa începe Mariela de fiecare dată!
Consideră că viaţa este o roată imensă şi că, atunci când ai sănătate şi munceşti, trebuie să mai ai doar răbdare! Roata se va întoarce şi în favoarea ta.
Este colega mea de muncă şi prietena mea de aici! A început acum 8 ani de zile să-i ajute pe bătrâneii mei. Îi ducea la spital, la biserică, făceau cumpărături împreună, îi ajuta la curăţenie, gătea împreună cu Ana şi mâncau împreună la masa din grădină.
Când lucrurile s-au înrăutăţit au jurat să nu se despartă niciodată.
Are peste 50 de ani, este italiancă şi a muncit toată viaţa aşa cum am făcut şi eu. Ştie ce înseamnă să nu ai un euro în buzunar şi o biată curea de piele ar face-o fericită.
Am promis că într-o zi ne vom plimba, măcar vom lua o îngheţată, măcar o cafea, măcar...
La început visam să mergem o zi la Roma, apoi o zi la Assisi,şi încetul cu încetul, ca şi-n viaţă, ne dorim din ce în ce mai puţin.

Scrisoarea 152

Am fost mai mult decât fericită şi încă sunt pentru alegerea lui Obama ca preşedinte.
Cineva pe aici spunea cu un soi de satisfacţie:
- **Ei, şi dacă va fi ales, va fi împuşcat! Ca şi Kennedy! Va fi ţinta numărul unu!**

Am răspuns:
- **Nu contează! De-ar fi aşa, ar deveni şi mai important decât e! Şi oricum, va reprezenta mereu mai mult decât s-ar crede!**

Am fost fericită!
Emigranţii întregii lumi sunt alături de el.
Săracii întregii lumi sunt alături de el.
Oamenii cu inimă bună şi dreaptă, cei care încă mai cred în prietenie şi-n pace, sunt alături.
Am cunoscut aici şi italieni de acest fel.
Sunt doctori veterinari, soţ şi soţie, o familie unită, iar cel mai bun prieten al lor este din Ecuador. Lor le povestesc mereu de România şi visează să vină într-un concediu să viziteze orice, numai castelul lui Dracula nu!
Într-altă zi eram într-o librărie.
O doamnă în vârstă, delicată şi fragilă, aşeza în rafturi cărţile. Avea mâini subţiri, cu degete prelungi.
Căutam o carte, de fapt răsfoiam şi visam. Am intrat în vorbă şi mi-a spus:
- **Am vizitat multe ţări ale lumii, dar să văd România este unul dintre visele bătrâneţii mele!**

Astfel de oameni cred în frumos, pentru ei nu e nici o piedică de eşti alb sau negru, de eşti din Ucraina sau din România, sau din Peru, sau din Albania.
Leila spunea:
- **Nu crede în nimeni, dar continuă să cauţi oamenii buni. Ei există!**

Cred că Obama nu are de ce să se teamă. Şi mai cred că, dacă ar fi fost să se organizeze alegeri pentru el pe întreaga planetă, ar fi fost tot el cel ales.

Scrisoarea 153

Mi se par că scrisorile mele sunt triste.
Sunt.
Pentru că gândurile mele sunt ca nişte furnicuţe fără odihnă.
Nu trăiesc aici, în prezent.
Uite, de exemplu, în Perugia este aeroport şi, deseori, văd seara luminile unui avion pe cer. Desigur, merge în România.

De ce ar trebui să meargă tocmai acolo, dintre toate ţările lumii? Pentru că numai acolo mă gândesc.
Uite, de exemplu, pe terasă am un ghiveci în care am avut doi ardei graşi vara trecută. Desigur, ar fi nevoie de mine acasă, mama e bătrână şi nu mai poate plivi plantele.
Mă obosesc furnicuţele.
Italia este o ţară minunată, datorită ei trăiesc şi muncesc.
România este însă în sângele meu, bunica şi tatăl meu sunt înmormântaţi acolo, puii mei vor să mă-ntorc să le fac ciorbică.
Tulpinile uscate ale celor doi ardei sunt încă un ghiveci.
Îmi amintesc că primăvara ar fi trebuit să sap grădina.
Şi eu sunt în minunata Italie.
Cum să nu fie scrisorile triste?

Scrisoarea 154

Nino mă priveşte cu ochii lui albaştri.
De câteva luni nu mai merge, nu mai mănâncă singur, nu mai vorbeşte. Mă priveşte doar cu ochi senini şi reacţionează doar la manifestări de afecţiune.
Mama mea mi-a scris într-o scrisoare:
„ – Ai grijă de bătrânii ăia, poartă-te frumos cu ei!"
Da, mă port frumos pentru că mi-e tare milă.
Câteodată îl mângâi pe frunte pe Nino şi şopteşte:
- **Grazie!**

Câteodată dau Anei puţină apă seara, chiar dacă nu cere, şi şopteşte:
- **Grazie!**

Trăiesc cu afecţiunea mea, pentru membrii familiei sunt doar o sursă de venituri. Împreună au vreo 5000 euro pensie. Toate păpuşile, bicicletele şi lecţiile de dans sunt plătite cu bănuţii ăştia.
Iar ei spun doar:
- **Grazie!**

Scrisoarea 155

O < vizită> la un supermagazin, la un super super magazin. Adică mare cât un sfert din orăşelul meu.
Era seară, înnopta şi mă grăbeam să prind ultimul autobuz. Atât că nu reuşeam să găsesc staţia. La o trecere de pietoni am întrebat o doamnă de vreo 40 ani. M-am scuzat, am intrat în vorbă, s-a oferit să mă conducă până în staţie.
M-am scuzat din nou, într-o italiană perfectă, mi-a răspuns politicos, într-o italiană perfectă.
Am spus:

- Sunt româncă! E prima dată când vin aici şi nu cunosc locurile!
- Ce spui?
Vorbea, de fapt, o română perfectă.
Eram din acelaşi oraş, ştii, din oraşul cu aleea de castani.
În viaţa ta nu cred că ai mai întâlnit o alee de castani atât de frumoasă ca cea de pe vremea când aveai 16 ani, nu-i aşa?

Scrisoarea 156

Zi de zi, românii sunt ţinta atacurilor extremiştilor.
Televiziunea începe jurnalul de ştiri cu vreun român care a violat şi încheie seara cu vreun alt român care a spart un magazin.
Nu ţin apărarea delincvenţilor. Aş vrea doar să ştiu cum de se calmează apele imediat ce vine primul ministru român la Roma sau imediat ce vine ministrul nostru de Interne. De a doua zi chiar, jurnalul de ştiri începe cu vreun mafiot sicilian arestat datorită traficului de droguri şi se termină cu un obsedat sexual italian care a terorizat fosta sa companie feminină.
Nu ţin partea delincvenţilor români, dar mă întreb de ce nu-i arestează.
Se cunosc, se ştiu, se văd.
În România, dacă doi derbedei se bat, apare imediat poliţia şi-şi face datoria (de bine, de rău!).
Eu nu înţeleg cum li se permite să doarmă în drum aici. Este clar că cel care nu munceşte nu are cu ce să-şi achite o chirie. Atunci stă în drum şi fură. Nu zic să desfiinţeze căbănuţele lor create din cartoane şi plastic, dar ar putea fi întrebaţi măcar cu ce se ocupă, unde lucrează etc.
Sincer, părerea mea este că de pe urma emigranţilor se câştigă oricum.
Cei care muncesc fac cele mai umile munci, cele mai aspre şi mai neplătite.
Am aflat, de altfel, că nici nu mai sunt zidari italieni, sau electricieni, sau instalatori. Foarte puţini mai ştiu meseriile astea, iar tinerii studiază toţi...avocatura. Doar în Perugia sunt în jur de 10.000 avocaţi. Îţi poţi imagina că au nevoie de cel puţin 10.000 cazuri lunar – trebuie să mănânce şi ei, nu?-
Şi atunci, poliţistul se face că nu vede delincventul din drum, eventual împarte cu el câte ceva din < pradă> şi închide ochii definitiv.
Avocatul pledează pentru eliberare condiţionată că doar are nevoie de cazuri şi mai târziu, judecătorul acceptă propunerea pentru că, deh!
Oameni suntem, nu?
Cine-o fi mai delincvent dintre toţi?

Scrisoarea 157

La un moment dat, o zi e cât o lună, septembrie sau aprilie e acelaşi lucru. Te obişnuieşti cu dorul înnăbuşit şi cu perna altuia.

La un moment dat am privit în jur şi am văzut că e frumos.

Străzile vechi şi înguste, menestreli cu pălăria la picioare, flori ciudate, politeţea oamenilor, clădiri monumentale, catedrale şi opere de artă celebre.

Când înveţi despre Colosseum nu gândeşti că l-ai putea vedea vreodată. Când eşti la un pas de casa lui Leonardo da Vinci ţi se pare de necrezut.

La un moment dat am descoperit Assisi. Era leagănul creştinităţii înainte de Vatican. Aici a trăit şi predicat Sf Francisc, protectorul Italiei.

La prima vedere nu m-a impresionat, mi s-a părut o localitate ce caută doar să atragă turiştii. Prea multe chioşcuri cu steguleţe, cărţi poştale şi tricouri cu numele sfântului sau al oraşului.

Am văzut apoi călugării franciscani, cu picioarele goale în sandale grosolane, încinşi la brâu cu o sfoară şi am citit istoria sfântului. Lepădase tot ce era lumesc, până şi hainele pe care le-a înlocuit cu o pânză de sac şi plecase în picioarele goale să propăvăduiască...dragostea.

În Assisi până şi pietrele vorbesc despre dragoste şi umilinţă.

Apoi am zărit o Sf Maria aurită, uriaşă, cu braţele deschise deasupra lumii. Este o statuie fermecată, deasupra catedralei Santa Maria dei Angeli. Am intrat înăuntru, într-o lume a tăcerii şi a misterelor creştine, m-am lăsat învăluită de aburul binelui şi m-am gândit la toţi viii şi la toţi morţii mei. Dumnezeu e deasupra pentru toţi.

Şi dacă tot nu mai contează câte nopţi dormi pe perna altuia, nu e păcat să nu vezi că e frumos în jurul tău?

Scrisoarea 158

Mama mea are 68 de ani.

Înainte să plec, într-o zi oarecare, am vizitat-o şi i-am dus o sticlă de suc < tutti frutti>.

- **Mamă, vai, de ăsta roz ai luat! De când voiam, dar nici nu îndrăzneam să mă uit bine la el, că-i scump, măi, mamă!**

Ea şi toţi părinţii noştri se mulţumesc cu foarte puţin. Se trezea noaptea pe la 3 să stea la rând la lapte. Se trezeşte noaptea pe la 3 acum, să stea la rând la medicamente gratuite. Se eliberează doar câteva zile pe lună şi cine apucă, bine, cine nu, sănătate!

Are tensiune oscilantă şi un rinichi blocat.

A început să plângă la telefon, mă ruga mult să-i trimit un aparat de măsurat tensiunea.

- Nu ştiu, mamă, ce să fac când mi-e rău! Dacă am tensiunea mare, trebuie să iau o pastilă, dacă o am mică, trebuie să-mi fac o cafea. Mie-mi vâjâie capul la fel şi trebuie să ştiu exact ce tensiune am ca să nu greşesc cumva!

- Tare mi-e frică, mamă, că o să mor şi n-o să te mai văd!mi-a mai spus.

Mă uit în jurul meu. Aici vine doctorul acasă în mod regulat, infirmierele vin şi ele dacă e nevoie de vreun tratament, medicamentele sunt toate gratuite, pensia le permite să bea sucuri naturale.

Doamne, te rog frumos să ai grijă de băbuţele noastre de acasă!

Încă o lună, încă un an, să punem şi noi deoparte bani pentru un suc de ăla roz!

Scrisoarea 159

Italia, Franţa, Anglia, Spania etc au fost mereu ţări < la modă>, ţări bine văzute şi cu un echilibru economic şi cultural. Ţări bogate din orice punct de vedere.

Ce să spunem despre sărmana România,despre invadata Polonie, despre Cehoslovacia şi celelalte ţărişoare aflate mereu în coasta Rusiei.

Amintirile nu dispar odată cu timpul.

Stăteam câte 5 ore la coadă la pâine şi te zdrobeai efectiv când venea maşina cu gheare de pui.

Era umilitor.

Era un mod de a spune:

- **Uite, aveţi nevoie de noi!**

Citeam la lumânare şi vedeam doar filme cu tractorişti şi cu < tovarăşi>. Te simţeai controlat şi condus până şi în somn.

Ce să mai faci cu libertatea după asta?

Cum să fii pe picior de egalitate cu cei născuţi liberi?

Nu ştiam decât să aprobăm în tăcere!

Părinţii noştri vor muri cu capul plecat, iar noi suntem umiliţi de o viaţă, ce rost mai are să ridicăm fruntea tocmai acum?

<Fetele> din Est sunt poloneze, române, bulgăroaice, rusoaice...Au o lumină ciudată în ochi, o tristeţe fără asemuire. Au văzut multe, au simţit că libertatea nu e pentru ele!

Oh, da, ar dori să fie la fel, dar vor pleca mereu ochii în faţa bogaţilor şi vor accepta muncile cele mai umile.

Între cele două lumi e o barieră care nu a căzut niciodată.

Scrisoarea 160

Este o mare virtute să ştii să taci.

Aş vrea să fie alături de mine cineva cu care să pot să...tac.

Să nu demonstrez nimic, să nu fie nevoie de comunicare, să stau învăluită într-o pătură pufoasă şi să considerăm că totul e de la sine înţeles.

Ai vrea să taci cu mine?

Scrisoarea 161

Nu reuşeam să găsesc o persoană care să-mi boteze fata cea mare. E umilitor până şi să-ţi povestesc de ce. Pentru că trebuia să se pregătească şi o masă, o mică petrecere din partea naşilor şi în timpurile când totul era pe cartelă...
Mi-am luat eu răspunderea asta şi până la urmă au început pregătirile: lumânări, hăinuţe, discuţie cu preotul...Cel mai greu a fost să-mi procur 5 ouă. Ar fi trebuit să pregătesc câte ceva de mâncare şi-mi trebuiau neapărat 5 ouă. Am umblat vreo 3 zile pe la magazine, restaurante, cu vorbe şoptite şi cu mari rugăminţi încercam să înduplec pe careva.
Bănuiam că există, dar unde?
La un moment dat am ajuns la depozitul oraşului, am vorbit cu şeful şi mi s-a spus să aştept afară: era un control sau cineva de la partid. Am aşteptat 2 ore în ger, am plecat cu un pachet într-o sacoşă, privind mereu în urmă, ca şi cum aş fi făcut o nelegiuire.

Suntem marcaţi pe viaţă de amintirile astea.

Charlie Chaplin povestea uneia dintre fetele sale că foamea din copilărie i-a rămas mereu înăuntru. Că s-a simţit mereu stingherit în faţa unor alte personalităţi, pentru că acea foame l-a umilit şi l-a făcut să se simtă veşnic nevrednic de fericire.

Pentru a vedea Carul Mare, copiii noştri vor trebui să ridice capul.

Scrisoarea 162

Cine nu a auzit de Berlusconi? Este marele om politic italian, marele patron, marele om de afaceri, marele manipulator. Vreo trei canale de televiziune sunt ale lui.

Problema mediatică a emigranţilor a apărut odată cu îmbogăţirea politicienilor, cu transformarea lor într-un grup închis, puternic, de necontrolat.

Cum să accepţi că Italia merge spre rău pentru că politicienii sunt nişte nevrednici? Mai bine declari pe toate canalele de televiziune că un român a violat, că doi albanezi au omorât etc.

Politica italiană înghite peste 1 miliard şi jumătate de euro anual, doar salarii şi cheltuieli curente. Primul ministru italian are un salariu de 10 ori mai mare decât primul ministru român.

Într-o stână în care fură ciobanul, nu mai bine inventezi un lup ca să justifici lipsa oilor?

Scrisoarea 163

Nae! Unde o fi?

Nae era prietenul fratelui meu.

Trăia pe o insulă de pe lângă Brăila.

Într-o căsuţă colibuţă, cu un motan şi un teanc de cărţi. Nu lipseau Nietzsche, Biblia şi Bacovia. Îşi tăia lemne din pădure, pescuia şi-şi pregătea o ciorbă de peşte; mai avea un cocoş şi vreo trei găini. Picta flori pe pietre colţuroase şi le vindea pe piaţa din Brăila. Nu trăieşti doar cu peşte, mai trebuia pâine, ulei, pantofi...Fusese sudor la combinat. Apoi, rămas fără muncă, încerca să-şi vândă < pietrele> şi pânzele cu peisaje de baltă.

Nu-l cunoşteam. Fratele meu îi povestea însă despre mine şi necazurile mele. A considerat curaj faptul că am plecat în Italia. A considerat curaj că un om aflat la pământ găseşte resurse şi reuşeşte să se ridice.

Eram la Concetta, era Crăciunul, m-a sunat şi mi-a cântat un colind. Doamne, ce mi bătea inima!

Acea iarnă a fost dură cu el, îşi scrântise piciorul, îngheţa singur în coliba lui, nimeni nu mai cumpăra tablouri. Mergea pe drum cu traista plină de pietre pictate şi întreba lumea dacă n-ar dori, cumva...

Nu, nu dorea nimeni.

Lui îi era milă de mine şi mie îmi era milă de el.

Scrisoarea 164

Oameni buni, nu vă încăpăţânaţi să credeţi că Italia este ţara posibilităţilor şi că aici se pot rezolva toate problemele.

Trebuie să fii rezistent fizic şi psihic.

Ai parte de toate şocurile posibile.

Nae a venit, cu speranţa că va munci şi va picta.

Credea că talentul lui va fi mai apreciat aici şi că nu va mai suferi de foame. L-am aşteptat în gară, ne-am cunoscut, mi-a cântat un colind < pe viu>, l-am ajutat să stea la adăpost în casa unor români. I-am arătat oraşul, am căutat să-l pun în gardă pentru toate pericolele...Îi pregăteam sandvişuri şi îi arătam magazinele unde putea vinde tablouri. A vândut vreo două la o expoziţie în aer liber, dar asta nu rezolva nimic.

După 3 săptămâni s-a mutat într-o baracă.

A scris un afiş mare : < CERCO LAVORO> şi stătea la intersecţii.

Nici aici nu-l dorea nimeni.

După o lună a plecat la Roma, unde avea un prieten, fost vecin din baltă.

Avea deja privirea schimbată, dar declara că pe el nu-l doboară nimic.

Scrisoarea 165

Ce reprezintă de fapt < ţara> ta? Când mă gândesc la România, am imaginea străzii cu castani, am imaginea familiei şi a locurilor comune, cele pe care le vedeam zi de zi.
Pentru fiecare dintre noi, România reprezintă un grup de persoane şi un oraş. Este viaţa noastră dinainte şi de acolo aşteptăm sprijin moral.
Fiica lui Nae i-a spus la plecare:
- **Dacă pleci, acasă să nu mai vii!**

Şi el aşa a făcut.
A oprit orice comunicare cu cei din ţară şi s-a înverşunat să reziste aici. Om peste 50 ani, slăbuţ şi fără şmecherii în cap.
A muncit câteva luni în Roma, cu banii şi-a cumpărat albume de artă şi a văzut toate muzeele şi toate expoziţiile de artă. Se gospodărise în baraca lui, îşi gătea, citea, dar avea nostalgia Brăilei.
La un moment dat au început atacuri împotriva românilor, barăcile au fost distruse, mulţi s-au întors speriaţi în ţară. L-am rugat să se întoarcă, să renunţe la mândrie şi să plece.
Apoi n-am mai ştiut nimic, nu mai răspundea la telefon.
Este dat dispărut. În ţară i-au făcut înmormântarea, preotul a citit slujba în faţa unui sicriu gol.
Ultima înregistrare despre el este că s-a internat la un spital de unde a fugit după ce i s-a acordat primul ajutor.
Eu sunt convinsă că încearcă să vândă vreun tablou pe undeva.
Oameni buni, nu vă încăpăţânaţi să credeţi că Italia e ţara tuturor posibilităţilor.

Scrisoarea 166

Să ştii ca, indiferent de munca pe care o fac, sunt cu fruntea sus. Sunt apreciată şi iubită aici. Şi nu mă iau după ce-mi spun adulţii, pentru că, din păcate, nu mai am încredere în nimeni.
Privesc însă cum se luminează ochii Chiarei când mă vede, cum îmi zâmbeşte Elena...Acum are 4 ani şi spune că suntem < amiche per la pelle>, adică < prietene la cataramă>.
Chiara mai vorbeşte cu arborii ei, îşi pune mâinile la tâmple ca şi cum s-ar concentra, apoi îmi spune că voi fi fericită. Eu o întreb:

- Auzi, dar ia vezi, o să am vreodată casă cu flori şi cu un căţel în curte?
Ea se concentrează din nou şi spune:
- Da, o să ai multe flori şi un cuptor de pâine şi, în plus, o pisică!
O cred. Aş da orice s-o cred.
Le fac clătite şi le mai spun poveşti. E ciudat, pentru că nimeni n-a făcut asta pentru ele, nici chiar mama lor. E prea ocupată cu ...shoppingul.
Ştiu că las o urmă în sufletul lor. Şi asta este mai important decât banii, nu-i aşa?

Scrisoarea 167

Mă gândesc la diversele asociaţii a românilor. Între timp am aflat că există.
Unde?
Doamne, când ai nevoie de ceva, când eşti la mare strâmtoare, cu cine iei legătura?
Cunosc o femeie care punea seara un scaun în uşă şi tremura de spaimă. Nepotul bătrânilor pentru care lucra avea vreo 30 ani, umbla gol puşcă prin casă şi noaptea se droga şi asculta rock. Cu cine ar trebui să vorbească să scape de acolo? Nu este deloc simplu să-ţi iei bagajul şi să pleci. Unde? Nu cunoşti pe nimeni nicăieri.
S-ar putea înfiinţa o linie telefonică verde unde să poată apela doar românii. Să fie câteva centre puse la dispoziţia celor aflaţi la nevoie. La ieşirea din ţară s-ar putea distribui fluturaşi cu acest număr de telefon şi s-ar evita multe drame. Chiar şi dacă ar fi câteva case pe tot teritoriul Italiei, case în care ai putea sta câteva zile până la rezolvarea problemelor, nu cred că ar fi o cheltuială exagerată pentru statul român. Până la urmă, intră atâţia euro în ţară de pe urma necăjiţilor ăştia.
În Perugia, la padre, vin romînce din Roma, din Milano, din Sicilia, sărmanul le aşteaptă pe toate la gară şi are grijă. O jumătate de pat, o farfurie de paste şi un loc nou de muncă.
Şi eu continui să mă întreb ce fac aceste asociaţii ale românilor?
Nu cumva...nimic ?

Scrisoarea 168

Trăiesc între două lumi.

Nichita Stănescu:
< Stau între doi idoli şi nu pot s-aleg pe nici unul>.

În România este criză. În România este sărăcie. În România te poţi aştepta oricând să nu ai ce pune pe masă.
În România sunt cei dragi. În România sunt oamenii pe care-i iubesc şi copacii pe care i-am văzut crescând.
În Italia e frumos. În Italia se pot câştiga bani. Cine munceşte în Italia are puterea să-i ajute pe cei dragi. Cei dragi sunt însă în România.
Alb – negru, şah – mat; totul la o distanţă pe care badea Cârţan a străbătut-o pe jos.
< Stau între doi idoli şi nu pot s-aleg pe nici unul>.
Care-i alb şi care-i negru?

Scrisoarea 169

De curând au eliberat doi români acuzaţi de viol. Au stat în arest 45 zile, deşi problemele ADN demonstrau că nu au ei nici o legătură cu fapta. Imaginile lor au apărut obsesiv pe toate posturile de televiziune (aproape că mi-e dor acum, că nu-i mai văd), însoţite de calificative gen < bestii>, < diavoli> etc.
În urma acestui caz a început o nouă prigoană împotriva românilor din Italia, au fost înfiinţate gărzi civile de pază, s-a stârnit o întreagă furtună. Falsă.
Înţeleg că pot fi erori judiciare şi că sunt mulţi nevinovaţi arestaţi şi cercetaţi. Dar de ce să se arunce pata asupra întregului neam?
Comic sau tragic este însă următorul lucru: unul dintre ei a fost invitat la o emisiune în direct. A fost întrebat dacă se pregăteşte să se întoarcă în România şi a răspuns:

- **Ah, nu, nici nu mă gândesc! Acolo am suferit de foame şi e mai rău decât în puşcărie!**
- **Da, dar aici ai fost jignit, umilit, imaginea ta de om corect a fost defăimată! Nu te deranjează?**
- **Nu, a răspuns el! Nu am nici un resentiment faţă de Italia. Prefer să fiu umilit aici decât să sufăr în ţara mea!**

Fără cuvinte!

Scrisoarea 170

Fiecare dintre noi este singur.
Suntem individualităţi rătăcite unii de alţii. Adormim cu telefonul în mână, citind mesaje sau admirând fotografii.
Fiecare dintre noi se trezeşte cu ciudă dimineaţa, pentru că în somn nu ştii ce eşti şi unde te afli.

Apropo, într-o noapte am visat că am venit în ţară pe neaşteptate, cu gând să mă întorc imediat. În vis totul părea simplu: luam avionul şi în câteva ceasuri eram acasă. Plănuiam să-i văd pe toţi, să-i îmbrăţişez şi să mă întorc în aceeaşi zi.
Ei bine, nici în vis nu era chiar aşa simplu. Am văzut clar bucuria tuturor, surpriza, parcă se chemau : < Vino repede la mine, c-a venit mama!>.
Apoi am simţit că se întrebau când plec.
Parcă aş fi deranjat.
Brusc, în vis, mi-am dat seama că ei au viaţa lor separat de a mea, că eu voi rămâne un oaspete, nu o prezenţă statornică.
Imediat, tot în vis, mi-am spus că trebuie să mă întorc imediat la munca mea şi la cine are nevoie de mine.
M-am trezit.
Era adevărat totul.

Scrisoarea 171

Revin la faptul că suntem individualităţi separate unii de alţii.
Un singur lucru ne uneşte pe aici: telefonul. La reţeaua telefonică pe care o folosim majoritatea dintre noi este o ofertă care ne permite să vorbim 200 minute între noi. Ei bine, ştiu când are minute Adriana, undeva cam pe 15 ale fiecărei luni putem vorbi. Eu am această oportunitate la începutul fiecărei luni şi tot aşa.
Atât doar că una e pe la Torino, una pe la Roma, eu la Perugia şi alta în Sicilia.
Ne putem ajuta c-o vorbă bună, mai glumim şi atât.
Dar la un necaz eşti tot singur.
Dacă te trezeşti în drum, unde mergi?
Pot fi cazuri de viaţă şi moarte, nu exagerez.
În România, noaptea te poate ataca vreun câine vagabond sau vreun beţiv. Dar aici, după 10 seara, apar pe drum drogaţii. Iar ăştia nu judecă, nu ştiu ce fac!
De asta mai întreb odată: ce fac asociaţiile românilor?

Scrisoarea 172

Sicilia şi Sardegna sunt în sudul Italiei, foarte aproape de partea de nord a Africii. Din Egipt, Maroc, Algeria, Sudan continuă să treacă clandestin sute de ambarcaţiuni maritime, pline de emigranţi. Lampedusa, una dintre insulele Italiei, un tărâm magic, cu o natură paradisiacă, a devenit o adevărată bază a clandestinităţii.
Poliţia de frontieră depune eforturi zadarnice. Vasele cu bărbaţi, femei şi copii striviţi unii de alţii continuă să acosteze.
Ieri s-a scufundat un vas cu 250 pasageri, astăzi un altul cu peste 300. Au fost salvate 23 persoane şi recuperate 12 cadavre.

Atât.
Ştirea se termină aici. Ce înseamnă 500 de înnecaţi clandestini? Nu figurează pe nicăieri, nu sunt înregistraţi, deci nu există.
Flămânzi şi înghesuiţi unii în alţii, sunt atâţia alţii care vor să vină în minunata Italie!

Scrisoarea 173

Ştii, vreau să-mi explici inexplicabilul.
În aproape 3 ani de zile am stat o săptămână în România. Mă simţeam în nesiguranţă. Nu mai cunoşteam locurile, de fapt paşii mei o luau pe cărările ştiute, dar ochii vedeau cu uimire că nu mai sunt aceeaşi copaci, că au îmbătrânit oamenii, că s-au schimbat magazinele. Lucrurile rămân în capul nostru la fel şi, după o absenţă îndelungată, te descoperi străin, pentru că lumea a evoluat şi tu ai fost absent.
Nu mai ştiam banii şi valoarea lor; mă încurcam în monedele româneşti, la început am rugat copiii să mă supravegheze. Nu făceam legătură între preţuri şi banii necesari.
Mă opream în faţa vreunui chioşc de ziare şi nu-mi venea să cred că nu mai găsesc publicaţiile pe care altădată le urmăream.
Totul mersese înainte, amintirile mele erau mult în urmă.
Priveam în jur cu un pic de spaimă şi mă întrebam de ce, dacă eu nu am fost, lucrurile au continuat să fie!

Scrisoarea 174

M-am întors repede!
Când am ajuns în Roma m-am simţit în siguranţă.
În siguranţă în Roma.
M-am simţit acasă. Eram fericită.
Ştiam tot ce trebuie să fac, vorbeam o italiană relativ bună, mă simţeam puternică şi ...la locul meu.
Aici eşti o părticică din mulţimea de emigranţi: chinezi, africani, peruani, englezi, români, albanezi...Este un adevărat conglomerat şi tu, cu problemele tale, treci neobservat. Poţi găsi ajutor la cine nu te aştepţi, pentru că toţi suntem în aceeaşi oală. Dacă aş ieşi în drum acum şi-aş striga : < N-am unde dormi la noapte>, ar scoate capul pe geam vreun < stranier> care m-ar ajuta pentru că şi el a fost vreodată la necaz. În ţară eşti pus la zid de gura lumii dacă dai greş. Nu numai că nu primeşti ajutor, dar te şi judecă şi te simţi mai îngropat.

Şi mai e un lucru: aici nu eşti sigur pe nimic şi pe nimeni, deci nu poţi fi dezamăgit.

Eşti acasă acolo unde eşti în siguranţă. Şi eşti în siguranţă doar când te bazezi doar pe forţele tale.

România mă sperie. De ce?

Scrisoarea 175

Poate ar trebui să învăţăm valoarea familiei şi a prieteniei.

În sud, la Concetta, am văzut de pildă un lucru ciudat pentru mine.

De sărbătorile de Crăciun l-am întrebat pe Salvatore cum obişnuiesc să petreacă. Mi-a răspuns:

- **Ne rotim!**

Să nu uităm că era bolnav şi spunea doar strictul necesar.

- **Cum adică vă rotiţi?**
- **Mergem de la unul la altul!**

Şi-a pus capul în mâini, obosit. După câteva zile am înteles.

Toţi membrii familiei, copii, nurori, nepoţi etc se adună azi la < X>, mâine la <Y>, poimâine la <Z>. Câte 20 sau 30 de persoane se < rotesc>, astfel încât fiecare familie oferă o cină celorlalţi. Este un prilej de a se întâlni cu toţii, măcar de două ori pe an.

La noi, totul s-a oprit la nivelul celor 3 sau patru persoane ale unei familii. Strict. Ah, da, sunt vizite la părinţi, la socrii, dar rar se întâlnesc cu toţii. Fiecare nucleu familial se însingurează, se îndepărtează de ceilalţi.

De prieteni...De când n-ai invitat un prieten sau o prietenă acasă? Nu mă refer la întâlniri de afaceri, de discuţii de comun interes. Mă refer la simpla plăcere de a sta în compania unui prieten?

Suntem obosiţi, însărăciţi...

Dar cred că dacă am putea ieşi din < ghemul> nostru, ne-am simţi mai siguri în ţara şi în lumea asta!

Scrisoarea 176

< O victorie povestită nu se deosebeşte de o înfrângere> - Sartre

Istoria vieţuirii în Italia este o victorie.

A supravieţuirii într-un mediu care nu-i al tău, a rezistenţei în faţa sentimentelor şi a dorului, a înălţării măcar cu o treaptă faţă de sărăcia şi lupta de zi cu zi din ţară.

Este o victorie pentru că asigură copiilor noştri şansa de a studia şi părinţilor noştri posibilitatea de a primi papuci călduroşi şi bani pentru medicamente.
Dar, dacă povesteşti chinul de zi cu zi şi intri în detalii aşa cum fac eu, pare o înfrângere, nu-i aşa?
De asta ne ascundem!

Scrisoarea 177

Se discută mult despre rasism.
Se ridică teorii, se dezbat probleme legate de sosirea unor noi valuri de emigranţi clandestini.
Indiferent câtă apă curge la moară, rasismul există, dar nu e cel îndreptat împotriva culorii pielii.
Aici, pe stradă întâlneşti oriunde chinezi, albanezi, peruani, japonezi, englezi, africani, români...sunt oameni din toate colţurile pământului. Foarte mulţi olandezi (veniţi aici datorită climei), foarte mulţi englezi (atraşi de cultură), nemţi (care au întemeiat familii aici)...
Şi totuşi, nu se discută nimic despre cei din urmă.
Rasismul adevărat este împotriva săracilor. Indiferent de unde vin şi ce culoare are pielea lor, ei sunt noii sclavi ai < Imperiului roman> şi, chiar folositori fiind, vor fi priviţi mereu cu neîncrederea cu care erau priviţi odată barbarii.

Scrisoarea 178

Se discută mult despre violenţa împotriva femeilor.
Până prin 1970, aici, dacă o femeie îşi înşela bărbatul (şi poate nici nu se putea dovedi), el putea s-o omoare şi era absolvit de vină, fiind considerat < păcat de onoare>.
Acum, bărbatul italian cunoaşte două categorii de femei:

- **cea de acasă, mama sau soţia, de a cărei părere ţine cont mereu, pe care o respectă, o slăveşte şi o conduce la jocul de carte din parc sau la magazinele de lux**
- **cea < din afară>, < straniera>, în faţa căreia nu trebuie să-şi reprime atitudinea maschilistă, dimpotrivă, e bucuros că are cum să se dea < cocoş>.**

O femeie singură, venită aici să muncească, aflată într-o situaţie dificilă, este pradă sigură pentru el; nu ştie să vorbească bine, nu are bani, nu are familie alături, nu are documente, nu poate face reclamaţie. Unii de abia aşteaptă să pice în casă o femeie care să-i îngrijească părinţii sau copiii. Imediat încep s-o tatoneze, s-o mângâie, să-i vorbească în şoaptă ca şi cum ar avea secrete...Ea se sperie, bănuieşte, dar speră că e un joc. Nu e.
Într-o zi, când va fi singură, o va viola.
Apoi va fi ameninţată că, dacă nu-şi ţine gura, va fi dată afară şi va rămâne pe drumuri. Iar ea este conştientă că nu are unde pleca, că nu are bani, că nu

poate face reclamaţie pentru că nu o va crede nimeni...Suferă, încearcă să îngroape totul...Nu va uita niciodată...

Scrisoarea 179

O fată tânără, A., 27 de ani, primul loc de muncă...După o săptămână m –a sunat:
- Ce mă fac, nu dorm noaptea, stau cu scaunul în uşă, au ăştia (lucra la doi bătrâni) un nepot de vreo 34 ani; doamnă, umblă gol prin casă, gol puşcă cum l- a făcut mă-sa...Se droghează noaptea şi încearcă să intre la mine n cameră. Se învârte pe hol...Ieri dimineaţă am coborât în grădină să iau salată, după colţ era el, gol...Mi – e frică, ăsta poate să mă şi omoare, că-i nebun! Mă gândesc că nici nu ştie nimeni unde stau! Dacă păţesc ceva pe aici, nu mă găseşte nimeni! Ţineţi minte, stau la Castel del Piano!
A stat acolo şi a plâns şi a reuşit să plece de abia după o lună...

O femeie de 38 de ani, harnică şi ...mamă de copii, fostă muncitoare în fabrică timp de 20 de ani, s-a trezit azvârlită în drum pentru că, la un moment dat, a spus că nu mai poate să îngrijească 7 persoane simultan, câini, găini, pisici şi 20 de musafiri în fiecare duminică. S-a trezit cu bagajul în mână.
A început să sune pe la cunoscuţi, până la urmă a găsit un acoperiş. A fost violată! Deh, trebuia să plătească!

G., lucra în munţi, ca şi mine. Ne auzeam la telefon câteodată. Într-o zi a început să plângă şi să spună c-a fost violată de ...negustorul ambulant care trecea mereu pe acolo. Un moş care nu-şi găsea astâmpăr. Îl ştiu, trecea şi pe la casa Concettei. G era singură acasă, el a intrat şi nu s-a lăsat până nu şi-a făcut poftele cu biata femeie. Apoi a ameninţat că dacă se plânge, vorbeşte el s-o dea afară. Şi unde era să plece ea din munţii ăia?!

Altă femeie, M., 35 de ani, în căutare de lucru, imediat după sosirea în Italia. Un domn binevoitor promite...marea cu sarea...gentil, politicos; ea are încredere, vede cum el se ocupă de toate, dă telefoane, îi găseşte loc de muncă şi îi spune:
- Mâine dimineaţă pleci la treabă! Dar acum ai treabă cu mine!
Şi e violată.

Femeile trebuie să plătească cu trupul lor orice ajutor şi orice gest de sprijin. Lucruri ce altădată erau normale, acum sunt plătite greu. Cu conştiinţa că au fost murdărite pentru totdeauna şi că, undeva, în spatele gândurilor, nimic nu va mai fi la fel.

Din 20 de bărbaţi italieni, 12 ar viola oricând o stranieră fără documente şi fără posibilitatea de a depune reclamaţie.
Nu Dumnezeul catolicilor îi împinge la asta, ci Diavolul mândriei de a se şti bogaţi şi puternici.

Scrisoarea 180

Să facem un calcul: dacă în Italia se spune că sunt 2 milioane de români, (deşi sunt mai mulţi), probabil că 1 milion şi 200.000 sunt femei. Din ele, cel puţin 20 sunt violate zilnic! Dar, odată ce nu se înregistrează reclamaţii, situaţia e sub control! Nu trebuie să ne îngrijoreze!

Alţii sunt mai corecţi, spun măcar direct ce au de gând!
Aminteşte-ţi moşul de 80 de ani peste care am dat la început! Stătea cu o fată de 25 de ani, îi luase paşaportul (pe vremea aia nu eram în Uniune) şi i –a spus:
- **Dacă nu vrei să vii cu mine-n pat, chem carabinierii !**

Altădată, căutam eu un loc de muncă pentru o femeie. Am luat ziarul de anunţuri şi oferte de muncă, căutăm, găsim, sun şi începe să întrebe ce înălţime are, câte kg, dacă e frumoasă...
- **Păi la ce vă trebuie să ştiţi cât e de înaltă? Doar vine la treabă!**
- **Da, dar eu aş dori şi companie!**
- **Ce fel de companie?**
- **La pat!**

Ce, ţi-e ruşine de ceea ce auzi?
O femeie singură, fără acte, fără bani, fără familie şi fără acoperiş, poate fi victimă sigură!
Toţi ştiu, nimănui nu i pasă, Băsescu felicită pe cei ce muncesc în afară pentru strădania lor şi sumele de bani trimise în ţară.
Ceea ce nu este înregistrat şi reclamat nu există.

Scrisoarea 181

Iar e Paştele! Hristos a înviat!
Zilele trecute am încercat să văd dacă o biserică ortodoxă, pe care o descoperisem de ceva vreme, ţine slujba şi în limba română. Să-ţi explic: Dumnezeul meu e român, rugăciunile mele sunt în limba română şi...mirosul de tămâie mi-amintesc zilele când, atârnată de mâna bunicii, intram sub cupola umedă a unei biserici româneşti.
Ei bine, mă apropii; de obicei această clădire veche din Perugia avea porţile închise şi pe uşă erau anunţuri în limba greacă. De data asta, văd de la

depărtare porţile deschise, iar în pragul bisericii erau un preot şi un băiat. Emoţionată şi cu glas tremurat, spun:

- **Bună seara! Eu sunt româncă!**

Urma să continui şi să întreb dacă ţin slujba şi în limba română. Nu am mai continuat, băiatul s-a răsucit spre mine:

- **Bună seara! Eu sunt grec şi preotul e rus!**

Altceva nici nu mai era de zis; faptul că eram acolo toţi, că zâmbeam fericiţi ca şi cum tocmai împărtăşisem deja graţia divină...
După un timp, în drum spre casă, întâlnesc o familie de albanezi. El, cu ochii în lacrimi:

- **E Paştele nostru. Şi eu sunt ortodox!**
- **Păi tu eşti albanez, voi nu sunteţi musulmani?**
- **Ba da, dar eu am trăit mulţi ani la greci şi acum sunt ortodox.**

Doamne, trimite ne şi nouă puţină lumină şi bucură-te, pentru că asta este adevărata slujbă de Înviere: când oameni din toate colţurile pământului plâng de dorul tău împreună.

Scrisoarea 182

Italia este un pericol dacă întâlneşti oameni nepotriviţi. Şi sunt destui. Apropo, aici, după 1980 au fost desfiinţate ospiciile de bolnavi cu probleme psihice. S-a considerat că ei pot fi trataţi corespunzător doar în mediul familial, înconjuraţi de afecţiune şi dragoste.
Dar nu s–a calculat că ei nu mai sunt aceleaşi persoane ce stârneau afecţiunea şi dragostea. Mulţi dintre ei sunt acum pe străzi, fugiţi de la casele lor şi necăutaţi niciodată. Acel < mediu familial> răsuflă uşurat când mai iese câte unul din casă şi nu mai ştie să se întoarcă. Indiferent de dragostea pe care o nutreşti faţă de bolnavul tău, cum poţi dormi sub acelaşi acoperiş cu < altcineva> gata să te omoare în orice moment?
Italia – un spaţiu al drogurilor. Trebuie să ştii, să simţi care sunt locurile periculoase. În gări, în pasaje subterane, în parcuri, pe străzi lăturalnice...Odată am fost în pericol de a fi înjungheată cu un cuţit de un drogat, eram într-un pasaj subteran pietonal împreună cu o altă româncă. Atunci am învăţat lecţia.
Italia – o ţară în care sănătatea ta nu contează, este foarte greu să vizitezi un doctor, să ai un diagnostic şi să beneficiezi de un tratament. Asta pentru că eşti 100% la dispoziţia celor pentru care munceşti. D a suferit o criză puternică de inimă, şi-a pierdut cunoştiinţa şi s-a trezit în acelaşi loc după jumătate de oră. Nimeni nu şi-a dat seama şi nimeni nu a intervenit; mi-amintesc că, în timp ce lucram în munţi, a murit o româncă. Avea vreo 50 de ani, infarct...Mi-amintesc că toţi italienii din zonă deplângeau acest fapt nu pentru ea şi familia ei, ci de teamă că ar putea avea loc controale pentru depistarea muncii la negru.

Italia – o ţară în care te simţi mai singur decât luna, te macini, lupţi cu toate dorurile; în final, această singurătate îţi dă forţa pe care n-ai fi avut-o altfel. Nu te mai bazezi pe nimeni, te concentrezi asupra vieţii tale şi teama dispare. Eşti pregătit să munceşti şi la capătul lumii, pentru că, odată depăşit dorul, altceva mai rău nu poate fi.
Italia – o ţară în care te simţi pus la zid pentru toate delictele unor emigranţi. Te simţi inferior, pătat şi nedemn de a trăi pe picior de egalitate.
Italia – o ţară în care nu eşti nimic, nu ai dragoste, nu ai respect, nu ai biserică, nu ai familie...
Şi totuşi, iubesc Italia!

Scrisoarea 183

Iubesc Italia!
În momentele în care sunt liniştită privesc în jur şi gândesc: o să-mi fie dor. Aici copacii au forma inimii şi florile sunt mai colorate decât curcubeul. Apeninii sunt coloana vertebrală a ţării şi, oriunde te-ai afla, ai culmea munţilor aproape şi tulburătoarea mare alături. Fructe neştiute, livezi de măslini, o explozie a naturii, simţi sevele cum freamătă sub scoarţa portocalilor şi atingi cu mâna aburul de deasupra pădurilor.
Italia este în inima mea pentru clădirile ameţitoare, străzile înguste cu scări de piatră şi pizzerii la orice colţ; pentru vechile temple romane în faţa cărora rămâi cu răsuflarea tăiată, pentru zidurile din piatră cuprinse de iederă ; pentru senzaţia că eşti un martor al timpurilor, important este doar că eşti alături de aceste ziduri şi aceste pietre pe care le au privit odinioară Cezar şi Tiberius; gândeşti că Vivaldi a simţit < Anotimpurile> aici, că D'Annunzio a visat aici, că Pirandello a cutreierat aceste străzi...În Firenze au răsunat paşii lui Dante şi încă se aud loviturile de daltă ale lui Michelangelo; da Vinci visa cu ochii deschişi la invenţiile sale şi desena roţi şi aparate zburătoare pe dosul pânzelor pictate.
În Italia, orice oraş are o istorie proprie şi o cultură, castele de piatră, temple şi arome particulare.
În Italia, după un drum personal al dorului şi al suferinţei, când reuşeşti să priveşti în jur, când reuşeşti să te rupi de lumea ta interioară, descoperi oameni educaţi şi politicoşi, descoperi o gentileţe pe care n-o să o uiţi niciodată. Sunt momente când aerul pare de miere şi bătrâneii zâmbesc în parcuri, ca şi cum ar împărtăşi o minune. Sunt momente când japonezi, englezi, români, algerieni, peruani, ecuadorieni, albanezi, italieni, germani...par firişoare de nisip într-o clepsidră a lumii! De priveşti cu atenţie, firele de nisip nu sunt identice, dar în < marea trecere> se amestecă într-un şuvoi plin de bucurii, tristeţi, melancolii şi preocupări. Atât de diverse încât formează o lume unică.

Scrisoarea 184..

Am ieşit plângând din ţara care nu mi a oferit un loc de muncă decent!

Decent înseamnă doar pâine pe masa, încălţăminte şi căldură, posibilitatea de a-ţi oferi o carte şi speranţa că, vreodată, vei putea să arăţi copiilor vreun muzeu cu opere de artă.

Am plecat din ţară cu două sandvişuri într-o punguţă şi cu lacrimi în inimă.

Îl votasem pe Băsescu cu doi ani în urmă!

Nu era vina nimănui, era lumea care mergea într-o direcţie greşită.

Am luat viaţa de la zero, am strâns din dinţi şi am înnăbuşit orice emoţie!

Am uitat de Crăciun şi am privit Revelionul altora...

Nu era vina nimănui!

Era lumea care o luase într-o direcţie greşită, punând banii mai presus de sentimente!

În vara acestui an, Băsescu, la Roma, a întâlnit o mulţime de români care voiau să fie mângâiaţi pe creştet de preşedintele Republicii.

Discursul a fost cam aşa:

- **Vă mulţumesc personal pentru sacrificiul dumneavoastră! Ţara are nevoie de banii pe care –i trimiteţi cu regularitate acasă! Cu ajutorul vostru se ridică multe case şi se menţine o anumită industrie a consumului. Înţeleg efortul vostru şi vă rog...să mai staţi măcar cinci ani în afara graniţelor! Apoi, vă veţi întoarce într-o ţară mult mai echilibrată şi mai bogată!**

Eu întreb: de ce trebuie să mai dormim 5 ani pe perna altuia? De ce nu se uită în jur să vadă câte fabrici productive sunt închise cu nepăsare?! De ce trebuie să mâncăm pâinea altuia când România era grânarul Europei?! De ce trebuie să trimitem noi bani în ţară? Ca să reechilibrăm bugetul celor care muncesc acolo şi nu reuşesc să-şi cumpere mâncarea?

Am fost la vot! În Italia! Am văzut o bătrână condusă la secţie de fata ei!
A fost salutată cu :
- Sarut mâna, mamaie!
Umbla în toiag! În toiag, să voteze pentru binele României!
De atâta bine, ea va muri prin străini!
Suntem mulţi care vom muri departe de ţară, pentru că e nevoie de banii noştri, nu de sufletul nostru!
Cui pasă de faptul că trăim atârnaţi între două lumi?!
În fiece zi ştim dacă plouă în ţară, câte stele mai sunt deasupra, cât costă o pâine şi dacă puii noştri merg la şcoală...Şi ei cresc în lipsa noastră, se îndepărtează, coboară ceaţa între inimi...

Bradul de Crăciun aici nu există şi mă tem că nu va mai exista niciodată! Sau, chiar de va fi, niciodată nu voi uita amarul de acum!

Odată, părea că nu e vina nimănui!

Acum...nu mai ştiu!
Nu mai ştiu unde e locul meu în lume!
E clar doar că am primit loc de muncă şi o bucată de pâine în ţara altuia!

Scrisoarea ...1.85..

- **Încă nu m-am trezit din visul ăsta!**

Aşa mi –a spus acum câteva zile un român.
Care vis?
Şi-a luat maşină, a făcut şcoala de şoferi aici...Este zidar, munceşte 12 ore pe zi, este cel pe care –l ameninţă patronul că-l omoară şi toarnă ciment deasupra...Ei bine, visul lui era să vină în vacanţă, în România, la volanul unei maşini frumoase...A străbătut singur autostrăzile lumii, s-a mai rătăcit, a tremurat inima în el de teama de necunoscut, se orienta după hartă şi după dorul care-l conducea spre casă...Soţia l-a aşteptat la graniţă, îngrijorată de întârzierea lui...Harta...a mai citit-o greşit, indicatoarele le-a mai încurcat, dar sufletul ce bătea pentru el dincolo de vamă l-a adus pe calea cea bună..

Scrisoarea .186..

LA PARASEALA

- **Unde dormi diseară?**
- **La părăseală!**

Asta înseamnă...oriunde. Şi aria de dormit e largă...nu te simţi limitat de marginea patului sau că cel de lângă tine trage toată pătura...pentru că nu există nici paturi, nici pături..Câmpul din afara Romei găzduieşte in fiece seară sute de băieţi români, dorm alături, pe celofane, pe cartoane. Apoi mai sunt ruinele antice, dedesubturile de pod, dosurile de magazine, acoperişurile de bloc, chiar şi-n căsuţele din vârf de topogan doarme cineva...e o lume ascunsă, dimineaţa nu se mai cunoaşte nimic...Pământul mai păstrează căldura, dar pentru pământ nu trebuie să plăteşti o chirie de 500 euro lunar.
LA PĂRĂSEALĂ e cel mai ieftin hotel.
E adevărat că nu sunt duşuri, dar te poţi spăla în grupurile sanitare de pe lângă benzinării, e adevărat că nu ai cu ce te înveli, dar pe lângă gunoaie se găseşte deseori câte ceva bun, chiar vreo pătură.
Aşa trăiesc la început majoritatea bărbaţilor veniţi la muncă, mă refer la cei ce nu cunosc pe nimeni, nu au neamuri, nu au prieteni, dar vor să-şi schimbe norocul.
Experienţa asta îi va întări, apoi dl Băsescu, văzând cifra totală de bani intraţi în ţară, va transmite vreun mesaj de sănătate şi mulţumiri emigranţilor români.

Scrisoarea...187...

Aceşti bărbaţi au nevoie de dragoste, de afecţiune, de o vorbă bună şi o farfurie de mâncare caldă...Nu se obişnuiesc uşor cu absenţa căldurii de acasă, mai ales că ei sunt bărbaţi, adică obişnuiţi să primească totul de a gata.Aici nu le mai dă nimeni nimic. Încep să-şi caute dragostea...incă una...şi-ncă una...prostituatele sunt scumpe şi nu le oferă suflet. Poate că acasă au fost fideli soţiei, aici se transformă în vânători...Pentru unii dintre ei devine un mod de viaţă; dacă le-ai oferi acelaşi salariu în ţară, nu s-ar întoarce, pentru că le place riscul de fiece zi...Aici ies din platitudinea unui orar fix , a unui şef morocănos şi a unei soţii nemulţumite ...În orice zi se poate întâmpla să găsească altceva de muncă, o nouă oportunitate, o nouă uşă deschisă; în fiece zi se poate întâmpla să găsească o femeie mai dulce decât ar fi visat, care să-i ofere simulacrul unei fericiri ...În ţară, într-un mediu unde îi cunosc toţi şi nu pot lua nici o hotărâre până nu se adună membrii familiei, se simt închişi în canoane. Aici, sunt liberi să şi demonstreze calităţile ancestrale: determinarea, puterea şi calităţile de vânător.

Scrisoarea...188...

Padre Leonello este …un omuleţ foarte căutat.
Nu face parte din lumea interlopă...< padre> nu are legătură cu mafia...este preot şi slujeşte într-o bisericuţă oarecare!
Conduce o maşină ruginită, iar casa lui nu mai e demult îngrijită...
Uneori (des) îl găseşti pe la gară sau pe la autogara din Perugia...conduce sau aşteaptă pe câte cineva.
Este mai căutat şi mai iubit decât toţi şefii de asociaţii româneşti din Italia, nu se ştie nimic despre ambasadorul român din Roma, dar de Padre au auzit mii şi mii de femei...
De mai bine de douăzeci de ani, casa lui e la dispoziţia oricui este la necaz...Italience, poloneze, rusoaice, ecuadoriene, române...asta este şi ordinea în care a fost căutat.
Italienii apelează din tradiţie la ajutorul bisericii şi la sfatul preotului. Este faimoasă asociaţia Caritas, unde găseşti un pat, un blid de mâncare şi ai posibilitatea de a fi contactat în cazul în care apare o ofertă de muncă. Trebuie doar să te prezinţi la o discuţie cu responsabilul unui astfel de centru şi primeşti sprijin < personalizat>.
Padre Leonello nu face parte dintr-o astfel de asociaţie, ci din cea mai mare, a umanităţii şi a puţinelor inimi bune din lume.
Lucrurile funcţionează astfel:
pasul unu)

indiferent la ce oră ajungi acasă la el...uşa ţi se va deschide. În cazul în care nu ştii cum să ajungi, e suficient să-l anunţi că eşti într-un anumit loc şi vine în întâmpinarea ta. Din întreaga sa casă...mai are o cameră în adevăratul sens al cuvântului...Restul e ocupat de romînce, acum. Şi e o forfotă! În bucătărie se găteşte mereu pentru cel puţin 10 persoane (se face chetă, se adună ban cu ban, cine are pune mai mult, cine nu...nu se simte umilit); într-altă cameră se serveşte masa, toată lumea împreună, după rugăciunea părintelui...în altă cameră se doarme în vreo 3 paturi uriaşe. Peste tot sunt bagaje, colete, lumea pleacă...lumea vine...

pasul doi)

Italienii care au nevoie de o persoană care să supravegheze copiii sau să aibă grijă de părinţii bătrâni şi fără putere, vin acasă la părinte. El discută, ia numere de telefon şi-şi notează numele femeii care pleacă şi localitatea unde pleacă, intermediază salariul (mereu în favoarea femeii), apoi oftează când o vede plecând din casa lui. Gândeşte: < încă una care munceşte!>

Pune mare preţ pe muncă padre Leonello! La slujbele lui se spune Crezul şi în română şi, de fiecare dată, se rogă pentru sănătate şi spor la muncă. El ştie că orice problemă financiară trece muncind cu sănătate, ştie că majoritatea sunt mame care au venit să-şi ţină copiii la şcoli...ştie că de ajutorul său depind familii rămase în ţară...

Răsplata sa? E în cer! Pe pământ este sub urmărirea poliţiei de ani de zile, primăria vrea să-i ia casa unde se bănuieşte că se petrec cine ştie ce ilegalităţi (faptul că 10 persoane ce nu se cunoşteau înainte servesc cina cea umilă în jurul unei mese e deja ciudat de...ilegal!), se preconizează că face trafic cu forţă de muncă sau că favorizează clandestinitatea...El, bietul, mănâncă n fugă şi aleargă mereu...favorizează pe cei săraci. Iar asta e de neiertat! De când săracii trebuie ajutaţi?! De ce românii trebuie să găsească sprijin la el?!
Păi unde să meargă o romîncă aflată la necaz?! Unde sunt asociaţiile româneşti? Unde e ambasada? Nu se ştie! Dar pe padre, da, îl ştie toată lumea! Numărul lui de telefon este 07531491.

Ultima scrisoare

Cine iubeşte şi lasă
Dumnezeu să-i dea pedeapsa
Târâişul şarpelui
Şi mersul gândacului
Pulberea pământului!

Ştiu că-mi va fi dor de Italia.
Mi – a scos în cale oameni răi şi oameni buni. Dar cei buni m-au cucerit.
Mi-a scos în cale frumuseţi şi artă, civilizaţie şi mi – a dat un sentiment de siguranţă.

Mi-este în permanenţă dor de România.
Acolo e inima mea şi tinereţea, visurile şi tot ceea ce reprezint.
Oamenii buni şi oamenii răi pe care i-am întâlnit m-au făcut să devin ceea ce a văzut Italia din mine.
Încercările vieţii de zi cu zi au făcut din mine un om mai puternic şi poate mai bun.

Nu sfătui pe nimeni să plece.
Nu-şi vor mai găsi liniştea niciodată. Vor avea mereu alternativa plecării în gândurile lor şi nostalgia liniştei de acasă.
Nu vor mai şti unde este casa lor. Vor rămâne dezrădăcinaţi şi străini în ambele locuri.
Vor fi siliţi să se târască precum şarpele, să se umilească, iar praful drumurilor îi vor însoţi mereu.
Atât timp cât nu mai poţi aprinde o lumânare pentru sufletul morţilor tăi, atât timp cât nu poţi alina suferinţele părinţilor şi nu poţi săruta fruntea copiilor tăi...
Nu sfătui pe nimeni să plece.
Va vedea o altă lume şi nu-şi va mai găsi liniştea niciodată

Cine iubeşte şi lasă
Dumnezeu să-i dea pedeapsa
Târâişul şarpelui
Şi mersul gândacului
Pulberea pământului!

Scrisoare

Izolare!

Eu vorbesc la telefon cu X, X vorbeste la telefon cu Y, Y vorbeste la telefon cu Z şi Z cu mine. Cercul se inchide!

Uneori, cineva vine din ţară şi spune invariabil: e sărăcie mare acolo!

Uneori cineva mai afla câte o veste şi transmite cercului închis!

Uneori cineva vede copilul altuia şi povesteşte tuturor cât e de mare şi de cuminte!

Şi cercul închis se minunează! E semn bun! Copiii cresc, se fac mari, au mere şi încălţăminte!

Mie mi-a spus mama că fata mea cea mare munceşte, e vânzătoare, are un halat lila şi o şăpcuţă albă!

- Ce frumoasă e şi ce serioasă! Stai liniştită, e bine!

Aşa mi-a spus! Tot cercul meu închis a aflat şi toate inimile au tresărit! Am mai aflat că fetiţa prietenei mele a început să vorbească cu băieţii la poartă, că un băiat a început ore de engleză...

Semne bune!

Scrisoare

Din izolarea asta ieşi rareori! In ţară, pe câteva străzi sunt sute de români...sau mii! Aici sunt câteva sute sau mii într-un oraş. Fiecare îşi vede de treaba şi de dorul lui şi de cercul său!

Acum câteva luni am fost fericită alături de o familie de români.

O zi memorabilă.

Într-o după amiază oarecare m-am trezit mâncând şuncă afumată din Ardeal, castraveţi muraţi şi gogoşari cu aroma soarelui din grădină!

Gusturi uitate şi glume despre prăşit...

El, zidar cu palmele grele şi unghiile mâncate de ciment, povestea hâtru cum face < collazione> dimineaţa! În ţară, în tinereţe, ieşea desculţ pe drum!

- Mai ia o felie de şuncă! Şi pâinea vezi că-i din ţară!

Scrisoare

Ramâne în permanenţă insatisfacţia profesională.

Toate meseriile sunt onorabile şi oricine munceşte e cu fruntea sus, dar ai o calificare, ai o şcoală, ai o pasiune! Nu contează nimic! Am intrat într-o agenţie de plasare a forţei de muncă...după ce am spus că sunt româncă, iată ce am auzit:

- Nu avem locuri pentru îngrijitoare!

De parcă pe fruntea mea scria asta!

Am cunoscut de curând un tânăr de vreo 30 de ani, inginer chimist. Lucrează la o plantaţie de flori, în salopetă, veşnic îngrijorat sub şăpcuţa pusă şmechereşte, ca şi cum...ca şi când!

Munceşti orice, cei din ţară aşteapta bani, ai nevoie de aceşti bani să justifici propria dezrădăcinare!

Într-o toamnă oarecare am sfătuit un tânar din România să meargă la cules de struguri la o bătrânică vecină. Plătea bine. Răspunsul a fost:

- Da ce, sunt fraier să mă duc la cules?! Chiar aşa am ajuns?!

Am rămas fără cuvinte!

Insatisfacţia profesională e doar a unora!

Scrisoare

Anumite voci din ţară susţin că îndreptarea tinerilor spre cultură în perioada comunistă a fost doar un drog, un mijloc de a le abate atenţia de la problemele politice.

Am fost intrigată, dezamăgită...Am simţit că toată tinereţea mea a fost manipulată. Menţionez că tinereţea mea înseamnă Bacovia, Călinescu, Sartre, Camus, Shakespeare, Eminescu, Hemingway (nu există o ordine).

Apoi mi – am spus că am fost fericită cu acest drog şi că datorită lui am devenit un om mai bun sau poate mai împlinit.

Tinerii ţării preferă Facebook...şi nu e o problemă a timpurilor moderne, ci a faptului că ei cu adevărat au nevoie de acest drog oferit de computere. Nu ştiu să muncească şi nu ştiu încotro să se îndrepte. Fabrici întregi au fost închise sau vândute ca fier vechi.

Copiii noştri se sinucid din lipsă de bani, din lipsa afecţiunii, din lipsa unui minim de stabilitate!

Unii se sinucid psihic, alţii fizic!

Unii îşi vând sângele la propriu, alţii speră că vor fi < luaţi în afară> de vreun prieten!

Nu e o problemă a crizei! Este o < criza> generată de politicieni!

Afaceri murdare pe spatele oamenilor simpli!

Afaceri murdare pe sângele nostru şi al copiilor noştri!

Scrisoare

Anul trecut au fost alegeri prezidenţiale!

Crin Antonescu, Mircea Geoană şi Traian Băsescu!

Din lipsă de informaţii am întrebat o prietenă din ţară despre calităţile lor şi am cerut sfat <politic>.

Răspunsul a fost:

- **Votează-l pe Geoană!**
- **De ce? Ce program are?**
- **Aaa, nu contează! Are în schimb ochi albaştri nemaipomeniţi!**

Nu e de crezut!

Cine nu crede...să-mi dea un motiv pentru care ar trebui votat unul dintre ei şi nu altul!

Aştept! Măcar poate la alegerile următoare voi avea o părere corectă şi bazată pe calităţile reale ale unui posibil conducător!

Între timp...copiii noştri...au nevoie de mere!

Scrisoare

După cum ştim, alegerile prezidenţiale au fost câştigate de către domnul Băsescu. Nu are ochii albaştri, dar nu are importanţă! Unii apreciază şi ochii căprui!

După cum ştim, ţara e în haos, greve şi manifestări, bănci date în judecată pentru incorectitudine, hotărâri guvernamentale adoptate azi şi anulate mâine, bătrâni care plâng şi tineri dezorientaţi.

Mama mea are 70 de ani, de abia merge, ar avea nevoie de o mână de ajutor, dar îmi spune:

- **Stai, mamă, acolo!**
-

Vrea să mă apere!

Vrea să mă apere de ţara mea!!!

Scrisoare

Între timp, prin vară, politicienii aceştia s-au mai gândit că ar fi bine să se înfiinţeze o taxă de 1% care să se aplice pe banii intraţi în ţară din străinătăţi.

Acest 1% ar fi plata dorului?

Acest 1% ar fi o pedeapsă pentru că îndrăznim să ne ajutăm familiile?!

Între timp, domnul Băsescu cel cu ochi căprui a declarat:

- **Mulţumim celor plecaţi că...sunt plecaţi! Dacă ar fi fost aici, nu am fi putut oferi nici măcar ajutor de şomaj!**

Conştiinţa lor e liniştită acum...nu trebuie să aibă remuşcări datorită incapacităţii de a oferi ceva.
Am simţit o uşă trântită în spatele meu!
Şi am auzit glasul care spunea:
- Stai, mamă, acolo!

Scrisoare

Dumnezeul românilor şi mirosul de tămîie, vorba tărăgănată şi dulce a preoţilor noştri...
Există!
Aici, în Italia, după o căutare personală de 3 ani, am găsit biserica românească!
Nu se ştie prea mult despre aceste locuri, clădirile în care se ţin slujbele aparţin, de regulă, unor vechi lăcaşuri de cult catolice, românii vorbesc între ei doar < în cerc închis>...Dacă eşti norocos, afli, dacă nu...mai durează şi tot afli!
Pentru cine nu ştie...sunt mai bine de 150 de biserici româneşti, răspândite pe întreg teritoriul Italiei.
Trebuie să ieşim din cercurile noastre strâmte...Trebuie să căutăm, să vorbim mai mult între noi, să ne ajutăm unul pe altul mai mult, să nu ne închidem singuri uşa la necaz!
Biserica română există în Italia!
Trebuie doar să cerem şi ni se va da!

Scrisoare

Am intrebat o doamnă de 89 de ani:
- Cum era Craciunul cand eraţi copil?
Trăise razboiul, trăise o perioadă de distrugere şi alta de înălţare, de lacrimi, frică...
- Ah, era frumoos! Tata cumpăra un pachet mai mare de biscuiţi, cîteva portocale şi câteva dulciuri făcute din zahăr candel. Şi, în dimineaţa de Craciun le găseam toate pe masă într-o cutie de carton. Eram împreună, ne jucam, veneau vecinii şi prietenii...
În acele timpuri, portocalele erau lucru rar! Reţeaua de transport nu exista şi nu se puteau transporta alimente de la mare distanţă!
Şi continuă:

- **Cel mai frumos Crăciun a fost când tata a primit pachet de la fabrica lui. Eram mare, aveam vreo 16 ani...**
- **Ce era în pachet, ciocolată?!**

A râs:

- Ce ciocolată?!

În pachet era o bucată zdravănă de brânză, salam, un cozonac...!!! Frumos Craciun!!

Acum avem de toate!

Ne-am pierdut pe noi!

Scrisoare

< Doamne,
Vino, Doamne!
Să vezi ce-a mai rămas din oameni!>

Au trecut mai bine de 4 ani de când am murit într-un loc din România şi am renăscut în Italia.

E din nou Crăciunul!

Sufletul meu s-a cicatrizat! Însă nu trebuie scormonit...

Am întâlnit un român care spunea:

- **Familia mea s-a destrămat pentru o canapea şi două fotolii!**

Mă gândesc la Crăciunul de acum 50 de ani. Darurile cele mai de preţ erau câteva portocale şi câţica biscuiţi.

Ne-am vândut!

Am fost vânduţi! De o societate în care trebuie să ai canapele şi covoare şi maşini şi mobilă nouă!

Trebuie să ai, nu contează ceea ce eşti!

Aud vocea mamei care spune:

- **Stai, mamă, acolo!**

Mi se pare că aud vocea preşedintelui ţării spunând:

- **Bine că sunteţi plecaţi! O povară în minus!**

Timp de mai bine de patru ani am gândit că mă voi întoarce peste o lună, peste 6 luni, peste un an, peste...

Timp de mai bine de patru ani am luptat cu dorul, cu disperarea de a-ţi fi pierdut lumea ta...

România mea e o rană deschisă!

Îmi e dor de cea care eram acolo, dar nu mai pot fi niciodată!

În Italia sunt, în România am fost!

Am ales: o ascult pe mama!